

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETO
TEISĖS FAKULTETO
CIVILINĖS JUSTICIJOS INSTITUTAS

ANDRIUS JAGMINAS
(CIVILINĖ TEISĖ)

TEMA
**PATENTŲ GINČŲ NAGRINĖJIMAS BENDRAME PATENTŲ TEISME:
TEORINĖS IR PRAKTINĖS PROBLEMOS**
Magistro baigiamasis darbas

Darbo vadovė –
Doc. dr. Danguolė Klimkevičiūtė

Vilnius, 2017

TURINYS

IVADAS	4
SANTRUMPŲ SĄRAŠAS	12
1. BENDRO PATENTŲ TEISMO STEIGIMO PRIEŽASTYS IR PROBLEMATIKA	13
1.1. Prancūzijos patentų ginčų sistemos apžvalga	13
1.2. Vokietijos patentų ginčų sistemos apžvalga	14
1.3. Jungtinės Karalystės patentų ginčų sistemos apžvalga	15
1.4. Nyderlandų Karalystės patentų ginčų sistemos apžvalga	16
1.5. Bendro patentų teismo steigimo teisiniai iššūkiai ieškant kompromiso	17
1.5.1. Bendro patentų teismo steigimo priežastys.....	17
1.5.2. Teisiniai iššūkiai ieškant kompromiso	18
1.6. Apibendrinantys teiginiai	22
2. PATENTŲ GINČŲ NAGRINĖJIMO BENDRAME PATENTŲ TEISME MATERIALINIAI IR PROCESINIAI ASPEKTAI	23
2.1. Problemos, kylančios iš Bendro patentų teismo jurisdikcijos.....	23
2.2. Bendro patentų teismo pereinamojo laikotarpio nuostatų teisiniai aspektai	26
2.2.1. Teorinės problemos, kylančios iš Bendro patentų teismo susitarimo 83 str. 1 ir 5 d. .	28
2.2.2. Teorinės problemos, kylančios iš BPT susitarimo 83 str. 1-4 d. ir atsisakymo išimties BPT jurisdikcijos taikymo (angl. <i>Opt-out</i>)	30
2.3. Apibendrinantys teiginiai	32
3. BENDRO PATENTŲ TEISMO STRUKTŪROS IR INSTITUCINIŲ NUOSTATŲ ĮGYVENDINIMO TEISINIS VERTINIMAS	33
3.1 Bendro patentų teismo bifurkacija (angl. <i>Bifurcation</i>)	33
3.2 Palankiausios jurisdikcijos teismo pasirinkimas (angl. <i>Forum-shopping</i>)	36
3.3 Skiriamų Bendro patentų teismo teisėjų problematika	40
3.4 Bendro patentų teismo vertimu reikalavimų ir kalbos problematika	45
3.4.1 Ispanijos ir Italijos teisminių ginčų apžvalga.....	46
3.4.2 Bendro patentų teismo susitarimo kalbos režimo teisinis vertinimas	48
3.5 „Patentų trolių“ reiškinio vertinimas Bendro patentų teismo teisinio reguliavimo aspektu ...	54
3.6 Lietuvos Respublikos pasirengimo prisijungti prie Bendro patentų teismo teisinis vertinimas	58
.....	58
3.7 Apibendrinantys teiginiai	62
IŠVADOS	63
LITERATŪRA	65

ANOTACIJA LIETUVIŲ IR ANGLŲ KALBOMIS	73
SANTRAUKA LIETUVIŲ KALBA	74
SANTRAUKA ANGLŲ KALBA.....	75
PATVIRTINIMAS APIE ATLIKTO DARBO SAVARANKIŠKUMĄ	76

IVADAS

Europoje patentų ginčų nagrinėjimo srityje vyksta reikšmingi pokyčiai, kurie turės įtakos ir Lietuvos patentų ginčų nagrinėjimo sistemai. Steigiamas bendras patentų teismas (BPT) yra naujos bendro galiojimo Europos patentų (BGEP) sistemos dalis. Tikimasi, kad patentų ginčų nagrinėjimas BPT taps pigesnis, patogesnis ir efektyvesnis negu pažeistų patentinių teisių gynimas kiekvienoje Europos Sąjungos (ES) valstybėje atskirai. BPT susitarimas numato, kad steigiamas BPT nagrinės tik ginčus, susijusius su Europos patentais (EP) ir BGEP. Taip pat šis susitarimas numato, kad BPT centrinė būstinė bus Paryžiuje, o padaliniai Londone ir Miunchene. Vienas iš svarbiausių šio susitarimo aspektų yra tas, kad ieškovai dėl pažeistų patentinių teisių galės teikti vieną ieškinį BPT, o BPT sprendimas galios visose Susitariančių valstybių narių teritorijose. Tačiau šie pakeitimai iš esmės neturi įtakos egzistuojančių nacionalinių patentų apsaugos sistemai, kuri ir toliau lieka koegzistuoti.

Šiuo metu ES veikianti patentų sistema yra sudėtinga ir fragmentuota. Ją sudaro nacionaliniai ES valstybėse narėse veikiantys patentų apsaugos teisiniai mechanizmai, kurie leidžia įgyti išradimo patentinę apsaugą, registruojant išradimą kiekvienoje konkrečioje ES valstybėje narėje. Lygiagrečiai nacionaliniams patentinės apsaugos teisiniams mechanizmom veikia Europos patentų konvencijos pagrindu įkurta Europos patentų tarnyba (EPO), kuri savo prigimtimi nėra ES institucija. Tačiau šios konvencijos pagrindu buvo sukurta bendra Susitariančiųjų valstybių teisės sistema, taikoma išradimų patentų registracijai. Šiuo metu prie EPO sistemos yra prisijungusios 38 valstybės. Pasinaudojus EPO teikiamais teisiniais ir administraciniais mechanizmais galima registruoti patentabilius išradimus prie šios organizacijos prisijungusiose valstybėse. EPO sistema yra daugiau administracinio pobūdžio, kuri sudaro sąlygas pateikti vieną patento paraišką nurodant, kuriose EPO valstybės narėse siekiama gauti patentinę apsaugą. Tačiau realiai pareiškėjas gauna tik tokias teises, kokias garantuoja kiekviena konkreti EPO organizacijos valstybės narės nacionalinė teisė. Tokiu būdu pareiškėjas įgyja nacionalinių patentų rinkinį. Dėl šios priežasties visi kilę patentiniai ginčai yra nagrinėjami kiekvienoje EPO narėje atskirai.

2013 m. vasario 19 d. Lietuva pasirašė susitarimą dėl Bendro patentų teismo. Šis susitarimas apima Europos Parlamento ir Tarybos reglamentus, kuriais užtikrinamas tvirtesnis bendradarbiavimas kuriant bendrą patentinę apsaugą ir Tarybos reglamentas, kuriuo užtikrinamas su taikoma vertimo tvarka susijęs tvirtesnis bendradarbiavimas kuriant bendrą patentinę apsaugą. Teisingumo ministerijos ir Valstybinio patentų biuro iniciatyva pagal LR Vyriausybės kanceliarijos užsakymą advokatų profesinės bendrijos „*Baltic Legal Solutions* Lietuva“ atliko tyrimą. Jame analizuojami Lietuvai tinkamiausi galimi sprendimai dėl dalyvavimo BPT ir pateikiama išvada, kad Lietuvai būtų naudinga kartu su Švedija, Danija, Suomija, Estija ir Latvija įsteigti regioninį BPT skyrių. Po derybų su Šiaurės Europos valstybių šalimis, 2014 m. kovo 4 d., Briuselyje buvo pasirašyta sutartis dėl Šiaurės – Baltijos regiono BPT skyriaus steigimo. Sutartį pasirašė Estijos, Latvijos,

Lietuvos ir Švedijos atstovai. Šiaurės – Baltijos regioninio skyriaus buveinė bus įkurta Švedijoje, Stokholmo mieste. Be to, pagal šį susitarimą, Šiaurės – Baltijos regioniniam skyriui priskirtos bylos galės būti nagrinėjamos ir LR teismų patalpose sudarius tam reikalingas technines sąlygas.

Valstybių narių nacionalinės patentų ginčų nagrinėjimo organizacinė, administracinė ir teisinė praktika bei patirtis yra labai skirtinga. Šie skirtumai yra nulemti tiek istorinių, teisinių ir teismų sistemų, tiek ekonominių priežasčių. Pavyzdžiui, tik Vokietijoje veikia specialus patentų teismas, o Švedijoje, Vengrijoje, Nyderlandų karalystėje ir Jungtinėje karalystėje patentų ginčus nagrinėja speciali teismo kolegija. Taip pat šiose šalyse yra įteisinti ir techniniai teisėjai. Vokietijoje techniniai teisėjai gali būti tik turintys techninį išsilavinimą. Nagrinėjant patento pripažinimo negaliojančiu klausimą techniniai teisėjai sprendžia vienodomis teisėmis kartu su teisėjais, turinčiais teisinį išsilavinimą. O teisėjas su techniniu ir teisiniu išsilavinimu patentų ginčus nagrinėja Jungtinėje karalystėje, o Nyderlandų Karalystėje tokias bylas nagrinėja teisėjas, turintis teisinį išsilavinimą, tačiau patentų bylas gali nagrinėti neetatinis teisėjas, turintis techninį išsilavinimą, kuris yra patentų srities specialistas. Suomijoje teisėjas su teisiniu išsilavinimu nagrinėja patentų ginčus, tačiau jam padeda du techniniai ekspertai be sprendžiamo balso teisės. Švedijoje priimta, kad patentų ginčus nagrinėja trys teisėjai, turintys teisinį ir du techninį išsilavinimą. Be to, daugelyje ES valstybių narių pirmos instancijos patentų ginčai nagrinėjami vieningame bendros kompetencijos teisme, o kitose šalyse tokius ginčus gali nagrinėti specializuoti teismai, kurių skaičius gali svyruoti nuo kelių iki dvylikos teismų. Todėl BPT dar reikės rasti savo nišą esamoje patentų ginčų sistemų sanklodoje su visomis iš to kylančiomis teorinėmis ir praktinėmis problemomis.

Tiriama problema. Šiame darbe bus tiriama: 1) Ar patentų ginčų nagrinėjimas BPT bus efektyvesnė priemonė užtikrinant galimai pažeistų patentinių teisių apsaugą ir gynybą negu šiuo metu egzistuojančios nacionalinės ir EPO sistemos? 2) Su kokiomis teorinėmis ir praktinėmis problemomis, kylančiomis iš BPT teisinio reguliavimo, bus susiduriama steigiant BPT ir vėliau nagrinėjant jame patentų ginčus?

Baigiamojo darbo aktualumas. Susitarimas dėl BPT bus taikomas sprendžiant ginčus, kylančius dėl išduotų EP ir naujųjų BGEP. Tikėtina, kad verslui, tai padės efektyviau ginti pažeistas patentuotų išradimų teises, o sudėtingo pobūdžio bylas dėl išduotų EP ir BGEP bus įmanoma išspręsti greičiau. Tačiau, atsižvelgiant į tai, kad susitarimas dėl BPT įsteigimo ir jurisdikcijos yra tiesioginio taikymo sutartis, šios sutarties pagrindu nacionaliniai teismai turės perduoti dalį savo kompetencijos BPT. Todėl BPT iš Susitariančių valstybių narių perėmus dalį jurisdikcijos, kylančios iš ginčų dėl EP ir BGEP kils laikinas teisinis neapibrėžtumas. Kadangi valstybių narių nacionalinių teismų praktika sprendžiant patentinius ginčus yra skirtinga, o BPT susitarimas ir jį lydintys teisės aktai yra naujai priimti ir dviprasmiški, ratifikavimo procesai nebaigti, teismų praktika dar nėra susiklosčiusi, o BPT proceso taisyklės dar yra kuriamos.

Baigiamojo darbo mokslinis naujumas ir tiriamos problemos ištyrimo lygis. Nors Lietuva ir pasirašė susitarimą dėl BPT 2013 m. vasario 19 d., visgi BPT veiklos tikimasi ne anksčiau kaip nuo 2017 m. pabaigos, tačiau teisinėje literatūroje ši tema nėra visapusiškai išanalizuota, kadangi BPT yra vis dar kuriamas. Šiuo metu pagrindinis dėmesys mokslininkų tyrimuose ir darbuose yra skiriamas lyginamajai nacionalinių ES valstybių patentinių ginčų analizei, ES teisei dėl glaudesnio bendradarbiavimo tyrimui bei preliminarių BPT procedūrų ir pereinamojo periodo reglamentavimo vertinimui. Mokslinę literatūrą galima sugrupuoti į keturias grupes:

1. *Moksliniai darbai.* Jų esminis bruožas – gili ES reglamentų ir BPT susitarimo analizė, kritinis vertinimas bei politinio ir teisinio konteksto analizė. Labiausiai paminėtinas 2015 m. Olandijos Groningeno universitete pristatyta M. Kanto daktaro disertacija, kuri išsamiai nagrinėjo tarpvalstybinius patentų pažeidimus ir iš šių pažeidimų kylančius ginčus ES. Disertacijoje pateikiamas labai išsamus ir gilus BGEP ir BPT pereinamojo laikotarpio sisteminė analizė ir vertinimas.¹ Verta paminėti lietuvių ir užsienio universitetuose parengti magistro baigiamieji darbai BGEP ir BPT temomis. 2007 m. MRUN magistranto M. Tumoso parengtas darbas, kuris nagrinėja EP ginčų ateities perspektyvas, atskleisdamas teisinio reguliavimo fragmentaciją ir dubliavimo problemas, sukeliančias teisinį neapibrėžtumą bei yra pagrindęs būtinumą sukurti BPT ir BGEP.² Tarp kitų užsienio valstybių magistrantų darbų vertėtų paminėti 2016 m. Amsterdamo universitete pristatytą D. Geerts³ ir 2013 m. Miuncheno universitete pristatytą N. Machek⁴ darbus, kurie nagrinėja bendro patento paketą ir jo sąsajas su BPT bei analizuoja jurisdikcijos, palankiausio teismo, išlaidų ir kitus aktualius klausimus bei kylančias problemas. Lundo universitete pristatytas J. Lembke darbas, kuriame nagrinėtas BGEP paketas ir BPT susitarimo pereinamojo laikotarpio problemos.⁵
2. *Mokslinės studijos.* Jų bendras požymis yra tas, kad autoriai analizavo ir vertino BGEP ir BPT teisinio reguliavimo nuostatas ir jų perspektyvas, kurios yra suskirstytos į bendro pobūdžio bei orientuotos į bendro Europos patento reformą ir nacionalines studijas, kurios analizavo BPT susitarimo įtaką konkrečios valstybės narės požiūriu.

¹ Michael Christian Alexander Kant. „Cross-Border Patent Infringement Litigation within the European Union“. PhD thesis. University of Groningen, 2015. https://www.rug.nl/research/portal/files/26470850/Complete_thesis.pdf.

² Marijus Tumosa. „Europos patentų ginčų nagrinėjimo sistema: ateities perspektyva (aktualūs teoriniai bei praktiniai aspektai)“. Magistro baigiamasis darbas. Mykolo Romerio universitetas. 2008. <http://www.google.lt/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0ahUKEwiktq-5nTAhWHD5oKHRhUB2EQFggkMAE&url=http%3A%2F%2Fgs.elaba.lt%2Fobject%2Felaba%3A1964571%2F1964571.pdf&usq=AFQjCNEE7UKT-XTJda1e1ZEL-IyGHyJd5w&bvm=bv.152174688,d.bGs>.

³ Dominique Geerts. „The unitary patent package. A Beneficial addition to Patent law in Europe“. Master thesis. University of Amsterdam, 2016. <http://www.scriptiesonline.uba.uva.nl/document/642423>.

⁴ Nina Machek. „How ‘Unitary’ is the Unitary Patent?“. Master thesis. Munich Intellectual Property Law Center. 2013. https://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID2407357_code1876818.pdf?abstractid=2407357&mirid=1.

⁵ Jonas Lembke. „The unitary patent package“. Master thesis. Lund University, 2014. <http://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordId=4530295&fileId=4530296>.

a) *Bendro pobūdžio BPT studijos*. Transatlantinio technologijų ir teisės forumo 2013 m. N. J. de Bisthoven publikuota studija, kurioje nagrinėjamas „patentų troliai“ reiškinys ir remiantis JAV teismų praktika lyginamosios analizės metodu pateikiamos rekomendacijos BPT.⁶ ES Komisijos jungtinio tyrimų centro 2016 m. N. Thumm ir G. Gabison pateikta studija, kurioje nagrinėjami patentų gynybos subjektai, jų įtaka inovacijoms bei skirtumai tarp JAV ir Europos.⁷ C. Dariescu 2015 m. pateikta studija dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento Nr. 1215/2012, nagrinėjanti jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo problemas.⁸ Inovacijų tyrimų, technologijų valdymo ir verslumo instituto 2009 m. D. Harhoff atlikta integruota Europos patentų ginčų nagrinėjimo sistemos ekonominė sąnaudų ir naudos analizė, kuria buvo pagrįstas kiekybiniais metodais BPT efektyvumas ir buvo rekomenduota įsteigti BPT.⁹ 2011 m. G. Scellato, M. Calderini, F. Caviggioli, C. Franzoni E. Ughetto, E. Kical ir V. Rodriguezl parengta Europos patentų sistemos kokybės studija, kurios esminis požymis Europos patentų sistemos reformos ateities perspektyvų analizė nacionaliniu ir ES lygiu.¹⁰

b) *Nacionalinės studijos*. Suomijos industrijos konfederacijos atlikta studija dėl BGEP ir BPT įtakos įmonėms, kurioje analizuojamos ne tik teorinės ir praktinės problemos bei pateikiami galimi scenarijai Suomijos įmonėms.¹¹ Taip pat LR Vyriausybės kanceliarijos užsakymu atliktos „Baltic Legal Solutions Lietuva“ 2012 m.¹² ir 2014 m.¹³ ataskaitos, kurios pateikė BPT steigimo teisinių aspektų vertinimą LR atžvilgiu. JK patentų tarnybos

⁶ Nicolas Janssens de Bisthoven. „Patent Trolls and Abusive Patent Litigation in Europe: What the Unitary Patent Package Can Learn From the American Experience?“ TTLF Working Papers, No. 19 (2013). https://www-cdn.law.stanford.edu/wp-content/uploads/2015/07/janssens_wp19.pdf.

⁷ Gabison, Garry and Thumm, Nikolaus. „Patent Assertion Entities in Europe.“ European Economics. doi:10.2791/134702. <http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC103321/jrc103321%20online%20version.pdf>.

⁸ Cosmin Dariescu. „The Jurisdictional Competence for the Recognition of the Foreign Judgements Compliant to Regulation (EU) No. 1215/2012“. SSRN, (2015). <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2553847>.

⁹ Dietmar Harhoff. „Economic Cost-Benefit Analysis of a Unified and Integrated European Patent Litigation System.“ Institute for Innovation Research, Technology Management and Entrepreneurship, Final Report, (2009). http://ec.europa.eu/internal_market/indprop/docs/patent/studies/litigation_system_en.pdf.

¹⁰ Giuseppe Scellato, Mario Calderini, Elisa Ughetto, Evisa Kica. „Study on the quality of the patent system in Europe: PATQUAL: Tender MARKT/2009/11/D.“ The Open AIDS Journal, (2011). <https://www.researchgate.net/publication/254860340>.

¹¹ Confederation of Finnish Industry. „Report on the Reform of the European Patent System. On the Impact of the Unitary Patent and the Unified Patent Court (UPC) on Finnish Companies.“ (2014). <https://ek.fi/wp-content/uploads/Finnish-Report-on-UPC1.pdf>

¹² Vytautas Mizaras ir kt. Tyrimo „Vieningo patentų teismo steigimas – teisiniai aspektai“ ataskaita. Ataskaitą parengė advokatų profesinė bendrija „Baltic Legal Solutions Lietuva,“ (2012). http://www.esparama.lt/esparama/pletra/failai/ESFproduktai/2012_vieningo_patentu_teismo_steigimas_teisiniai_aspektai.pdf.

¹³ Vytautas Mizara, Eglė Kavoliūnaitė – Ragauskienė ir Mantas Rimkevičius. „Bendrojo patentų teismo jurisdikcijos įgyvendinimo lietuvoje galimybių vertinimas: vietinio skyriaus, regioninio skyriaus ir centrinio skyriaus palyginimas.“ Tyrimo ataskaita. Tyrimą parengė advokatų profesinė bendrija „Baltic Legal Solutions Lietuva.“ (2014). <http://www.tm.lt/dok/Ataskaita%20tyrimas%20BPT%20skyriai%20galutine%202014%2001%2024.pdf>.

užsakymu 2014 m atlikta L. McDonagh studija, nagrinėjanti išskirtinės BPT jurisdikcijos atsisakymo, teisėjų skyrimo ir kitas aktualias temas.¹⁴ Bei 2012 m. JK Bendruomenės rūmų išleistas 65-tas pranešimas, analizuojantis BPT teisinio reguliavimo projektus ir galimas problemas įgyvendinat BPT susitarimą.¹⁵

3. *Pristatomojo pobūdžio lyginamosios analizės – užsienio šalių teisininkų moksliniai darbai.* Šie darbai pasižymi nacionalinių teisės aktų, reguliuojančių patentinius ginčus atskirose ES valstybėse analize, bei visapusišku teisinio ir procesinio konteksto vertinimu. Labiausiai paminėtinas Europos Ekonominio Tyrimų Centro teisininkų K. Cremers, M. Ernicke, F. Gaessler, D. Harhoff ir kitų centro teisininkų tiriamasis darbas.¹⁶ Daug dėmesio nacionalinių patentų ginčų lyginamajai analizei skyrė ir JAV teisininkas S. J. H. Graham bei Belgijos teisės mokslininkas N. V. Zeebroeck.¹⁷ O Europos patentų biuro komanda išleido Europos patentų ginčų sistemų ir praktikos apžvalgos ketvirtą leidimą, kuriame pateikiamos visų EPO valstybių narių patentų ginčų sistemų apžvalgos.¹⁸
4. *Analitiniai įvairių šalių teisininkų moksliniai straipsniai.* Jų pagrindinis požymis – ES reglamentų ir BPT susitarimo atskirų dalių analizė ir kritinis vertinimas bei siauro teisinio konteksto analizė. Labiausiai verta paminėti 2013 m. D. Xenos komentarus dėl preliminarinių BPT proceso taisyklių,¹⁹ 2015 m. J. Drexl komentarus, kuriuose labai kritiškai vertinamas BGEP ir BPT teisinis reguliavimas ir ESTT bei generalinio advokato nuomonė.²⁰ 2015 m. K. Glazer savo straipsnyje nagrinėja BPT privalumus ir trūkumus.²¹ 2012 m. F. Addor ir C. Mund straipsnis, nagrinėjantis BPT teisinį reguliavimą ir BPT naudą, kur siūloma vietoje BPT

¹⁴ Luke McDonagh. „Exploring Perspectives of the Unified Patent Court and Unitary Patent Within the Business and Legal Communities.“ Intellectual Property Office. 10 July 2014. <https://www.gov.uk/government/publications/exploring-perspectives-of-the-up-and-upc>.

¹⁵ House of Commons European Scrutiny Committee. „The Unified Patent Court: help or hindrance?“ Sixty-fifth Report of Session 2010–12. Volume I: Report, together with formal minutes, oral and written evidence) London: The Stationery Office Limited. 2012 balandžio 25 d. <https://www.publications.parliament.uk/pa/cm201012/cmselect/cmeuleg/1799/1799.pdf>.

¹⁶ Katrin Cremers, ir kt. „Patent litigation in Europe: Discussion Paper No. 13-072.“ Centre for European Economic Research, 2013. <http://ftp.zew.de/pub/zew-docs/dp/dp13072.pdf>.

¹⁷ Stuart J.H. Graham ir Nicolas Van Zeebroeck. Comparing Patent Litigation Across Europe: a First Look. Stanford Technology Law Review, 17, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1924124.

¹⁸ „Patent Litigation in Europe: An overview of national law and practice in the EPC contracting states.“ European Patent Academy. 4th edition. 2016. [http://documents.epo.org/projects/babylon/eponot.nsf/0/05B84848CBCF7338C1257833003C2531/\\$File/patent_litigation_in_europe_2016_en.pdf](http://documents.epo.org/projects/babylon/eponot.nsf/0/05B84848CBCF7338C1257833003C2531/$File/patent_litigation_in_europe_2016_en.pdf).

¹⁹ Dimitris Xenos. „Comments on the Preliminary Set of Provisions for the Rules of Procedure of the European Unified Patent Court.“ University of East London. Publikavimo data 2013 rugsėjo 30. <https://ssrn.com/abstract=2498521>.

²⁰ Drexl, Josef. „The European Unitary Patent System: On the ‘Unconstitutional’ Misuse of Conflict-of-Law Rules“ Max Planck Institute for Innovation & Competition Research Paper No. 15-01, (2015): p. 361-374. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2553791>.

²¹ Klara Glazer. „Advantages and Disadvantages of the Single European Patent“. Our Economy 61, 2 (2015): 24-34. <http://ng-epf.si/index.php/ngoe/article/download/53/50>.

toliau tobulinti EPO ir EPLA²² ir daugelis kitų autorių, kurių pagrindinės mintys ir teiginiai yra pateikti prie kiekvieno šio darbo poskyrio ir skyrelio.

Tačiau reikia pažymėti, kad pagrindinis visų autorių pateiktų darbų bruožas yra siauras vieno ar kelių konkrečių klausimų analizė, nepateikianti platesnio, visapusiško teisinio vertinimo. Daugiausiai, visi darbai apsiriboja BPT susitarimo teisinių nuostatų vertinimu ir prieštaringomis nuomonėmis, kurios yra kito platesnio tyrimo sudėtinė dalis. Todėl autoriai daug dėmesio kreipė BGEP ir EP perspektyvoms, o ne BPT proceso taisyklėms. Autoriai išsamiai analizavo BPT jurisdikcijos ir teritorialumo klausimus, tačiau pereinamojo laikotarpio nuostatų teisiniai aspektai liko išnagrinėti tik paviršutiniškai. Šiek tiek plačiau buvo nagrinėjamos BPT atsisakymo išimtinės jurisdikcijos taikymo teisinės nuostatos. Tačiau dėl to, kad BPT proceso taisyklės yra vis dar rengiamos, daugelis autorių apsiribojo tik bendrais BPT susitarimo reglamentavimo komentarais. BPT struktūros ir institucinių nuostatų teisiniams aspektams skirta mažai dėmesio. Šiek tiek daugiau dėmesio susilaukė BPT bifurkacijos reiškinys, tačiau palankiausios jurisdikcijos teismo pasirinkimas, vertimų reikalavimų ir kalbos problematikai bei „patentų trolių“ reiškiniui autoriai skyrė nepakankamai dėmesio, todėl šiame darbe bus nagrinėjami vėliau.

Baigiamojo darbo reikšmė:

teorinė – BPT susitarimo valstybių narių nacionalinių teismų praktika sprendžiant patentinius ginčus nėra vieninga, o BPT teismų praktika dar nėra suformuota, todėl bus siekiama atskleisti faktorius, lemiančius teisinį neapibrėžtumą.

praktinė – išanalizavus susitarimą dėl BPT, bus siekiama pateikti išvadas dėl susitarimo nuostatų įgyvendinimo ir pateikti siūlymus dėl patentinių ginčų nagrinėjimo BPT teisinio reguliavimo tobulinimo. Be to, atskleisti faktoriai, lemiantys teisinį neapibrėžtumą, sudarys galimybes inicijuoti platesnes diskusijas (paskelbus darbą), todėl tikėtina, bus rastos ir įdiegtos šiuos faktorius naikinančios arba, jeigu neįmanoma, švelninančios priemonės.

Tyrimo tikslas: šio darbo tikslas – atskleisti esminius BPT susitarimo teisinio reguliavimo aspektus, sukuriančius teisinį neapibrėžtumą.

Tyrimo uždaviniai:

1. Pateikti, kaip vyksta patentiniai ginčai būsimose BPT centrinio skyriaus padalinių šalyse ir kaip veikia skirtingos jurisdikcijos teismų sistemos bei įvertinti BPT steigimo teisinius aspektus ir iš to kylančias praktines problemas.
2. Įvertinti problemas, kylančias iš ES reglamentu Nr. 542/2014 išplėstos BPT tarptautinės jurisdikcijos vis-à-vis prieš atsakovus, kurie neturi nuolatinės gyvenamosios vietos ar verslo buveinės valstybėje narėje.

²² Addor, Felix and Mund, Claudia. „A Patent Court for Europe - What's at Stake for Users?“ 4th St.Gallen International Dispute Resolution Conference, 2011. <https://ssrn.com/abstract=2236470>.

3. Išanalizuoti BPT susitarimo pereinamojo laikotarpio nuostatų problemas, kylančias iš susitarimo 83 str. ir išimtinės jurisdikcijos atsisakymo (angl. *Opt-out*) teisinio reguliavimo.
4. Išnagrinėti BPT struktūros ir institucinių nuostatų reglamentavimą ir įvertinti bifurkacijos, palankiausios jurisdikcijos teismo pasirinkimo, skiriamų teismo teisėjų, kalbos režimo ir „patentų trolių“ sąlygotas problemas.

Tyrimo metodika. Darbe plačiai taikyti empiriniai ir teoriniai tyrimo metodai siekiant sistemingai atskleisti BPT susitarimo teisinio reguliavimo aspektus, sukuriančius teisinį neapibrėžtumą ir problemas. Pirmoje dalyje, lyginamosios analizės metodu, bus lyginami Prancūzijos, Vokietijos, Jungtinės Karalystės ir Nyderlandų Karalystės patentų ginčų nagrinėjimo ypatumai, o funkcinės analizės metodu bus nustatytos BPT kūrimo kryptys. Tada naudojant istorinį, dokumentų analizės bei abstrakcijos metodus bus siekiama nustatyti objektyvius faktus, sąlygojusius BPT steigimo priežastis ir teisinius steigimą lėmusius faktorius, ir juos įvertinti naudojant indukcijos metodą. Antroje dalyje, daugiausiai, analizės metodu bus nagrinėjami ES Parlamento ir Tarybos reglamentai ir BPT sutartis, kuriuos vertinant bus siekiama atskleisti kylančias problemas ir taikymo ypatumus bei faktorius, sukuriančius teisinį neapibrėžtumą. O sisteminės analizės metodas bus taikytas siekiant išskaidyti BPT patentų ginčų nagrinėjimą į faktorius, sukuriančius teisinį neapibrėžtumą. Šiais metodais bus nustatytos problemos, kylančios iš BPT jurisdikcijos, pereinamojo laikotarpio nuostatų ir BPT struktūros ir institucinių nuostatų. O vėliau nustatytus faktorius analizuojant funkcinės analizės metodu bus išskirtos sisteminės BPT patentų ginčų teorinės ir praktinės problemos ir jų tarpusavio santykis. Pastarasis bus atskirai analizuojamas indukciniu ir deduciniu metodais, kuriais remiantis bus atrasti atskiri teiginiai ir išvados. Atrasti teiginiai ir užfiksuoti faktai toliau taikant apibendrinimo metodą bus apibendrinami į vertinimus ir išvadas, kurie atsispindi išvadų teiginiuose.

Tyrimo struktūra. Atsižvelgiant į šio darbo tiriamą problemą, yra pasirinkta trijų dalių struktūra. Pirmoje dalyje siekiant sumažinti neapibrėžtumą bus apžvelgtos valstybių, kuriose numatomas steigti centrinio BPT skyrių padalinius ir Nyderlandų Karalystės patentų ginčų sistemos siekiant nustatyti, kuria kryptimi vystysis BPT. Po to, bus nagrinėjamos BPT steigimo priežastys ir analizuojamos steigimo problemos teisės aspektu siekiant išsiaiškinti priežastis, lėmusias BPT teisinį reguliavimą. Antroje dalyje bus analizuojamos patentų ginčų nagrinėjimo BPT materialiniai ir procesiniai aspektai. Pradžioje bus įvertintos problemos, kylančios iš BPT jurisdikcijos, o baigta pereinamojo laikotarpio nuostatų vertinimu. Trečioje dalyje bus analizuojamos problemos, kylančios iš BPT bifurkacijos, palankiausios jurisdikcijos teismo pasirinkimo ir „patentų trolių“ reiškinių bei įvertinta skiriamų BPT teisėjų ir vertimų reikalavimų, ir kalbos teisinė problematika. Baigiant bus apžvelgtas LR pasirengimas prisijungti prie BPT ir pateiktas trumpas teisinis vertinimas.

Ginamieji teiginiai. Atsižvelgiant į nustatytą tyrimo tikslą ir uždavinius formuluojamas toks ginamasis teiginys: BPT susitarimo teisinio reguliavimo nuostatos, reglamentuojančios išplėstą BPT tarptautinę jurisdikciją, išimtinės BPT jurisdikcijos atsisakymo taikymą bei BPT struktūros ir institucinių nuostatų reguliavimą sukuria teisinį neapibrėžtumą, o besiformuojanti BPT praktika turės esminę reikšmę kuriant vieningą patentų ginčų sistemą.

SANTRUMPŲ SĄRAŠAS

BPT	Bendras patentų teismas (angl. <i>Unified patent court</i>)
BGEP	Bendro galiojimo Europos patentas (angl. <i>Unitary patent</i>)
EP	Europos patentas (angl. <i>European Patent</i>)
ES	Europos Sąjunga
EPO	Europos patentų tarnyba (angl. <i>European Patent Office</i>)
LR	Lietuvos Respublika
DPMA	Vokietijos patentų biuras (vok. <i>Deutsches Patent und Markenamt</i>)
BPatG	Federalinis patentų teismas (vok. <i>Bundespatentgericht</i>)
PCC	Patentų apygardos teismas (angl. <i>Patents County Court</i>)
PHC	Aukštesniojo teismo patentų teismas (angl. <i>Patents Court of High Court</i>)
JK	Jungtinė karalystė
PCT	Patentinės kooperacijos sutartis (angl. <i>Patent Cooperation Treaty</i>)
WIPO	Pasaulinė intelektinės nuosavybės organizacija (angl. <i>World Intellectual Property organization</i>)
NK	Nyderlandų Karalystės
EPLA	Europos patentų ginčų nagrinėjimo susitarimo projektas (angl. <i>European Patent Litigation Agreement</i>)
ESTT	Europos Sąjungos teisingumo teismas
SESV	Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo
BTT	Beniliukso teisingumo teismas
VAAT	Vilniaus apygardos administracinis teismas

“Patentų apsauga Europoje yra brangi ir fragmentuota. [...] Europai bendra patentų ginčų nagrinėjimo sistema jau buvo reikalinga nuo 1970 m., kai buvo priimta Europos patentų konvencija”²³.

1. BENDRO PATENTŲ TEISMO STEIGIMO PRIEŽASTYS IR PROBLEMATIKA

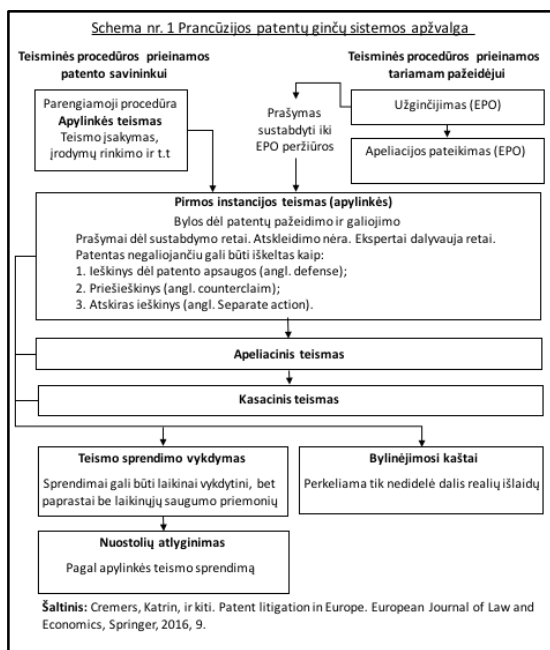
Šiuo metu ES yra galimi trys išradimų teisinės apsaugos keliai: pirmas – teikti patentą paraišką Pasaulinės intelektinės nuosavybės organizacijai, antras – Europos patentą paraišką ir trečias – nacionalinis kelias. Tačiau teisminė patentų ginčų sistema yra tik nacionalinė. Vadovaujantis ES ir ES valstybėse narėse galiojančia teise, bylos dėl patentinių ginčų keliamos valstybėje narėje, atsakovo gyvenamos vietos valstybės narės arba valstybės narės, kurioje padarytas pažeidimas teismuose. Tokiais atvejais ieškovas dažniausiai teigia, kad atsakovo patentas negalioja, o ginčas priklauso išimtinai valstybės narės jurisdikcijai, kuriai priskiriamas patentas.

Dėl ekonomikos globalizacijos nacionalinės ir egzistuojančių regioninės patentų ginčų sistemų, užtikrinančių skirtingą patentinę apsaugą, nebetenkinami tarptautinio verslo ir mokslo inovacijų poreikiai, kadangi reikalauja didelių laiko, finansinių, administracinių ir teisinių resursų siekiant užtikrinti intelektinės nuosavybės apsaugą. Tačiau apžvelgus patentinių ginčų skirtumus didžiosiose ES valstybėse, galima išvelgti, kuria kryptimi vystysis BPT. Dėl to yra tikėtina, kad didžiųjų ES valstybių patentinių ginčų tendencijos ir ginčų nagrinėjimo patirtis tiesiogiai įtakos centrinių BPT būstinių teises procedūras skirtingų technologijų srityse. Kadangi steigiant BPT parengiamasis komitetas sieks apjungti geriausią didžiųjų ES valstybių patentinių ginčų patirtį eliminuojant trūkumus. Todėl siekiant sumažinti neapibrėžtumą reikia išsiaiškinti, kaip vyksta patentiniai ginčai būsimose BPT centrinio skyriaus padalinių šalyse ir kaip veikia skirtingos jurisdikcijos teismai bei išsiaiškinti BPT steigimo prielaidas? Šioje darbo dalyje bus trumpai apžvelgti esminiai Prancūzijos, Vokietijos, Jungtinės Karalystės (JK) ir Nyderlandų Karalystės (NK) nacionalinių patentų ginčų sistemų ypatumai, kurie, gali būti įgyvendinti steigiant BPT. O po to bus įvertintos BPT steigimo priežastys ir kylančios problemos.

1.1. Prancūzijos patentų ginčų sistema

Efektyvus įrodymų rinkimas, bendro teismo pasirinkimo galimybė ir teisėjai – specialistai yra esminiai privalumai, kurie, tikėtina, bus įgyvendinti steigiant BPT. Graham ir Van Zeebroeck lygindami patentų ginčus Europoje teigia, kad nuo 2009 m. patentinių ginčų bylos išskirtinai priklauso Paryžiaus teismui kaip pirmos instancijos teismui ir Paryžiaus apeliaciniam teismui kaip

²³Christopher J. Bayliss, "The Unitary Patent and Unified Patent Court: Potential Changes and Implications," *Cybaris*: Vol. 5: Iss. 2, Article 3. (2014): 2. <http://open.mitchellhamline.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1011&context=cybaris>.

antros instancijos teismui (žiūrėti schemą nr. 1), kurio sprendimas dar gali būti apskųstas kasacine tvarka aukščiausiajam teismui.²⁴ Europos patentų akademijos ekspertai teigia, kad ginčus dėl patentų pažeidimų pagal jurisdikciją nagrinėja pirmosios instancijos teisme trijų teisėjų sudėties kolegija, kurie neturi formalaus techninio išsilavinimo, tačiau nagrinėja bylas tik dėl patentų ginčų ir turi teisę paskirti techninius ekspertus.²⁵ Be to, Cremers ir kt. savo darbuose nagrinėdami patentų ginčus Europoje pažymėjo, kad tokių bylų nagrinėjimas prasideda nuo prašymo pateikimo pirmos instancijos teismo

pirmininkui dėl įrodymų rinkimo, kuris negali būti atmestas, o įrodymų rinkimo veiksmus vykdo antstolis.²⁶

Apibendrintai galima teigti, kad prancūziškas patentų ginčų modelis turi kelis esminius privalumus, kurie, tikėtina, bus įgyvendinti steigiant BPT. Visų pirma, neleidžia ieškovui pasirinkti kito teismo su mažiau patyrusiais teisėjais (angl. *Forum-shopping*). Antra, supaprastina efektyvų įrodymų rinkimą užkirsdamas kelią įrodymų paslėpimui ar sunaikinimui bei trečia, užtikrina, kad sprendimus priiminėja tik teisėjai – specialistai. Šios teisminės priemonės užtikrina proceso koncentruotumą, gerina teismų praktikos kokybę ir didina teisinį saugumą. Tačiau šie privalumai reikalauja ilgo bylos nagrinėjimo laiko, kuris gali trukti iki 2 metų ir nors Vokietijos patentinių ginčų sistema atrodo sudėtingesnė, vis dėlto Vokietijoje patentų bylos sprendžiamos greičiau.

1.2. Vokietijos patentų ginčų sistema

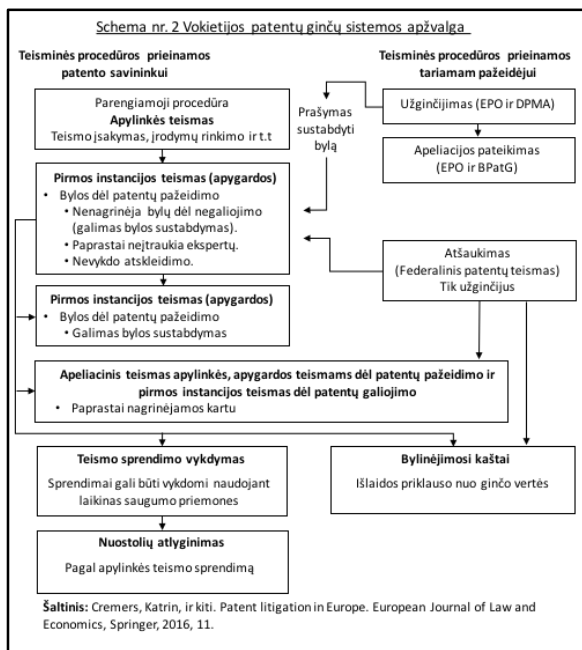
Veiksmingas supaprastintas procesas, ankstyvas šalių pozicijų atskleidimas ir teisėjai, turintys teisinį – techninį išsilavinimą, yra esminiai privalumai, kurie gali būti realizuoti steigiant BPT. Graham ir Van Zeebroeck savo darbe teigia, kad Vokietijos patentų ginčų nagrinėjimo sistema yra veiksminga, bet padalinta tarp skirtingų teismų (angl. *bifurcated system*), todėl bylos dėl patento pažeidimo ir galiojimo ar užginčijimo sprendžiamos skirtinguose teismuose (žiūrėti schemą nr. 2).²⁷ Be to, Europos patentų akademija pabrėžia, kad patentų pažeidimų (angl.

²⁴Stuart J.H. Graham ir Nicolas Van Zeebroeck, *supra* note 17, p. 669-670.

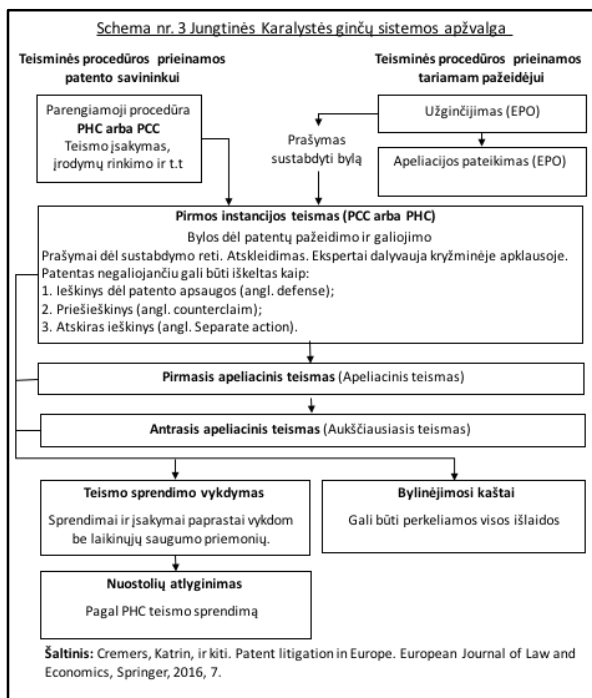
²⁵„Patent Litigation in Europe: An overview of national law and practice in the EPC contracting states,“ *supra* note 18 p. 47-50.

²⁶ Katrin Cremers ir kt., *supra* note 16, p. 21-25.

²⁷ Stuart J.H. Graham ir Nicolas Van Zeebroeck, *supra* note 17, p 670- 672.

tada pateikiant ieškinį dėl patento negaliojimo Federaliniam patentų teismui. Kitas privalumas yra tai, kad sprendimai yra priimami sąlyginai greitai (aut. pastaba nuo 12 iki 24 mėn.). Iš dalies tai yra įmanoma dėl kelių priežasčių: pirma, todėl, kad pažeidimų bylos yra nagrinėjamos supaprastintu procesu vadovaujant teisėjams, kurie turi ne tik teisinį, bet ir techninį išsilavinimą. Antra, šalys iš anksto yra priverstos detalai išdėstyti savo pozicijas. Skirtingai nuo kontinentinės teisės sistemos, galiojančios Vokietijoje, kitame skyriuje bus apžvelgta JK patentų ginčų sistema.

infringement) ieškinys gali būti pateiktas vienam iš dvylikos apygardų teismų, kur procesas paprastai trunka 12 – 18 mėn.²⁸

Apibendrinant galima teigti, kad vokiškas patentų ginčų modelis turi kelis esminius privalumus, kurie galėtų būti įgyvendinti steigiant BPT. Vienas iš pagrindinių privalumų ieškovams bylinėtis Vokietijoje yra tai, kad bylos dėl pažeidimų ir negaliojimų yra nagrinėjamos skirtinguose teismuose. Atsakovas gali ginčyti tik patento galiojimą paduodant pareiškimą EPO per pirmuosius devynis mėnesius po patentų paraiškos paskelbimo, jeigu šis terminas praėjo,

1.3. Jungtinės Karalystės patentų ginčų sistema

Patirtis efektyviai ir nebrangiai ikiteismine tvarka spręsti patentų ginčus alternatyviais būdais yra reikšminga priemonė, kuri galimai bus įgyvendinta steigiant BPT. Graham ir Van Zeebroeck analizuodami patentų ginčus Europoje teigia, kad JK patentų ginčų sistema remiasi bendrosios teisės sistema, kurioje koegzistuoja trys, šiek tiek skirtingos patentų ginčų sistemos (žiūrėti schemą nr. 3).²⁹ Be to, kaip teigia Europos patentų akademijos ekspertai, dėl didelių kaštų, JK ginčo šalys yra skatinamos spręsti patentų ginčus alternatyviais ginčų sprendimo būdais. Vengimas spręsti patentų

²⁸ European Patent Academy, *supra* note 18, p 25-29.

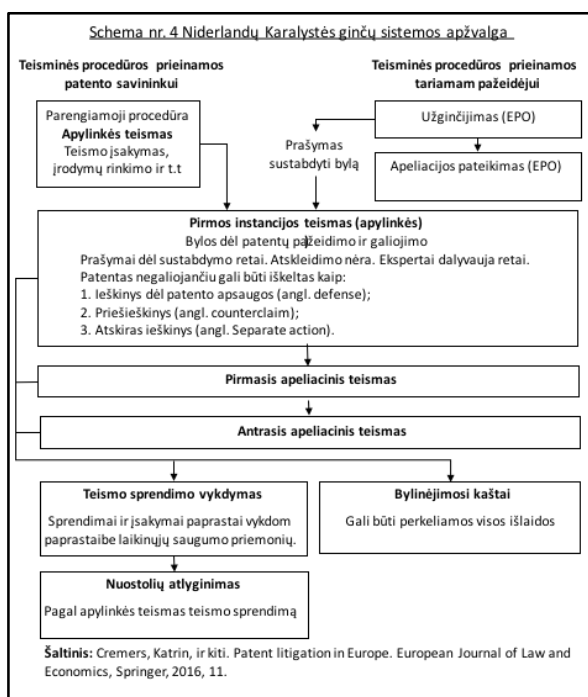
²⁹ Stuart J.H. Graham ir Nicolas Van Zeebroeck, *supra* note 17, p 672- 673.

ginčus alternatyviais ginčų sprendimo būdais įtakos tolimesniam teisminiam nagrinėjimui neturi, tačiau gali turėti įtakos nustatant teismo išlaidų dydį, kuris yra reikšmingai didesnis negu Vokietijoje ar Prancūzijoje.³⁰

Apibendrinant galima teigti, kad JK teismo išlaidos yra reikšmingai didesnės negu Vokietijoje ir Prancūzijoje, todėl daugelis patentų ginčų yra išsprendžiami alternatyviais būdais, kurie yra pigesni. Be to, JK bendrosios teisės teisinės sistemos patentų ginčų procedūros keisis pradėjus veikti BPT, o tai sukuria teisinį netikrumą. Todėl tikima, kad daugelis patentų savininkų bent laikinai pasinaudos BPT siūloma išskirtinės teismo jurisdikcijos atsisakymo procedūra (angl. *Opt-out*). Baigiant centrinio BPT skyriaus padalinių būstinių šalių patentų ginčų apžvalgą reikia papildomai apžvelgti NK patentų ginčų sistemą. NK dėl savo geografinės padėties yra laikoma vartais į ES, pro kuriuos plūsta ir intelektinę nuosavybę pažeidžiančios prekės. Šis faktas lemia, kad pagal išnagrinėjamų bylų skaičių NK patentinių ginčų sistema stoja į vieną gretą su BPT centrinio skyriaus padalinių būstinių šalimis.

1.4. Nyderlandų Karalystės patentų ginčų sistema

Sąlyginai greitas bylų nagrinėjimas ir maži patentinių ginčų kaštai, teisėjai – specialistai ir nuspėjami teismo sprendimai ir yra esminiai privalumai, kurie, tikėtina, bus įgyvendinti steigiant

BPT. Cremers ir kt. savo darbuose nagrinėdami Europos patentų ginčus pastebėjo, kad pagal NK teisę patentiniai ginčai nagrinėjami centralizuotai. Pirmos instancijos teismuose (žiūrėti schemą nr. 4) bylas nagrinėja patyręs teisėjas, turintis techninį ir teisinį išsilavinimą, o antros instancijos teisme skundus nagrinėja trijų teisėjų kolegija. Patentinių ginčų nagrinėjimas NK vidutiniškai kainuoja tarp 60 000 eurų ir 200 000 eurų, šios išlaidos paprastai perkeliama byla pralaimėjusiai šaliai.³¹

Apibendrinant galima teigti, kad NK patentų ginčų sistema turi kelis privalumus,

kuriuos siekiama įgyvendinti steigiant BPT. Pirmiausia tai, kad NK patentiniai ginčai pagal jurisdikciją nagrinėjami specializuotuose teismuose, kurie dėl savo pragmatinių sprendimų yra nuspėjami. Antra – patyrę teisėjai, turintys teisinį ir techninį išsilavinimą, kuriems suteiktos plačios

³⁰European Patent Academy, *supra* note 18, p. 41-45.

³¹Katrin Cremers, ir kt. *supra* note 16, p. 25- 629.

diskrecijos teisės nagrinėja kartu patento galiojimo ir pažeidimo bylas. Todėl patentiniai ginčai nagrinėjami efektyviai, o teismo sprendimai yra priimami greičiau. Trečia – patentinių ginčų teisiniai mokesčiai ir išlaidos yra kelis kartus žemesnės negu JK, taip užtikrinamas proceso ekonomiskumo principas. Todėl akivaizdu, kad decentralizuotas nacionalinių patentų ginčų teisių įgyvendinimas ir nacionalinė jurisdikcija ES, vedanti prie nereikalingo dubliavimo ir nepagrįstai didelių išlaidų, yra tik kelios priežastys, kurios sudarė prielaidas įsteigti BPT.

1.5. Bendro patentų teismo steigimo priežastys ir teisiniai iššūkiai ieškant kompromiso

Šiuo metu regioniniu pagrindu Europos patentus suteikia EPO pagal Europos patentų konvencijos 2 str., kuris numato, kad išduotas patentas galioja ir jam taikomi tie patys reikalavimai kaip ir Susitariančios valstybės išduotas nacionalinis patentas.³² Valstybinio patentų biuro direktoriaus pavaduotojas Ž. Danys pristatydamas BGEP atskleidė susidariusią ES konkurencingumo spragą. Kinija ir JAV turi vieningą patentų biurą ir vieningą specializuotą teisminę ginčų sprendimo sistemą, o kaštai, reikalingi patentui gauti, svyruoja nuo 600 eurų Kinijoje iki 2000 eurų JAV. ES Europos patentas suteikia tik vieningą paraiškos pateikimo galimybę, kuri virsta į valstybių narių skirtinga apimtimi saugomus nacionalinius patentus, o išlaidos gali siekti iki 36 000 eurų. Be to, kilę patentų ginčai nagrinėjami skirtingų kompetencijos teisėjų atskirai nacionaliniuose teismuose, kurie skirtingai interpretuoja teisės normas ir priima skirtingus sprendimus. Tai sąlygoja, kad ES patentuojama keturis kartus mažiau išradimų negu Kinijoje ir beveik šešis kartus mažiau negu JAV.³³ Todėl BGEP ir BPT įsteigimas turėtų užtikrinti subalansuotą intelektinių teisių apsaugą ir ES konkurencingumą, tačiau ne visi pritaria tokiam žingsniui. Dėl šios priežasties toliau bus apžvelgtos priežastys, sąlygojusios sprendimą steigti BPT ir kelios praktinės problemos, su kuriomis buvo susidurta ieškant kompromiso.

1.5.1. Bendro patentų teismo steigimo priežastys

Teisiškai nevienodai reglamentuota ES patentų sistema, nepagrįstas teisminių ginčų dubliavimas, sukuriantis neefektyvią intelektinės teisės apsaugos sistemą, yra pagrindinės priežastys, lėmusios BPT steigimą. EPO tinklapyje teigiama, kad Europos patentų konvencijos šalių narių nacionaliniai teismai turi išskirtinę jurisdikciją priimti sprendimus dėl Europos patento galiojimo ir pažeidimų.³⁴ Tokios pačios nuomonės laikosi ir Valstybinio patentų biuro direktoriaus

³² „Europos patentų išdavimo konvencija (Europos patentų konvencija)“, Valstybės žinios, 2004-10-05, Nr. 147-5326 (2000). 2017 sausio 25 d. <https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?documentId=TAR.B96F46CC102E>.

³³ Žilvinas Danys. „Bendro galiojimo Europos patentas“. LR valstybinio patentų biuro pristatymas, Vilnius, 2013 vasario 21 d. http://paramaverslui.eu/wp-content/uploads/2015/04/Bendras-Eu...tas_verslui.pdf.

³⁴ „Law & practice. Unitary patent & Unified Patent Court.“ European Patent Office. Žiūrėta 2017 sausio 26 d. <https://www.epo.org/law-practice/unitary/patent-court.html>.

pavadootojas Ž. Danys, kuris teigia, kad Europos patentas tai decentralizuotas teisių įgyvendinimas pagal nacionalinę teisę nacionaliniame teisme, o panaikinamas tik toje valstybėje, kurioje priimtas teismo sprendimas. Be to, Ž. Danys pastebi, šalyse narėse teisėjų kompetencija yra skirtinga, tai sąlygoja ir skirtingą teisės normų aiškinimą, todėl teismo sprendimai ir jų įgyvendinimas yra nevienodas.³⁵ Panašias problemas savo straipsnyje išvelgė ir A. Betancourt, kuriame atkreipia dėmesį į tai, kad patento pažeidimo teisminės procedūros vienoje šalyje neturi jokios įtakos kitoms šalims, kas lemia, kad ieškovas kelia teisinius reikalavimus keliose šalyse vienu metu, o jų rezultatai gali skirtis.³⁶

Todėl apibendrintai galima teigti, kad praktikoje tai sukelia nemažai problemų, kai patento savininkas siekia įgyvendinti jam priklausančias Europos patento (EP) teises arba trečioji šalis siekia panaikinti EP galiojimą keliose šalyse. Visų pirma, tai dideli bylinėjimosi kaštai, kadangi paprastai tokie procesai pradedami keliose šalyse vienu metu. Antra, tai teisinis netikrumas dėl skirtingų teismų sprendimų, kurie sąlygoja neišvengiamą palankiausio teismo pasirinkimą (angl. *Forum-shopping*). Todėl galima identifikuoti tokias pagrindines BPT steigimą lėmusias priežastis. Visų pirma, tai nepagrįstas teisminių ginčų dubliavimas kiekvienoje šalyje atskirai. Antra, neefektyvi intelektinės teisės apsaugos sistema ir kalbos vartojimo tvarkos reikalavimai, kurie dėl didėjančių išlaidų sukuria nepalankią teisinę terpę inovacijoms ir intelektinės nuosavybės apsaugai. Trečia, prašymai stabdyti bylas arba atidėti sprendimus patentų pažeidimo bylose sudaro dirbtines kliūtis naujiems, inovatyviems produktams patekti į rinką. Taip mažinamas inovacijų skatinimas ir patrauklumas, o teisinės spragos išnaudojamos konkurencinėse kovose. Siekiant sumažinti vertimo ir bylinėjimosi išlaidas BGEP sistema numato vieningą registraciją, ribotus vertimo reikalavimus ir vieną pratęsimo mokesčių visoje teritorijoje. Tokiu atveju BPT sistemos sukūrimas galėtų teigiamai sąlygoti kartu visas tris anksčiau išvardintas priežastis.

1.5.2 Teisiniai iššūkiai ieškant kompromiso

Lisabonos sutarties 118 str. ir 218 str. 11 d. prieštaringas vertinimas ir dviprasmiški ESTT sprendimai sukūrė pagrindines praktines problemas, sąlygojusias teisminius ginčų nagrinėjimus ir reglamentų tobulinimą. Hattenbach ir Longley savo straipsnyje teigia, kad dabartinė EP teisinė sistema yra kildinama iš 1973 m. Europos patentų konvencijos, kurios pagrindu yra įsteigta EPO. Ir nors sukurta Europos patento sistema turėjo trūkumų, tačiau valstybės narės ilgai nerado bendro sutarimo dėl sistemos tobulinimo, ypač dėl kalbų vartojimo tvarkos, bendros jurisdikcijos ir teisės

³⁵Žilvinas Danys, supra note 33, p. 8.

³⁶Ana Alba Betancourt. „Cross-Border Patent Disputes: Unified Patent Court or International Commercial Arbitration?“. *Utrecht Journal of International and European Law*. 32(82), (2016): pp.46–47. <http://doi.org/10.5334/ujiel.262>.

spřesti patentų galiojimo klausimus.³⁷ Dėl to tik 2007 m. Europos komisija pateikė komunikatą Nr. 8302/07 dėl „Patentų sistemos stiprinimo Europoje“. Komunikatas numatė esminius naujos sistemos elementus ir pasiūlė tris galimus veiksų eigos variantus siekiant sukurti integruotą patentų apsaugos sistemą. Pirmuoju variantu buvo siūloma tarpvyriausybiniu susitarimu sukurti Europos patentų teismą pagal Europos patentų ginčų nagrinėjimo susitarimo projektą (EPLA), kuris turėtų būti įsteigtas prie EPO. Antruoju variantu buvo siūloma sukurti specialią ES patentų ginčų instituciją, o trečiuoju buvo siūloma mišri sistema, kuri apjungia EPLA ir specialią ES patentų ginčų instituciją.³⁸ Ši iniciatyva toliau skynėsi kelią ir 2009 m. ES komisija pateikė išvadą dėl patentų sistemos stiprinimo Europoje Nr. 17229/09, kurioje apibrėžė pagrindinius naujos EP sistemos matmenis.³⁹ Paraleliai ES komisija priėmė siūlymą dėl Bendrijos patento reglamento Nr. 16113/09 ADD 1, tačiau ES patento vertimo tvarka liko už šių išvadų taikymo ribų.⁴⁰ Ir tik 2010 m. ES komisija pateikė ES tarybai siūlymą dėl ES patento vertimo tvarkos susitarimo Nr. 11805/10.⁴¹ Taip užbaigdama parengiamuosius darbus, kurių siūlymai ir išvados iš esmės rėmė teiginį, kad naujoji ES patentų sistema turi palaikyti inovatyvų mažąjį ir vidutinį verslą bei užtikrinti patrauklią ir ekonomišką bendro patento sistemą.

Vertinant pateiktus siūlymus ir išvadas galima teigti, kad rekomendacijos įkurti vieningą ES patentą ir BPT buvo teikiamos kaip ypatingos skubos priemonės, kurios turėtų prisidėti prie ES bendrosios ekonominės rinkos atsigavimo (aut. pastaba: 2007 m. prasidėjo pasaulinė ekonomė krizė, kuri ES pasiekė 2008 m.). Todėl šie pasiūlymai, apimantys vieningą patentą, BPT ir kalbos vertimo tvarką, buvo vertinami kaip esminiai siekiant ES konkurencingumo ir ekonominių tikslų. Svarbu atkreipti dėmesį į kelis šių siūlymų aspektus, kuriuos verta apžvelgti teisės aspektu. Visų pirma, tai ES komisijos siūlymas dėl ES patento vertimo tvarkos, kuris numatė keturis galimus veiksų eigos variantus. Pirmasis variantas numatė tik anglų kalbą, antrasis - numatė tolesnę vienos EPO naudojamą kalbos vertimo tvarką (aut. pastaba: anglų, vokiečių arba prancūzų), o pareiškus ieškinį reikėtų išversti į kitas dvi oficialias kalbas. Trečiu variantu buvo pasiūlyta modifikuoti EPO galiojančią tvarką papildant tuo, kad pareiškus ieškinį reikėtų išversti į kitas keturias dažniausiai naudojamas kalbas. O ketvirtas variantas numatė, kad papildomai prie EPO

³⁷ Brad Hattenbach ir Nathaniel Longley. „The European Unitary Patent: Implications and Strategies for U.S. Businesses.“ Intellectual Property Today. 2013 lapkritis. http://files.dorsey.com/files/upload/hattenbach_longley_nov13_final.pdf.

³⁸ „Patentų sistemos stiprinimo Europoje.“ ES komisijos komunikatas nr. 8302/07 ES vadovų tarybai ir parlamentui. ES komisija. Žiūrėta 2017 sausio 26 d. <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%208302%202007%20INIT>.

³⁹ „Išvadą dėl patentų sistemos stiprinimo Europoje nr. 17229/09.“ ES komisija. Žiūrėta 2017 sausio 29 d. <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%2017229%202009%20INIT>.

⁴⁰ „Siūlymas dėl Bendrijos patento reglamento nr. 16113/09 ADD 1.“ ES komisija. Žiūrėta 2017 sausio 29d. <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%2016113%202009%20ADD%201>.

⁴¹ „Siūlymas dėl ES patento vertimo tvarkos susitarimo nr. 11805/10.“ ES komisija. Žiūrėta 2017 sausio 29d. <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%2011805%202010%20ADD%201>.

problema,⁴⁷ tačiau priimdamas Ispanijos bylos sprendimą atmetė tuo pačiu pagrindu iškeltą ieškinį.

Grįžtant atgal į 2011 m. ES parlamentas sutiko tęsti veiksmus dėl glaudesnės kooperacijos, o ES taryba pristatė siūlymus Nr. 5538/11 ir 6524/11 ADD 1, kurie iš esmės apibrėžė kaip įgyvendinti glaudesnę kooperaciją. Šiuose siūlymuose ES komisija pripažįsta kilus problemoms dėl kalbų vertimo tvarkos, todėl glaudesnis bendradarbiavimas turėtų remtis esamos EPO struktūra ir neturėtų būti kuriama speciali kalbos vertimo tvarka ar kiti teisiniai ES instrumentai.⁴⁸ Vėliau ES taryba sutarė dėl ES komisijos pasiūlymo Nr. 11328/11, kuris numatė bendro EP pripažinimo procedūras ir parengė kalbos vertimo tvarkos reglamentą bei pasiekė preliminarų susitarimą dėl abiejų reglamentų projektų.⁴⁹ 2012 m. ES taryba patvirtino EP paketo susitarimą su atitinkamais pakeitimais, taip atverdama kelią BPT įkūrimui.⁵⁰ Tačiau tam, kad BPT susitarimas pradėtų veikti, reikalingas paskutinis žingsnis – sutarties ratifikavimas. Pagal BPT susitarimo 89 str. susitarimas įsigalioja nuo 2014 arba po tryliktojo ratifikavimo ar prisijungimo dokumento deponavimo, įskaitant tris valstybes nares, kuriose per vienerius metus galiojo daugiausia EP.⁵¹ Taigi, pagal galiojančią tvarką Prancūzija, Vokietija ir JK privalo ratifikuoti šią sutartį. Prancūzija jau ratifikavo, o JK ir Vokietijoje rengiasi ratifikuoti sutartis. Nors ir pasigirsta pavienių nuomonių dėl ESTT sprendimo ir Vokietijos teisės nesuderinamo ar *BREXIT* įtakos, tačiau mažai tikėtina, kad bus papildomų rimtų kliūčių praktiškai ratifikuoti sutartis ir pradėti BGEP paketo įgyvendinimą.

Apibendrinant reikia pripažinti, kad ES visų pirma yra ekonominė ir politinė sąjunga, užtikrinanti laisvą asmenų, prekių, paslaugų ir kapitalo judėjimą. Deja, bet Europos patentų sistema, kuri yra kritinė Europos ekonomikos sudedamoji dalis, vis dar neišnaudoja ES teikiamo pranašumo. Nors Europos valstybės jau kelis kartus bandė sukurti ES bendrąjį patentą ir teismo sistemą, tačiau ne vienas bandymas nepakeitė situacijos iš esmės. Todėl įmonės ir toliau susiduria su nepagrįstu teisminių ginčų dubliavimu, kurį sukuria neefektyvi nacionalinių patentų „puokštė.“ Trūkstama Europos patentų sistemos dëlionės dalis yra BGEP paketas, kuris susideda iš dviejų ES reglamentų ir vieno tarptautinio susitarimo. Tačiau BGEP paketas nesiekia pakeisti esamą EP sistemą, o tik pridėti dar vieną sluoksnį į jau esamų regioninės ir nacionalinių sistemų sanklodą.

⁴⁷ESTT nurodė, kad VPT susitarime numatytas BPT statusas ir funkcijos nėra adekvatūs Beniliukso teisingumo Teismui (BTT). Toliau ESTT pažymėjo, kad BTT priklauso ES teisminei sistemai, o jo sprendimus galima užtikrinti priemonėmis, kurios taikomos ES teisės veiksmingumui garantuoti. Kadangi ESTT nenustatė, kad tokios kontrolės priemonės galėtų būti taikomos BPT priimtiems sprendimams ir turint omenyje, kad į BPT galėtų kreiptis ir valstybės narės, kurios nepriklauso ES, išsakė savą neigiamą nuomonę dėl planuojamo BPT įsteigimo. ESTT, *supra* note 44.

⁴⁸ ES komisija. „The long road to unitary patent protection in Europe.“ Factsheet. 2012 gruodžio 17 d. http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/intm/134393.pdf, p. 2-3.

⁴⁹ Op.cit., p. 3.

⁵⁰ Ibid.

⁵¹ „Susitarimas dėl bendro patentų teismo.“ Europos Sąjungos oficialusis leidinys. Informacija ir pranešimai nr. C 175/0.1, 56 tomas. ISSN 1977-0960 (2013).

Todėl tikėtina, kad, kaip sistema, BGEP paketas bus įgyvendintas ir padės sumažinti patentavimo sąnaudas Europoje, suteiks veiksmingą ir ekonomiškai efektyvų būdą apsaugoti išradėjų teises visoje Europoje, tačiau pridės kompleksškumo. BPT galėtų veiksmingai prisidėti prie tolesnio Europos patentų teisės harmonizavimo ir taip padėtų išspręsti egzistuojančią nacionalinių patentų problemą. Tuo pat metu BPT turėtų būti esminė šios dëlionės dalis siekiant sukurti pilnavertę EP sistemą. Galiausiai, nors BPT ir nebūtų tiesiogiai susijęs su nacionaliniais teismais, kurių jurisdikcijai priklauso bylos dėl nacionalinių patentų, tačiau BPT praktika prisidėtų prie vienodo teisės aiškinimo ir harmonizavimo bei tiesiogiai prisidėtų prie nacionalinių teismų praktikos vienodinimo.

1.6. Apibendrinantys teiginiai

1. Pagrindinės priežastys, lėmusios BPT steigimą, yra teisiškai skirtingai reglamentuota nacionalinių teismų patentų ginčų sistema, teisminių ginčų dubliavimas ir neefektyvi intelektinės teisės apsauga.
2. Pagrindiniai teisiniai iššūkiai steigiant BPT:
 - a) prieštarai vertinamos Lisabonos sutarties 118 str. ir 218 str. 11 d. ir dviprasmiški ESTT sprendimai sukūrė pagrindines praktines problemas, sąlygojusias teisminius ginčus ir reglamentų tobulinimą;
 - b) Ispanijos ir Italijos nepritarimas pasiūlytai kalbos vertimo tvarkai iš esmės ir 2011m. pradėti teisiniai veiksmai prieš ES tarybą sąlygojo BPT įsteigimo datos atkëlimą ir tarptautinį jos charakterį.
3. Kuriant BPT teisinį reglamentavimą didelę įtaką turėjo ir turės Prancūzijos, Vokietijos, JK ir NK patentų ginčų patirtis.

2. PATENTŲ GINČŲ NAGRINĖJIMO BENDRAME PATENTŲ TEISME MATERIALINIAI IR PROCESINIAI ASPEKTAI

Pasirašyta BPT sutartis atvėrė kelią dar vienos regioninės teisminės sistemos sukūrimui. BPT parengiamasis komitetas padarė didelę pažangą siekdamas užtikrinti sklandžią BPT veiklos pradžią. Visgi pradėjęs veikti BPT prisidės prie sudėtingos EP sistemos, kuri susideda iš ES, tarptautinės ir nacionalinės teisių. Iki šiol ši daugiasluoksnė sistema buvo valdoma, nacionalinių patentų biurų ir teismų, įskaitant EPO apeliacinę tarybą ir ESTT. Todėl BPT dar turės rasti savo nišą Europos patentų teismų sistemoje ir atrasti darbo santykius su šiomis institucijomis bei tapti savo srities kompetencijos centru. Todėl siekiant sumažinti teisinį neapibrėžtumą reikia įvertinti patentų ginčų nagrinėjimo BPT materialinius ir procesinius aspektus. Šioje darbo dalyje, visų pirma, bus išanalizuota iš BPT jurisdikcijos problematika, o tada pereinamojo laikotarpio nuostatų teisiniai aspektai.

2.1 Problemos, kylančios iš Bendro patentų teismo jurisdikcijos

ES reglamentas Nr. 542/2014 suteikia BPT ir Beniliukso teisingumo teismui (BTT) tarptautinę jurisdikciją vis-à-vis prieš atsakovus, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta (buveinė) yra ne ES. BPT susitarimo 31 str. nustato BPT tarptautinę jurisdikciją, pagal kurią BPT turi vadovautis ES reglamentu Nr. 1215/2012 (Briuselis I) arba, kai taikoma konvencija dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo Lugano konvencija.⁵² Analizuojant ES reglamentą Nr. 542/2014 reikia atkreipti dėmesį į tikslą, kuriuo buvo siekiama užtikrinti reglamento Briuselis I suderinamumo su dviem sutartimis: susitarimu dėl BPT ir 1965 m. Beniliukso susitarimu dėl BTT. Šių teismų atžvilgiu reglamentas suteikė jurisdikciją prieš atsakovus, kurių nuolatinė gyvenama vieta yra už ES ribų, todėl BPT jurisdikcijos klausimas nusipelno didesnio dėmesio.⁵³

De Miguel Asensio savo straipsnyje vertindamas BPT susitarimą ir reglamento Briuselis I naują redakciją teigia, kad reglamento Briuselis I 71 str. pakeitimai nesuteikia BPT tarptautinės jurisdikcijos prieš atsakovus, gyvenančius trečioje šalyse. Todėl šios nuostatos nebus taikomos vis-à-vis prieš atsakovus, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta yra valstybėje, kuri nėra BPT Susitariančioji šalis ta apimtimi, kuria taikoma Lugano konvencija. Savo nuomonę De Miguel Asensio grindžia tuo, kad aktyvais (angl. *assets*) grįsta jurisdikcija turėtų užtikrinti tai, kad BPT turės vis-à-vis jurisdikciją prieš, pavyzdžiui, turkų atsakovą, kuris pažeidžia BGEP keliose

⁵² „Susitarimas dėl bendro patentų teismo,“ *supra* note 51.

⁵³ Europos parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 542/2014, 2014. „Dėl taisyklių, taikytinų dėl Bendro patentų teismo ir Beniliukso Teisingumo Teismo, iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 1215/2012“. L 163/1 (2014). <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:32014R0542&qid=1490134753427&from=en>.

valstybėse. Jei turkų atsakovo nuolatinė gyvenamoji vieta yra ES, tai valstybės narės teismai, įskaitant ir BPT, turės bendrą jurisdikciją Briuselio I reglamento 4 str. pagrindu. Jeigu atsakovas nuolat gyvena Turkijoje ir pažeidžia EP sąjungos teritorijoje, vienos ar kelių valstybių narių teismai, įskaitant ir BPT, turės išplėstą jurisdikciją remiantis Briuselio I reglamento 7 str.⁵⁴

Tai pačiai minčiai pritaria M. Buonaiuti savo straipsnyje vertindamas BPT ir BTT reglamentavimo pakeitimus Briuselis I naujos redakcijos reglamente. M. Buonaiuti teigia, kad pagal 71 str. (b) 3 d. iš esmės numatytas BPT jurisdikcijos išplėtimas prieš atsakovą, įsisteigusi už ES ribų dėl EP ir BGEP pažeidimo, kuris sukėlė žalą ES ribose. O pagal 7 str. 2 d. taip pat kiek tai susiję su žala, atsiradusia iš to paties pažeidimo ne ES teritorijoje. Profesorius savo teiginius argumentuoja tuo, kad iš vienos pusės BPT jurisdikcijos išplėtimas dėl žalos, atsiradusios dėl EP ir BGEP pažeidimo trečiojoje šalyje atrodo pagrįstas, nes jis skatina bylinėjimosi koncentraciją, atsirandančią iš to paties pažeidimo, taip išvengiant lygiagrečių bylų trečiųjų šalių teismuose dėl ten atsiradusios žalos. Tuo pačiu metu minėtas jurisdikcijos išplėtimas neišvengiamai gali sukurti situaciją, kurioje BPT sprendimas dėl jurisdikcijos bus nepripažintas trečiojoje šalyje.⁵⁵

Atsižvelgiant į ESTT nuomonę Nr. 1/09 dėl 218(11) str. suderinamumo bei vėliau sekusį bylinėjimąsi su Italija ir Ispanija ES Komisija susidūrė su problema, kurią praktiškai išsprendė tik 2013 m. pakeisdama reglamentą Briuselis I dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo. Šis pakeitimas sudarė sąlygas tęsti pasirengimą BPT įsteigimui ir suteikė BPT išskirtinę jurisdikciją nagrinėti BEGP ir EP. Sistemaiškai analizuojant, visų pirma, reikia atkreipti dėmesį į tai, kad BPT yra steigiamas tarptautinės sutarties pagrindu, kuri nepriklauso ES teisei, tačiau įpareigoja jos laikytis. Be to, pagal BPT susitarimo 1 str. ir 4 str. BPT yra „Susitariančiosioms valstybėms narėms bendras teismas, kuris turi teisinį subjektiškumą ir naudojasi plačiausiu teisnumu kiekvienoje Susitariančiojoje valstybėje narėje pagal tos valstybės nacionalinę teisę.“⁵⁶ Šias nuostatas galima vertinti kaip reakciją į ESTT pateiktą nuomonę Nr. 1/09 dėl 218(11) str. suderinamumo, kuomet tarptautinis teismas, veikiantis ES teisės ribose, neturi teisės kreiptis į ESTT prejudicinio sprendimo, yra nepriimtina.⁵⁷ Be to, BPT susitarimo 20 str., numatyta, kad BPT pripažįsta ES teisės viršenybę, jos laikysis ir taikys visa apimtimi. O siekiant užtikrinti ES teisės tinkamą taikymą ir vienodą aiškinimą, vadovaujantis

⁵⁴ Pedro Alberto De Miguel Asensio. „The Unified Patent Court Agreement and the Amendment to the Brussels I Regulation (Recast).“ *Luci e ombre del nuovo sistema UE di tutela brevettuale (The EU Patent Protection Lights and Shades of the New System)* Torino: G. Giappichelli Editore. ISBN/EAN 978-88-348-4793-0. (2014): p. 158-163.

⁵⁵ Fabrizio Marongiu Buonaiuti. „The Agreement Establishing a Unified Patent Court and its Impact on The Brussels I Recast Regulation. The New Rules Introduced under Regulation (Eu) No 542/2014 in Respect of the Unified Patent Court and the Benelux Court Of Justice.“ *Cuadernos de Derecho Transnacional*, 8, 1, ISSN 1989-4570, (2016). p. 208-222. <http://e-revistas.uc3m.es/index.php/CDT/article/viewFile/3026/1732>.

⁵⁶ „Susitarimas dėl bendro patentų teismo,“ *supra* note 51.

⁵⁷ ESTT, *supra* note 44.

Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 267 str. ir BPT susitarimo 21 str., numato, kad ESTT sprendimai yra privalomi.⁵⁸

Taigi, vertinant teisinį reguliavimą galima teigti, kad BPT turi ne tik teisę kreiptis į ESTT, bet ir pareigą siekiant užtikrinti teisingą ES teisės taikymą ir vienodą aiškinimą. Analizuojant BPT susitarimą reikia atkreipti dėmesį ir į 23 str., kuris numato atsakomybę už ES teisės pažeidimais sukelta žalą. Tai reiškia, kad BPT susitarimo Valstybės narės solidariai yra atsakingos už ES teisės pažeidimu atsiradusią žalą.⁵⁹ Tai įgalina ES komisiją kreiptis į ESTT dėl ES teisės pažeidimo remiantis SESV 258-260 str. pagrindu su visomis iš to išplaukiančiomis pasekmėmis.⁶⁰ Tokiu būdu tarptautinės sutarties pagrindu kuriamas BPT realiai taps ES teisės teisinių santykių dalyviu, kuris savo prigimtimi yra tarptautinis teismas, tačiau turintis jurisdikciją prieš atsakovus, kurių nuolatinė gyvenama vieta yra už ES ribų.

Analizuojamojo reglamento Nr. 542/2014 šeštoji konstatuojamoji dalis teigia, kad priešingai nei vienos valstybės narės teismas BPT ir BTT negali turėti jurisdikcijos remdamasis nacionaline teise tų atsakovų, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta (buveinė) yra ne valstybėje narėje.⁶¹ Iš esmės tai reiškia, kad BPT tarptautinė jurisdikcija kildinama net ne iš ES teisės, bet remiantis tarptautine privatine teise. Pavyzdžiui, Lietuvos teismas gali įgyvendinti savo tarptautinę jurisdikciją vis-à-vis prieš atsakovą, kuris nuolat gyvena už ES ribų, Kinijos bendrovę remiantis ne Lietuvos ar ES teise, bet tarptautinės privatinės teisės pagrindu. Toliau analizuojant naujos redakcijos Briuselis I reglamento 71str. b d. reikia atkreipti dėmesį į antrą paragrafą, kurio esmė ta, kad pašalinama atsakovo nuolatinės gyvenamosios vietos sąlyga. Antroji dalis numato, kad II skyriuje „Jurisdikcija“ Briuselio I reglamento nuostata taikoma neatsižvelgiant į atsakovo gyvenamąją vietą. Tokiu būdu pašalinama atsakovo gyvenamosios vietos sąlyga, kaip jurisdikcijos sąlyga vis-à-vis prieš atsakovą nuolat negyvenanti ES valstybėje narėje. Tačiau trečiasis 71 str. b d. pristato teisinę naujovę, suteikiančią išplėstą jurisdikciją, kuri teigia, kad „kai bendras teismas turi jurisdikciją atsakovo atžvilgiu pagal 2 p. ginče, susijusiame su EP pažeidimu, dėl kurio atsiranda žala Sąjungoje, tas teismas taip pat gali vykdyti jurisdikciją, susijusią su žala, atsiradusią dėl tokio pažeidimo už Sąjungos ribų“. ⁶² Ši jurisdikcijos nuostata siejama su atsakovui priklausančio turto buvimo vieta, jeigu ginčas yra pakankamai susijęs su bet kuria tokia valstybe nare. Kai BPT priima sprendimą dėl patentų pažeidimo, atsiradusio ES teritorijoje, šis str. suteikia papildomą jurisdikciją spręsti ir dėl žalos, atsiradusios už ES ribų tuo pačiu pažeidimu. Tai reiškia, kad, kai EP arba BGEP apima ne tik Susitariančias valstybėse narėse, bet ir kitas šalis. Dėl darbo

⁵⁸ „Susitarimas dėl bendro patentų teismo,“ *supra* note 51.

⁵⁹ *Ibid.*

⁶⁰ „Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo suvestinė redakcija.“ Europos Sąjungos oficialusis leidinys C 326/49, (2012). <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=celex%3A12012E%2FTXT>.

⁶¹ ES reglamentas Nr. 542/2014, *supra* note 53.

⁶² *Ibid.*

apimties ir tikslų toliau šiame darbe BPT jurisdikcijos problematikos nagrinėjama nebus, tačiau kaip teigė De Miguel Asensio, tai yra pirmas aktyvais grįstos (angl. *asset-based*) jurisdikcijos pavyzdys ES privatinėje teisėje.⁶³ Todėl BPT savo jurisprudenciją dar turės detalizuoti šią sudėtingą jurisdikcijos sritį.

Apibendrinant galima teigti, kad ES reglamentu Nr. 542/2014 yra išplėsta Briuselis I reglamentuota BPT jurisdikcija atsakovų, kurie neturi nuolatinės gyvenamosios vietos valstybėje narėje atžvilgiu. Šie pakeitimai leidžia BPT nagrinėti ginčus įtraukiant ir atsakovus iš trečiųjų valstybių, susijusius su EP arba BGEP pažeidimais, sukėlusiais žalą valstybėse narėse ar už jų ribų. Tačiau Briuselis I reglamento II skyriumi BPT suteikta jurisdikcija priimti sprendimus dėl pažeidimų padarytos žalos, nepriklausančių susitarimui valstybių teritorijose, remiantis aktyvais grįsta jurisdikcija yra dviprasmiškas. Ir nors Briuselis I leidžia BPT priimti ieškinius dėl EP ir BGEP pažeidimų šalyse, kurios nėra BPT susitarimo narės, visgi tokį BPT tarptautinės jurisdikcijos išplėtimą galima vertinti neigiamai. Kadangi valstybė, kuri nėra susitarimo dėl BPT narė gali nepripažinti BPT sprendimų bei neleisti jų vykdyti. Todėl, nors iš pirmo žvilgsnio toks racionalus sprendimas ir galėtų palengvinti EP ir BGEP ieškinių nagrinėjimą, tačiau žiūrint iš tarptautinės perspektyvos yra tikėtina, kad BPT sprendimo įgyvendinimas taip pat gali būti sutiktas ir priešiškas, ypač tais atvejais, kai atsakovo nuolatinė gyvenamoji vieta yra ne valstybėje narėje. Apžvelgus BPT jurisdikcijos problematiką, toliau bus analizuojamos pereinamojo laikotarpio nuostatos.

2.2 Bendro patentų teismo pereinamojo laikotarpio nuostatos teisiniai aspektai

Teorinės problemos kyla dėl neapibrėžto pereinamojo laikotarpio termino ir BPT susitarimo 83 str. suponuojamos dvejopos BPT ir nacionalinių teismų jurisdikcijos pereinamuoju laikotarpiu, kuri sukuria teisinį neapibrėžtumą dėl išimtinės BPT jurisdikcijos atsisakymo ir atšaukimo nuostatų. Kai BPT pradės spręsti ginčus dėl EP ir BGEP, bus taikomi septynerių metų pereinamojo laikotarpio apribojimai. Vienas iš tokių apribojimų yra tai, kad EP ir EP paraiškų savininkai galės atsisakyti išimtinės BPT jurisdikcijos taikymo (angl. *Opt-out*). Bristows LLP teisės ekspertas Pinckney savo straipsnyje analizuodamas BPT susitarimo pereinamojo laikotarpio nuostatas teigia, kad trūksta aiškumo dėl BPT susitarimo 83 str. veikimo pereinamuoju laikotarpiu. Savo teiginį Pinckney argumentuoja tuo, kad jeigu EP ir EP paraiškų savininkai atsisako išimtinės BPT jurisdikcijos taikymo pagal 83 str. 3 d., tada BPT neturi ir jurisdikcijos taikyti draudimų, laikinųjų apsaugos priemonių, ar bet kokių kitų priemonių pagal BPT susitarimo 32 str. Be to, nėra aišku, ar BPT susitarimo 83 str. 1 d. numatytas priemonių sąrašas yra baigtinis ar ne. Ar šis str.

⁶³ Pedro Alberto De Miguel Asensio, *supra* note 54, p. 164-165.

taikomas pereinamajam laikotarpiui. BPT susitarimo 83 str. 1 d. nurodo veiksmus dėl patentų pažeidimo ir panaikinimo, bet nieko nemini apie pereinamąjį laikotarpį, kuris yra atskirai reglamentuotas BPT susitarimo 32 str. Todėl yra neaišku, ar pereinamojo laikotarpio priemonės yra atskiros nuo patentų pažeidimo ir panaikinimo ar ne, kadangi pereinamojo laikotarpio priemonės gali būti pritaikytos ir nacionaliniuose teismuose dėl prisijungusių prie BPT EP ir EP paraiškų. Be to, Briuselis I reglamento 35 str. nustato, kad laikinos apsaugos priemonės gali būti pritaikytos ir nacionaliniuose teismuose, kurie gali turėti jurisdikciją nagrinėti šias bylas iš esmės, kaip nustatyta Briuselis I reglamento 71 str. Todėl galima teigti, kad dėl laikinųjų apsaugos priemonių galima kreiptis į bet kurios valstybės teismą.⁶⁴

Atsižvelgdamas į susidariusią situaciją, 2014 m. BPT parengiamasis komitetas paskelbė aiškinamąjį raštą dėl BPT susitarimo 83 str. taikymo, kuriame išdėstė, kad atsisakius išimtinės BPT jurisdikcijos taikymo BPT susitarimas netaikomas. Todėl dėl ginčų ir laikinųjų apsaugos priemonių turėtų būti kreipiamasi į kompetentingus nacionalinius teismus, kurie turėtų taikyti nacionalinę teisę.⁶⁵ Tačiau Vokietijos teisės ekspertai Bausch ir Kröger savo darbe nagrinėdami pereinamojo laikotarpio nuostatas pateikė kitokią nuomonę. Pirma, kad pereinamuoju laikotarpiu ieškiniai dėl patentų gali būti pareikšti tiek prieš naujai suformuotą BPT, tiek ir nacionaliniuose teismuose, nebent pastarieji atsisakė išimtinės BPT jurisdikcijos taikymo. Todėl ieškovas turi galimybę pasirinkti kuriam teismui pareikšti ieškinį. Šis aiškinimas yra grindžiamas BPT susitarimo 83 str. 1 d., kuris rodo dvejopą kompetenciją, nebent išreikštas išimtinės BPT jurisdikcijos taikymo atsisakymas. Antra, atsižvelgiant į išimtinės BPT jurisdikcijos taikymo atsisakymo variantų apribojimus ir BPT susitarimo 83 str. 3 ir 4 d. reglamentavimą, galima teigti, kad jeigu ieškinys teismui jau pateiktas, tai kyla klausimas, ar atsisakyti išimtinės BPT jurisdikcijos draudžiama tik tada, kai vyksta nagrinėjimas, ar vis dar laukiama nagrinėjimo, ar ji taikoma net tada, jei ankstesni veiksmai baigti? Tokiu atveju galima situacija, kai konkurentas pateikęs BPT ieškinį dėl patentų panaikinimo blokuotų patentų savininkui galimybę atsisakyti išimtinės BPT jurisdikcijos taikymo, netgi jeigu ieškinys būtų nedelsiant po pateikimo atsiimtas. Trečia, skaitant BPT susitarimo 83 str. 1 d. pažodžiui „ieškinys dėl EP pažeidimo ar panaikinimo [...] vis dar gali būti pateikiamas nacionaliniams teismams“, bet nekalbama apie laikinas apsaugos priemones ar teismo įsakymo išdavimą. Todėl pagrįstai galima teigti, kad BPT susitarimo 83 str. 1 d. jų neapima, todėl nustato skirtingas kompetencijas taikyti laikinąsias apsaugos priemones vien

⁶⁴ Richard Pinckney. „Understanding the transitional provisions of the Agreement on the Unified Patent Court.“ European Intellectual Property Review, (2015). 2017 vasario 6 d. <http://www.bristows.com/assets/pdf/Understanding%20the%20transitional%20provisions%20of%20the%20Agreement%20on%20the%20Unified%20Patent%20Court%20-%20Richard%20Pinckney.pdf>.

⁶⁵ UPC Preparatory Committee. „Interpretative note – Consequences of the application of Article 83 UPCA.“ 2017 vasario 6 d. <https://www.unified-patent-court.org/news/interpretative-note-%E2%80%93-consequences-application-article-83-upca>.

tik BPT ir pagrindinis teisės pažeidimo BPT ar nacionaliniams teismams.⁶⁶ Atsižvelgiant į pateiktus argumentus toliau bus analizuojami prieštaringi abiejų autorių teiginiai ir problemos, kylančios iš BPT susitarimo 83 str.

2.2.1 Teorinės problemos, kylančios iš Bendro patentų teismo susitarimo 83 str. 1 ir 5 d.

Siekiant sistemiškai įvertinti pereinamojo laikotarpio nuostatas išimtinės BPT jurisdikcijos taikymo atsisakymo aspektu, visų pirma, reikia trumpai apžvelgti BPT taikymo sritį, kuri yra numatyta BPT susitarimo 3 str., kadangi atsisakymas ir pereinamojo laikotarpio apribojimai yra tiesiogiai susiję. BPT susitarimo 3 str. numato, kad BPT susitarimas yra taikomas pirma, BGEP, antra, papildomos apsaugos liudijimams (angl. *Supplementary protection certificate*), išduotiems produktams, kurie saugomi patentu ir trečia, EP ir EP paraiškoms, kurios šio susitarimo įsigaliojimo datą dar galiojo arba buvo išduotos po tos datos, nedarant poveikio 83 str.⁶⁷ Taigi 83 str. yra tiesiogiai siejamas su pereinamojo laikotarpio terminais. Pagal BPT susitarimo 83 str. 1 ir 5 d. pirmasis septynerių metų pereinamojo laikotarpio terminas pradedamas skaičiuoti nuo BPT susitarimo įsigaliojimo dienos, o praėjus penkeriems metams nuo BPT susitarimo įsigaliojimo administracinis komitetas atsižvelgdamas į konsultacijų rezultatus ir teismo nuomonę gali nuspręsti pratęsti pereinamąjį laikotarpį, bet ne daugiau kaip septyneriems metams.⁶⁸ Taigi, tiksliai neapibrėžto pereinamojo laikotarpio termino problema toliau didina teisinį netikrumą vien todėl, kad gali svyruoti nuo septynerių iki keturiolikos metų ir dar papildomai yra siejamas su vertinamaisiais kriterijais.

Pereinamojo laikotarpio termino pratęsimo vertinamieji kriterijai pagal BPT susitarimo 83 str. 5 d. apima, pirma, administracinio komiteto surengtas plačias konsultacijas, kurios įtraukia patentų sistemos naudotojus.⁶⁹ Šiam momentui nėra tiksliai aišku, kas atstovaus patentų sistemos naudotojams, ar tai bus EPO, ar nacionaliniai patentų biurai, įtraukiantys ir nacionalinių teismų atstovus, ar verslo atstovai. Todėl galima tik spėti, kad greičiausiai tai bus forumas, sudarytas iš EPO, nacionalinių institucijų ir verslo atstovų, prisijungusių prie BPT susitarimo. Antra, administracinis komitetas turės atlikti tyrimą, apimančią ne tik aritmetinį faktinių bylų skaičių pagal BPT susitarimo 83 str. 1 d. dėl EP, papildomos apsaugos liudijimų, išduotų produktams, kurie saugomi EP, dėl kurių pažeidimo ar panaikinimo arba pripažinimo negaliojančiais vis dar pateikiami ieškiniai nacionaliniams teismams suskaičiavimą. Tačiau turės pateikti ir analizę, atskleidžiančią tokių atvejų priežastis ir pasekmes, kurios dėl skirtingos nacionalinės teisės ir

⁶⁶ Thorsten Bausch ir Bernd Kröger. „Opting out and Opting in – What will be your Options and what are you Opting for?“ Kluwer Patent Blog. 2013 spalio 24 d. <http://kluwerpatentblog.com/2013/10/24/opting-out-and-opting-in-what-will-be-your-options-and-what-are-you-opting-for/>.

⁶⁷ „Susitarimas dėl bendro patentų teismo,“ *supra* note 51.

⁶⁸ Ibid.

⁶⁹ Ibid.

procedūrų bus skirtingas.⁷⁰ Be to, žiūrint retrospektyviai į tai, kiek laiko reikėjo susitarimui dėl BGEP pasiekti, galima pagrįstai teigti, kad dveji metai yra pakankamas laikas surengti plačias konsultacijas, bet ne priimti vieningą sprendimą. Todėl labai tikėtina, kad šios konsultacijos bus tik patariamojo pobūdžio ir nebus privalomos nei teismui, nei administraciniam komitetui, dėl to šios konsultacijos gali nepritraukti pakankamai dėmesio iš verslo atstovų. Tai galima pagrįsti tuo, kad jeigu verslas dėl teisinio neapibrėžtumo atsisakytų išimtinės BPT jurisdikcijos taikymo ir pasirinktų nacionalinę ar EPO sistemos apsaugą tikėdamiesi sulaukti stabilesnio teisinio režimo, tai nebus, nei su kuo, nei dėl ko konsultuotis.

Trečia, administracinis komitetas gali nuspręsti pratęsti pereinamąjį laikotarpį ne daugiau kaip septyneriems metams, bet neprivalo. Tačiau gali nuspręsti ir nepratęsti arba pratęsti trumpesniai terminui. Šis sprendimas bus grindžiamas konsultacijų rezultatais, kurie dabar objektyviai negali būti nuspėti. Be to, teismo sąvoka vartojama BPT susitarimo 83 str. 5 d., kurio nuomonė yra reikalinga Administraciniam komitetui priimant sprendimą dėl pereinamojo laikotarpio pratęsimo reikėtų detalesnės analizės. BPT susitarimo 2 str. 2 d. apibrėžia teismą kaip šiuo susitarimu įsteigtą BPT. O BPT susitarimo antras skyrius detalizuoja, kad teismą sudaro pirmosios instancijos teismas, apeliacinis teismas ir kanceliarija.⁷¹ O pirmosios instancijos teismą sudaro centriniai skyriaus padaliniai, vietiniai skyriai ir regioniniai skyriai, jeigu tokie bus įsteigti. Be to, reikia atkreipti dėmesį į BPT susitarimo 21 str., kuris nustato, kad BPT, kaip visi nacionaliniai teismai, bendradarbiauja su ESTT, kad būtų užtikrintas Sąjungos teises tinkamas taikymas ir vienodas aiškinimas bei nustato ESTT sprendimų privalomumą BPT atžvilgiu.⁷² O BPT statuto 38 str. reguliuoja klausimus, perduotus ESTT, kurie apima prašymą priimti prejudicinį sprendimą ir pirmosios instancijos arba apeliacinis teismas priima sprendimą kreiptis į ESTT dėl ES teisės.⁷³ Taigi, galima matyti pirmosios instancijos ir apeliacinio teismo sąveiką su ESTT. Todėl vadovaujantis kelių elementų tarpusavio sąveikos logika, reikėtų daryti išvadą, kad ESTT priklauso teismo sąvokai, apibrėžtai BPT susitarimo II skyriuje, nors tiesiogiai taip ir neįvardinta. Dabar išsiaiškinus teorines problemas dėl pereinamojo laikotarpio termino neapibrėžtumo ir sprendimo dėl šio termino pratęsimo galima įvertinti pereinamojo laikotarpio nuostatas išimtinės BPT jurisdikcijos taikymo atsisakymo aspektu.

⁷⁰ Ibid.

⁷¹ Ibid.

⁷² Ibid.

⁷³ Ibid.

2.2.2 Teorinės problemos, kylančios iš BPT susitarimo 83 str. 1-4 d. ir atsisakymo išimtinės BPT jurisdikcijos taikymo (angl. *Opt-out*)

Dėl savo svarbos ir dviprasmybių pereinamojo laikotarpio nuostatas ir išimtinės BPT jurisdikcijos taikymo atsisakymas ir toliau bus prieštaravimų šaltinis nežiūrint į tai, kad BPT parengiamasis komitetas paskelbė aiškinamąjį raštą, kuriame išdėstė savo nuomonę. Išreikšta Parengiamojo komiteto nuomonė konstatuoja, kad atsisakius išimtinės BPT jurisdikcijos taikymo nacionalinis teismas tokioms byloms turės taikyti nacionalinius įstatymus.⁷⁴ BPT susitarimo 83 str. numato išimtinės BPT jurisdikcijos taikymo atsisakymo galimybę.⁷⁵ Analizuojant pereinamojo laikotarpio terminą buvo nustatyta, kad jis yra neapibrėžtas ir svyruoja nuo septynerių iki keturiolikos metų. Todėl kyla klausimas, ar išimtinės BPT jurisdikcijos taikymo atsisakymas galioja tik pereinamuoju laikotarpiu? Analizuojant BPT susitarimo 83 str. 3 d., kurioje nurodyta, kad jeigu patento savininkas ar pareiškėjas pateikęs EP paraišką iki pereinamojo laikotarpio pabaigos turi galimybę atsisakyti išimtinės BPT kompetencijos taikymo. Galima matyti, kad tam, kad atsisakymas pradėtų galioti, jis turi būti įrašytas į BPT registrą ne vėliau kaip likus vienam mėnesiui iki pereinamojo laikotarpio pabaigos.⁷⁶ Lingvistinė analizė atskleidžia, kad BPT sutartyje yra numatyta galimybė atsisakyti išimtinės BPT kompetencijos taikymo visam patento galiojimo laikotarpiui. Tai aiškiai matyti iš to, kad atsisakymas gali būti pareikštas ne vėliau kaip likus vienam mėnesiui iki pereinamojo laikotarpio pabaigos. Kitu atveju, kokia būtų prasmė atsisakyti išimtinės jurisdikcijos, jeigu nespėjus jos įregistruoti ji jau pasibaigtų. Todėl reikia pritarti Parengiamojo komiteto nuomonei, kad BPT susitarimo 83 str. 3 d., suteikia patento turėtojui galimybę atsisakyti išimtinės jurisdikcijos visam patento galiojimo laikui.⁷⁷ Ir nors tiesiogiai BPT susitarime tai neįrašyta, dėl teisinio tikrumo BPT dar turėtų šią normą patvirtinti savo praktika.

Kitas svarbus BPT susitarimo 83 str. 1 d. aspektas yra tas, kad nėra aišku, kaip reikia vertinti nuostatą „vis dar gali būti pateikiamas nacionaliniams teismams ar kitoms kompetentingoms nacionalinėms valdžios institucijoms.“⁷⁸ Todėl kyla klausimas, ar ši nuostata turėtų būti vertinama kaip nuoroda tik į išimtinę BPT jurisdikciją, ar į BPT ir nacionalinių teismų bendrą jurisdikciją? Todėl lyginant BPT susitarimo 83 str. 1 ir 3 d. galima teigti, kad EP savininkams yra suteikta alternatyva, leidžianti jiems pašalinti savo patentus iš BPT išimtinės jurisdikcijos. Vadovaujantis BPT susitarimo 83 str. 1 d. pereinamuoju laikotarpiu bylos dėl „patentų pažeidimo ar pripažinimo negaliojančiu vis dar gali būti pateikiamas nacionaliniams

⁷⁴ UPC Preparatory Committee, *supra* note 65.

⁷⁵ „Susitarimas dėl bendro patentų teismo,“ *supra* note 51.

⁷⁶ *Ibid.*

⁷⁷ UPC Preparatory Committee, *supra* note 65.

⁷⁸ „Susitarimas dėl bendro patentų teismo,“ *supra* note 51.

teismams ar kitoms [...] institucijoms“.⁷⁹ O pagal BPT susitarimo 83 str. 3 d. iki pereinamojo laikotarpio pabaigos galima atsisakyti išimtinės BPT jurisdikcijos taikymo pranešus BPT kanceliarijai, kuris įsigalioja įrašius jį į registrą.⁸⁰ Taigi, apibendrinant galima teigti, kad pereinamuoju laikotarpiu patentų bylos, susijusios su EP ir papildomais apsaugos liudijimais, gali būti pareikštos tiek BPT, tiek ir nacionaliniuose teismuose. Todėl ieškovas turi galimybę pasirinkti, kuriam teismui teikti ieškinį. Šis aiškinimas iš esmės yra grindžiamas BPT susitarimo 83 str. 1 d., kuris suponuoja dvejopą jurisdikciją pereinamuoju laikotarpiu, nebent užregistruotas išimtinės BPT jurisdikcijos taikymo atsisakymas. Tačiau, kaip teigia Vokietijos teisės ekspertai Bausch ir Kröger, galimas ir kitoks BPT susitarimo 83 str. 1 d. vertinimas, pagal kurį EP savininkas turi iš pradžių arba pasirinkti išimtinę BPT jurisdikciją, arba atsisakius išimtinės BPT jurisdikcijos likti nacionalinėje teismų sistemoje.⁸¹ Vis dėlto su tokia nuomone sutikti negalima, kadangi oficialaus BPT susitarimo lietuviškojo vertimo versijoje yra naudojama lingvistinė formuluotė „vis dar gali būti pateikiamas“⁸² vienareikšmiai suponuoja dvejopą jurisdikciją pereinamuoju laikotarpiu.

Be to, esant dviem būtinoms sąlygoms BPT susitarimo 83 str. 4 d. suteikia teisę bet kada savo atsisakymą dėl išimtinės BPT jurisdikcijos taikymo atšaukti: pirma, ieškinyje nacionaliniam teismui dar nepateiktas ir antra, atsisakymo atšaukimas įrašytas į BPT registrą.⁸³ Visgi, jeigu pagal BPT susitarimo 83 str. 1 d. yra suponuojama pereinamuoju laikotarpiu dvejopą jurisdikciją, tada kodėl bylos iškėlimas nacionaliniame teisme turėtų užkirsti kelią patentui savininkui atšaukti atsisakymą dėl išimtinės BPT jurisdikcijos taikymo? Kita vertus lyginant su išsakyta Parengiamojo komiteto nuomone, kad BPT susitarimo 83 str. 3 d., suteikia patentui turėtojui galimybę atsisakyti išimtinės jurisdikcijos visam patentui galiojimo laikui atrodo nesuderinta.⁸⁴ Dėl to atšaukimo nuostatos nebūtinai yra siejamos su pereinamuoju laikotarpiu, o tam tikrais atvejais teoriškai galėtų užsitęsti ir už jo ribų. Todėl išimtinės BPT jurisdikcijos atsisakymo atšaukimo nuostatos turėtų sudaryti patentui savininkui galimybę atšaukti savo atsisakymą ir po pereinamojo laikotarpio pabaigos. Toks ne vienareikšmis reguliavimas sukuria teisinį neapibrėžtumą ne tik dėl pereinamojo laikotarpio termino, bet ir dėl išimtinės BPT jurisdikcijos atsisakymo atšaukimo nuostatų, kurios, tikėtina, bus patikslintos tik BPT praktikoje.

Apibendrinant galima teigti, kad teorinės problemos kyla dėl neapibrėžto pereinamojo laikotarpio termino, kuris svyruoja nuo septynerių iki keturiolikos metų, plačios konsultacijos su patentų naudotojų atstovais ir teismo nuomonė reikalinga administraciniam komitetui priimti

⁷⁹ Ibid.

⁸⁰ Ibid.

⁸¹ Thorsten Bausch ir Bernd Kröger, *supra* note 66.

⁸² „Susitarimas dėl bendro patentų teismo,“ *supra* note 51.

⁸³ Ibid.

⁸⁴ UPC Preparatory Committee, *supra* note 65.

sprendimą dėl pereinamojo laikotarpio termino pratęsimo pareikalaus didelių finansinių, žmogiškųjų ir laiko išteklių su sunkiai šiandien prognozuojamomis rekomendacijomis. Todėl teisinis neapibrėžtumas baigiantis pirmajam septynerių metų laikotarpiui tik padidės. Be to, BPT susitarimo 83 str. suponuoja dvejoją BPT ir nacionalinių teismų jurisdikciją pereinamuoju laikotarpiu, kuri sukuria teisinį neapibrėžtumą ne tik dėl pereinamojo laikotarpio termino, bet ir dėl išimtinės BPT jurisdikcijos atsisakymo atšaukimo nuostatų. Todėl reikalinga detalesnė atsisakymo dėl išimtinės BPT jurisdikcijos taikymo procedūrų analizė, kuri dėl šio darbo apimties ir tikslų toliau nebus nagrinėjama. Nors išimtinės BPT jurisdikcijos taikymas atrodo patrauklus, nes suteikia patento savininkui galimybę pasirinkti, kur bylinėtis, tačiau šis pasirinkimas yra apgaulingas. Kadangi trečiosios šalys turi neribotą teisę inicijuoti ieškinį dėl patento panaikinimo ar pripažinimo savo pasirinktame teisme, kaip tuomet pirmosios paraiškos padavimo vietą riboja vėlesnę pasirinkimo galimybę, ypač pereinamuoju laikotarpiu. Išimtinės BPT jurisdikcijos taikymo atsisakymas gali sukelti ir kitų neigiamų padarinių, kurie sudaro galimybę trečiajai šaliai pasirinkti jai palankiausią teismą ar veikti „patentų troliams“. Dėl to, trečiajai šaliai pateikus ieškinį bet kuriam nacionaliniam teismui, patento savininkui bus užkirstas kelias pereinamuoju laikotarpiu prisijungti prie BPT.

2.3. Apibendrinantys teiginiai

1. ES reglamentu Nr. 542/2014 yra išplėsta BPT jurisdikcija atsakovų, kurie neturi nuolatinės gyvenamosios vietos valstybėje narėje atžvilgiu. Remiantis šiais pakeitimais BPT gali nagrinėti ginčus įtraukiant ir atsakovus iš trečiųjų šalių, susijusius su BGEP ir EP pažeidimais, kurie sukėlė žalą Susitariančiose valstybėse narėse ar už jų ribų.
2. Briuselis I reglamentas BPT suteikta jurisdikcija priimti sprendimus dėl žalos nepriklausančių susitarimui valstybių teritorijose remiantis aktyvais grįsta jurisdikcija yra dviprasmiškas.
3. Teorinės problemos kyla dėl neapibrėžto pereinamojo laikotarpio termino, kuris svyruoja nuo septynerių iki keturiolikos metų.
4. Teisinis neapibrėžtumas baigiantis pirmajam septynerių metų laikotarpiui tik padidės.
5. BPT susitarimo 83 str. suponuoja dvejoją BPT ir nacionalinių teismų jurisdikciją pereinamuoju laikotarpiu, kuri sukuria teisinį neapibrėžtumą dėl išimtinės BPT jurisdikcijos atsisakymo ir atšaukimo nuostatų.

3. BENDRO PATENTŲ TEISMO STRUKTŪROS IR INSTITUCINIŲ NUOSTATŲ ĮGYVENDINIMO TEISINIS VERTINIMAS

BPT susitarimo II skyrius nustato BPT organizacinę struktūrą, kurią sudarys pirmosios instancijos teismai, apeliacinis teismas Liuksemburge, teismo kanceliarija ir komitetai. Pagal nustatytą teisinį reguliavimą vietiniai ir regioniniai skyriai turėtų nagrinėti ieškinius dėl patentų pažeidimo ir priešieškinius dėl panaikinimo, o centrinis padalinys turėtų nagrinėti ieškinius dėl patentų panaikinimo.⁸⁵ Taigi, BPT susitarimas suteikia teismui diskrecijos teisę spręsti, ar patentų pažeidimus nagrinėti kartu, ar atskirai su patentų negaliojimo bylomis taip sudarydamas sąlygas BPT bifurkacijai ir prielaidas ieškovui pasirinkti palankiausios jurisdikcijos teismą, kurie nėra vieninteliai BPT teisiniai aspektai, sąlygoti organizacinės struktūros ir institucinių nuostatų. Todėl, visų pirma, bus analizuojama iš bylų atskyrimo kylančios problemos ir vertinama, ar BPT užkerta kelią realizuoti palankiausios jurisdikcijos pasirinkimą. Tada bus analizuojama skiriamų BPT teisėjų problematika ir vertinamos problemos, kylančios iš kalbos ir vertimų reikalavimų, o pabaigai bus įvertintas „patentų trolių“ reiškinys BPT teisinio reguliavimo aspektu.

3.1 Bendro patentų teismo bifurkacija (angl. *Bifurcation*)

Dėl BPT suteiktos diskrecijos teisės pasirinkti, ar ieškinį dėl patento pažeidimo nagrinėti kartu su priešieškiniu dėl panaikinimo, ar ne, atsakovas gali susidurti su situacija, kai bylos dėl to paties patento yra sprendžiamos skirtinguose BPT skyriuose. 2012 m. JK Bendruomenių rūmų Europos tyrimų komitetas 65-ame pranešime dėl BPT pastebėjo, kad bifurkacija yra tik vienas iš pasirenkamų variantų, todėl nereikia tikėtis, kad visos bylos bus išskiriamos. Savo nuomonę komitetas argumentavo tuo, kad jeigu Vokietijoje bylos atskiriamos, tai JK ne. Tokiu atveju patento savininkas teiks ieškinį Vokietijoje todėl, kad ten jam yra daugiau galimybių laimėti, kadangi patento galiojimas yra atskirtas ir nevertinamas. Tokia situacija gali būti apibūdinta kaip galimybė pasirinkti palankiausią teismą. Kadangi patento pažeidimo nagrinėjimas Vokietijoje yra greitesnis negu patento negaliojimo, dėl šios priežasties pažeidimo byloje asmuo gali būti pripažintas pažeidęs patentą ir būti įpareigotas atlyginti nuostolius daug anksčiau negu patentas bus pripažintas negaliojančiu. Todėl būtų neteisinga apkaltinti ką nors patento pažeidimu, jeigu patentas yra negaliojantis. Tačiau praktinė problema kyla tada, kai vėliau atlyginus nuostolius patentas pripažįstamas negaliojančiu bei sukeliama pagrįsta abejonė, kaip gali būti pažeistas negaliojantis patentas. Dėl to yra svarbu, kad bylų nagrinėjimai dėl pažeidimo ir dėl negaliojimo BPT baigtųsi kartu.⁸⁶

⁸⁵ „Susitarimas dėl bendro patentų teismo,“ *supra* note 51.

⁸⁶ House of Commons European Scrutiny Committee. „The Unified Patent Court: help or hindrance?“ Sixty-fifth Report of Session 2010–12. Volume I: Report, together with formal minutes, oral and written evidence) London: The

A. Betancourt savo straipsnyje nagrinėdama BPT ir tarpvalstybinius patentų ginčus teigia priešingai, kad praktikuojantys teisininkai būtų linkę susilaikyti nuo teisinių ieškinių teikimo skirtingiems teismams, jeigu jie mano, kad teisėjai gali atskirti bylas. Savo teiginį A. Betancourt argumentuoja tuo, kad teisėjai, turintys pakankamai techninių žinių, yra pakankama sąlyga siekiant užtikrinti tinkamą sprendimų priėmimą patento pažeidimo ir negaliojimo atžvilgiu. Todėl bifurkacijos problema bus pašalinta, jeigu teisėjų kolegijoje bus teisėjas, turintis techninį išsilavinimą.⁸⁷

M. Kant savo daktaro disertacijoje pateikia dar gilesnį problemos vertinimą ir teigia, kad dėl sudėtingos BPT organizacinės struktūros ir skirtingos teismų kompetencijos yra įmanoma situacija, kuomet vietinis arba regioninis skyrius nagrinės bylą dėl pažeidimo, o centrinio padalinio teisėjai nagrinės bylą dėl galiojimo. Tokia situacija (aut. pastaba bifurkacija) gali sukelti daug problemų ir kliūčių. Pirma, dėl vertimo reikalavimų kiltų papildomų iššūkių nagrinėti bylas skirtinguose BPT padaliniuose skirtingomis kalbomis. Antra, bifurkacija skatina palankesnio teismo pasirinkimą ir pritraukia „patentų troliaus“. Atsižvelgiant į vietinių ir regioninių padalinių skaičių galima tikėtis, kad teisėjų kolegijos bus sudarytos iš teisėjų, atstovaujančių skirtingoms teisinėms tradicijoms, o tokiu atveju palankesnio teismo pasirinkimas tampa ypač aktualus klausimas. Trečia, tikėtina, kad laikui bėgant kiekviename skyriuje atsiras vietinių teisės taikymo ir procedūrų interpretavimo pokyčių, priklausančių nuo praktikos, prie kurios yra pripratę teisėjai. Todėl atskiri skyriai, pavyzdžiui, Vokietijos, gali būti labiau linkę savo nuožiūra naudotis suteikta diskrecijos teise atskirti bylas, kartu sukuriant skirtingą procesinį greitį tarp padalinių. Ketvirta, gana lengvai gaunamas teismo įsakymas (angl. *preliminary injunction*) siekiant išsaugoti pažeidimo įrodymus gali tapti labai svarbus, kadangi ieškovui gali būti suteiktas pernelyg didelis pranašumas pasinaudoti uždraudimu, nors patentas vėliau gali būti pripažintas negaliojančiu sudarydamas palankias sąlygas bylinėtis „patentų troliams“. Todėl kalbant apie bifurkacinę sistemą, galima teigti, kad ji yra palanki negaliojančių patentų savininkams, kuri leidžia jiems pelnytis iš pramonės nebijant dėl patento panaikinimo.⁸⁸

Iš pateiktų autorių nuomonių galima nustatyti, kad bifurkacija yra tokia situacija, kuomet patento pažeidimo ir priešiškinis dėl patento panaikinimo išskiriamas į dvi atskiras bylas. Teisėjai pasinaudoja bifurkacija, jeigu mano, kad tikslinga nagrinėti arba priimti sprendimą dėl tam tikrų teisės klausimų atskirai.⁸⁹ Tokiu būdu teisėjas sprendžia tik dėl konkretaus teisės klausimo,

Stationery Office Limited. 2012 balandžio 25 d.
<https://www.publications.parliament.uk/pa/cm201012/cmselect/cmeuleg/1799/1799.pdf>.

⁸⁷ Ana Alba Betancourt, *supra* note 36, p. 52.

⁸⁸ Michael Christian Alexander Kant, *supra* note 1, p. 515-517.

⁸⁹ Katrin Cremers and others „Invalid but infringed? An analysis of the bifurcated patent litigation system. Working Paper No. 16-198.“ Toulouse School of Economics, 2016, p. 4-7. http://www.tse-fr.eu/sites/default/files/TSE/documents/doc/wp/2016/wp_tse_698.pdf.

nesigilindamas visais teisės aspektais į bylą kaip visumą.⁹⁰ Tai reiškia, kad bifurkacija gali padaryti procesą ekonomiškesnį ir koncentruotesnį. Tačiau, tai gali turėti ir neigiamų pasekmių, ypač patentų bylose, kai klausimus dėl patento galiojimo reikia išspręsti iki sprendimo dėl žalos atlyginimo ar kompensacijos taikymo priėmimo. Taigi, išsiaiškinus, kas yra bifurkacija, galima įvertinti BPT teisinį reguliavimą, reglamentuojantį bifurkacijos taikymą.

Bifurkacijos procedūra yra plačiai naudojama Vokietijoje, todėl tikėtina, kad veikiama Vokietijos patentų ginčų teisinės tradicijos ji ir atsirado BPT susitarime. Nežiūrint į įdiegtus procedūrinius saugiklius, teisinis neapibrėžtumas sukuria laukimo nuotaikas. Todėl, visų pirma, reikia pastebėti, kad bifurkacijos taikymas yra tik vienas iš galimų scenarijų numatytų BPT susitarimo 33 str. 3 d., o BPT teisėjų kolegija nėra įpareigota visais atvejais taikyti bifurkaciją. Todėl tik tais atvejais, kai pateikiamas ieškinys dėl pažeidimo ir priešieškiny dėl panaikinimo BPT vietinis ar regioninis skyrius gali priimti nutartį perduoti priešieškinį dėl panaikinimo centriniam skyriui, o patys tęsti ieškinio dėl pažeidimo nagrinėjimą.⁹¹ Būtent tokia situacija ir yra vertinama kaip BPT bifurkacija. Todėl natūraliai kyla suinteresuotų šalių baimė, kad tokioje situacijoje sprendimo priėmimas pažeidimo byloje bus priimtas neįvertinus patento galiojimo. Dėl to, toliau bus analizuojama kaip BPT ruošiasi praktiškai įgyvendinti BPT susitarimo 33 str. teismo proceso taisyklėse ir su kokiomis praktinėmis problemomis susidurs.

BPT proceso taisyklių 37 taisyklė nustato, kad vadovaujantis BPT susitarimo 33 str. 3 d. teismas kaip įmanoma greičiau po rašytinės proceso dalies užbaigimo turi apsispręsti dėl bylų atskyrimo, tačiau numato tris sąlygas, į kurias turi būti atsižvelgta. Visų pirma, taisyklės numato, kad šalims turi būti sudaryta galimybė būti išklaustyti vadovaujantis 264 taisykle. Antra, 264 taisyklė teismui leidžia lanksčiai pasirinkti būdus ir metodus siekiant užtikrinti principo “būti išklaustyti” reikalavimus, kurie apima visas pagrindines komunikavimo priemones pradedant rašytiniais paaiškinimais ir baigiant apklausa telefonu ar vaizdo konferencija. Ir trečia, BPT numatyta pareiga trumpai išdėstyti sprendimo motyvus, tačiau nenumato galimybės skusti tokio sprendimo.⁹² Be to, svarbu pastebėti, kad pagal BPT proceso taisyklių 37 taisyklės 3 dalyje yra numatyta, kad jeigu BPT pasirenka nagrinėti ieškinį dėl pažeidimo bei priešieškinį dėl panaikinimo ir jeigu dar nepaskirtas į teisėjų kolegiją, privaloma paskirti techninės kvalifikacijos teisėją, turintį kvalifikaciją ir patirties atitinkamų technologijų srityje.⁹³ Paskyrus teisėją, turintį techninį išsilavinimą, tampa akivaizdu, kad 37 taisyklės 3 dalyje įtvirtinti procesiniai reikalavimai užtikrina pakankamą teismo kompetenciją spręsti bylą vietiniame ar regioniniame BPT bei

⁹⁰ Ibid.

⁹¹ „Susitarimas dėl bendro patentų teismo,“ *supra* note 51.

⁹² „Preliminary set of provisions for the Rules of Procedure (“Rules”) of the Unified Patent Court.“ 18th draft of 19 October 2015. (2015). <https://www.unified-patent-court.org/sites/default/files/UPC-Rules-of-Procedure.pdf>.

⁹³ Ibid.

užtikrinti sąlygas bylas nagrinėti kartu, o ne atskirai.⁹⁴ Tačiau svarbiausia yra 37 taisyklės 4 dalies taisyklė, kuri numato kaip BPT teisėjai praktiškai turėtų taikyti BPT susitarimo 33 str.

BPT proceso taisyklių 37 taisyklės 4 dalis numato, kad vietinio ar regioninio skyriaus teisėjų kolegija turi sustabdyti (angl. *shall stay*) pažeidimo bylą, kol bus priimtas galutinis sprendimas dėl panaikinimo, jeigu „yra didelė tikimybė“, kad patentas bus pripažintas negaliojančiu.⁹⁵ „Didelė tikimybė“ yra vertinamojo pobūdžio sąlyga, kuri paliekama spręsti teisėjų diskrecijai, dėl to akivaizdu, kad BPT bifurkacija gali sukelti praktinių problemų, kurios potencialiai galėtų būti sureguliuotos tik BPT praktikos, tačiau iki tai bus padaryta bifurkacija skatina pasirinkti palankesnę teisimą, neužkerta kelio atsirasti vietiniam teisės taikymo ir procedūrų interpretavimui, priklausančiam nuo praktikos, prie kurios yra pripratę teisėjai. Todėl apibendrinant galima teigti, kad vietiniai ir regioniniai BPT turi discrecijos teisę pasirinkti bifurkaciją kaip vieną iš scenarijų pagal BPT susitarimo 33 str. 3 d.. Tai reiškia, kad pirmos instancijos vietiniai ir regioniniai BPT gali atskirti bylas dėl to paties patento pažeidimo nuo negaliojimo bylos. Dėl to gali kilti praktinė problema, kuomet teismas išduoda vykdomuosius dokumentus, nukreiptus prieš patento pažeidėją, o sprendimo dėl patento galiojimo dar nėra. O taip gali atsitikti todėl, kad teisminis patento pripažinimas negaliojančiu yra ilgesnis. Tokia situacija sudaro galimybę bylinėtis skirtinguose teismuose skirtingomis kalbomis. Todėl įmanoma situacija, kad pažeidimas bus nagrinėjamas italų kalba, o patento negaliojimas anglų, vokiečių ar prancūzų. Tačiau atsižvelgiant į BPT proceso taisyklėse įdiegtos apsaugos priemonės yra tikimybė, kad bifurkacija nesudarys rimtų problemų BPT, tačiau iki bylų atskyrimo kriterijai nusistovės ir bus įtvirtinti teismų praktikoje į bifurkaciją bus žiūrima su nerimu. Todėl labai tikėtina, kad atsakovas susidurs su situacija, kuri sukurs laikiną teisinį neapibrėžtumą, kai bylos dėl to paties patento yra sprendžiamos skirtinguose BPT skyriuose. BPT bifurkacija nėra vienintelė BPT problema, todėl toliau bus analizuojama palankiausios jurisdikcijos teismo pasirinkimas.

3.2 Palankiausios jurisdikcijos teismo pasirinkimas (angl. *Forum-shopping*)

Dabartinis BPT susitarimo teisinis reguliavimas neužkerta kelio galimybei pasirinkti palankiausią teisimą, kurį pereinamuoju laikotarpiu net skatins, o ilguoju periodu BPT turėtų nusverti dabartinius patentų ginčų nagrinėjimo Europoje trūkumus. Patentų pažeidimų bylos Europoje yra nagrinėjamos skirtingų šalių teismuose, o sprendimai skiriasi. Skirtingi požiūriai į patentinę apsaugą, jos turinį ir apimtį sudaro sąlygas ieškovui imtis iniciatyvos kelti bylą konkrečiame teisme ne dėl to, kad jis yra tinkamiausias, bet dėl jame taikomas teisės teikiamo pranašumo. Dėl šių priežasčių patento savininkas prieš teikdamas pirmos instancijos teismui

⁹⁴ Ibid.

⁹⁵ Ibid.

ieškinį turi sąlyginę pasirinkimo laisvę rinkdamasis teismą, kuriame pradėti teisminių bylinėjimųsi dėl patento pažeidimo.⁹⁶ O potencialus pažeidėjas norėdamas inicijuoti savarankišką ieškinį dėl patento panaikinimo tokio pasirinkimo neturi ir privalo kreiptis tik centrinį skyrių, kuris priklausomai nuo patento technologijos srities bus Paryžiuje, Miunchene ar Londone.⁹⁷ Dėl šios priežasties BPT yra kritikuojamas kaip teismas draugiškas patento savininkui ir „patentų troliams“ bei sukuriantis sąlygas pasirinkti palankiausios jurisdikcijos teismą.

K. Cremers su bendraautoriais savo darbe analizuodami patentinius ginčus Europoje teigia, kad bendras teismas sumažins palankiausio teismo pasirinkimo galimybes Europoje. Ir pateikia priešingą teiginį, kad taip pat tikėtina, kad BPT gali sukurti naujo tipo palankiausio teismo pasirinkimo reiškinių, jei vietinių skyrių sprendimai sistemingai skirsis nuo centrinio skyriaus padalinių sprendimų nagrinėjant patentų pažeidimų ir galiojimo bylas. Savo teiginį Cremers su bendraautoriais argumentuoja tuo, kad iki šiol nėra išsamių statistinių tarpvalstybinio ginčų ir palankiausio teismo pasirinkimo duomenų, kurie leistų įvertinti šio (aut. pastaba: palankiausio teismo pasirinkimo) argumento poveikį naujai kuriamam BPT. Todėl BPT sukūrimas nebūtinai pagerins situaciją, kadangi visos sąlygos palankiausio teismo pasirinkimui lieka nepanaikintos.⁹⁸

R. Swanson savo straipsnyje lygindamas planuojamo BPT įgyvendinimo nuostatas su JAV federaliniais teismais pastebėjo, kad BPT turėtų sėkmingiau kovoti su neigiama palankiausio teismo pasirinkimo problema. Savo nuomonę R. Swanson argumentuoja tuo, kad specializuoti pirmos instancijos teismai turėtų priiiminėti vienodesnius sprendimus negu bendros kompetencijos teismai. Todėl patentų ginčų standartizavimas suvienodins priimamus sprendimus ir taip sumažins palankiausio teismo pasirinkimo patrauklumą. Be to, techninių teisėjų dalyvavimas teisėjų kolegijose sprendžiant patentų ginčus papildomai prisidės prie palankiausio teismo pasirinkimo patrauklumo mažinimo. Ir nors BPT sudaro institucines prielaidas taikyti teisę vienodai, tačiau visiškai palankiausio teismo pasirinkimo fenomeno panaikinti negalės dėl komplikotos BPT pirmos instancijos teismų struktūros, naudojamos kalbos ir galimybės atskirti patentų pažeidimu bylas nuo negaliojimo.⁹⁹

M. Kant savo daktaro disertacijoje teigia, kad dėl BPT priskirtos jurisdikcijos pagal BPT susitarimo 32 str. vietiniai ir regioniniai skyriai sprendžia bylas dėl patento pažeidimo, o centrinio skyriaus padaliniai bylas dėl patento pripažinimo negaliojančiu. Todėl jeigu BPT susitarimas suteikia diskrecijos teisę teismams spręsti dėl bylų atskyrimo ir nagrinėti pažeidimų bylas atskirai nuo negaliojimo, tai automatiškai turėtų paskatinti ieškovus pasirinkti jų nuomone geriausiai

⁹⁶ „Susitarimas dėl bendro patentų teismo,“ *supra* note 51, 32 str.

⁹⁷ Ibid.

⁹⁸ Katrin Cremers ir kt. *supra* note 16, p. 2-3.

⁹⁹ Robert Swanson. „Implementing the E.U. Unified Patent Court: Lessons from the Federal Circuit.“ *Brigham Young University International Law & Management Review* 9, 2 (2013): 171-199. <http://digitalcommons.law.byu.edu/ilmr/vol9/iss2/4>.

atitinkantį jų interesus teismą, nepriklausomai nuo paties pažeidimo. Savo nuomonę M. Kant pagrindžia tuo, kad tokia situacija suteikia pernelyg didelį pranašumą ieškovui ir paneigia atsakovo teisinius interesus. Dėl to, atsižvelgiant į vietinių ir regionų padalinių daugybę ir tai, kad teisėjų kolegijos bus sudarytos iš priskirtų teisėjų, kilusių iš skirtingų teisinių sistemų, galima tikėtis, kad palankiausio teismo pasirinkimo reiškinys iš tiesų gali tapti neišvengiama ir aštri problema.¹⁰⁰

Taigi, visi autoriai pastebi, kad palankiausio teismo pasirinkimo reiškinys objektyviai egzistuoja ir BPT nėra išimtis, turinti imunitetą šiam fenomenui. Palankiausio teismo pasirinkimo klausimu yra pasisakęs ir ESTT generalinis advokatas P. Mengozzi, kuris percitavo 1999 m. generalinio advokato D. Colomer palankiausio teismo pasirinkimo apibrėžimą. Pagal D. Colomer apibrėžimą palankiausio teismo pasirinkimo reiškinys – tai praktika, suvokiama kaip „teismo pasirinkimas pasinaudojant privalumais, kuriuos gali suteikti ten taikoma materialinė ir netgi procesinė teisė, tačiau yra neabejotinai leidžiama“.¹⁰¹ O palankiausio teismo pasirinkimo sąvokos esmę atskleidžia Europos teisminio tinklo svetainė „Glosarijus“: „*Forum-shopping* yra specifinė tarptautinės privatinės teisės sąvoka, apibrėžianti situaciją, kada asmuo, kuris imasi iniciatyvos kelti bylą teisme, gali susigundyti pasirinkti teismą pagal ten taikomą teisę [...] ne dėl to, kad jis yra tinkamiausias, bet dėl to, kad pagal jame taikomas įstatymų kolizijos taisykles bus taikoma tos valstybės teisė, kuriai jis teikia pirmenybę.“¹⁰² Apibendrinant galima teigti, kad palankiausio teismo pasirinkimas yra teisėtas ieškovo interesus atitinkantis veiksmas, užtikrinantis jam palankesnės teisės taikymą ir taip suteikiantis teisinį pranašumą prieš atsakovą, o šio veiksmo neigiamo efekto rezultatas yra teisinis neapibrėžtumas dėl skirtingose valstybėse priimtų skirtingų teismų sprendimų. Toliau bus analizuojama BPT susitarimo kritikuojamos nuostatos, sudarančios sąlygas pasirinkti palankiausios jurisdikcijos teismą.

BPT susitarimo VI skyrius numato teismų tarptautinės jurisdikcijos ir kompetencijos ribas įskaitant ir pasidalinimą tarp vietinių, regioninių skyrių ir centrinio skyriaus padalinių pagal technologines sritis. Jau dabar aišku, kad Vokietija siekia įsteigti keturis vietinius skyrius. Be to, galima tikėtis, kad kai kurie BPT skyriai suformuos skirtingą požiūrį į materialinės teisę ir teismo procedūras, kadangi pagal BPT susitarimą regioninių skyrių kolegijose posėdžiaus po du atitinkamos šalies teisėjus ir vieną teisėją iš kitos Susitariančios šalies atrinktą iš teisėjų grupės.¹⁰³ Tačiau steigiamo BPT centrinio skyriaus padaliniai tik ribotai gali pašalinti šiuos skirtingus

¹⁰⁰ Michael Christian Alexander Kant, *supra* note 1, p. 515-517.

¹⁰¹ *Freeport plc v. Olle Arnoldsson*. ESTT generalinio advokato Mengozzi, P. išvadą pateikta 2007 m. gegužės 24 d. (1) byloje nr. C-98/06, (2007). Cituota Ispanijos Karalystė v. ES Tarybą, byla nr. C-147/13. http://curia.europa.eu/juris/document/document_print.jsf;jsessionid=9ea7d2dc30dbcac7f5006c824401adacdd7baddc320.e34KaxiLc3qMb40Rch0SaxuKc3v0?doclang=LT&text=&pageIndex=0&part=1&mode=DOC&docid=62685&occ=first&dir=&cid=1942064.

¹⁰² Europos teisminis tinklas. „Europos teisminio tinklo civilinėse ir komercinėse bylose: Glosarijus.“ 2017 vasario 22 d. http://ec.europa.eu/civiljustice/glossary/glossary_lt.htm#ForumShop.

¹⁰³ „Susitarimas dėl bendro patentų teismo,“ *supra* note 51.

vietinių ir regioninių skyrių požiūrius į materialinę teisę ir teismo procedūras, kadangi kiekvienam centrinio padalinio skyriui yra priskirta tam tikra technologijos sritis, kuri dėl technologinių ypatumų taip pat gali suformuoti skirtingą požiūrį į materialinę teisę ir teismo procedūras. Galima teigti, kad BPT sudaro sąlygas pasirinkti palankiausią teismą atsižvelgiant į šiuos faktorius. Pirma, skirtingų šalių skirtingų teismo skyrių teisėjai turės skirtingą patirtį ir gali priklausyti skirtingoms teisės mokykloms. Antra, požiūris į teisę, pagal kurį teismas bus suvokiamas kaip palankesnis patento savininkui ar atsakovui. Dabartinis teisinis reguliavimas rodo, kad BPT yra palankesnis patento savininkui, tačiau tai gali pasikeisti pradėjus nagrinėti bylas ir suformavus teismų praktiką. Trečia, pagal BPT susitarimo II skyrių kalbos vertimo reikalavimai ir proceso kalba sudarys papildomas prielaidas ieškovams kreipti į jiems palankesnę teismą (aut. pastaba: kalbos ir vertimo tvarkos problematika bus nagrinėjama vėliau). Ketvirta, bifurkacija ir skirtingas bylų nagrinėjimo greitis. BPT taisyklių preambulės 7 konstatuojamoji dalis nustato, kad BPT bylų nagrinėjimas turi vykti taip, kad patentų pažeidimo ir negaliojimo bylos pirmos instancijos teismuose būtų išnagrinėtos per metus. Taip pat BPT taisyklių priedo lentelėje Nr.1 pateikiami patento pažeidimo bylos nagrinėjimo ir priešiškinio dėl patento pripažinimo negaliojančiu terminai, kurie rodo, kad teoriškai šie terminai skirsis tik dvejais mėnesiais.¹⁰⁴ Teoriškai galima būtų teigti, kad vietinių ir regioninių teismų greitis skirsis nežymiai, tačiau praktikoje bylos dėl patento pripažinimo negaliojančiu priklausomai nuo bylos sudėtingumo gali trukti kelis metus ar ilgiau, todėl BPT taisyklių priedo lentelėje Nr.1 nurodyti terminai yra abejotini. Be to, papildomai reikia atsižvelgti ir į pereinamojo periodo nuostatas, kurios tiesiogiai susijusios su varžybomis dėl palankiausio teismo pasirinkimo tarp BPT ir nacionalinių teismų (aut. pastaba: žiūrėti BPT pereinamojo laikotarpio nuostatos teisinių aspektų vertinimą). Pateikti argumentai rodo, kad sąlygos palankiausio teismo pasirinkimo problemai egzistuoti yra, tačiau iš kitos pusės negalima sumenkinti priemonių, kuriomis yra siekiama, jeigu ne užkirsti kelią palankiausiam teismo pasirinkimui, tai bent sumažinti neigiamą jo įtaką.

Visų pirma, vietinių ir regioninių skyrių teisėjų kolegijos nebus sudarytos iš vienos Susitariančios valstybės teisėjų. Pavyzdžiui, pagal BPT susitarimo 8 str. 2 d. vietiniame skyriuje, kuriame nagrinėjama mažiau kaip 50 bylų per metus, teisėjų kolegiją sudaro vienas teisėjas iš Susitariančiosios valstybės narės, kurioje yra įsteigtas tas vietinis skyrius, o kiti du teisėjai skiriami iš kitų Susitariančių valstybių teisėjų grupės pagal 18 str. 3 d.¹⁰⁵ Todėl pagrįstai galima teigti, kad tokios teisėjų skyrimo procedūros savaime turėtų prisidėti prie nuoseklios ir kokybiškos BPT praktikos tiek vietiniuose, tiek ir regioniniuose skyriuose (aut. pastaba: BPT teisėjų skyrimo problema bus nagrinėjama vėliau). Antra, tai bendras BPT apeliacinis teismas Liuksemburge. Tai

¹⁰⁴ „Preliminary set of provisions for the Rules of Procedure (“Rules”) of the Unified Patent Court.“ *supra* note 92.

¹⁰⁵ „Susitarimas dėl bendro patentų teismo,“ *supra* note 51.

reiškia, kad visos pradėtos bylos pirmos instancijos teisme, kurios yra skundžiamos, patenka į tą patį apeliacinį teismą. Todėl Liuksemburgo apeliacinis teismas turės kritinį vaidmenį koreguojant pirmos instancijos teismų nukrypimus ir skirtingą požiūrį į materialinę teisę ar teismo procedūras.¹⁰⁶

Todėl atsižvelgiant į pateiktus argumentus galima apibendrinti ir teigti, kad BPT įsteigimas neužkirs kelio galimybei pasirinkti palankaus teismą, o ypač pereinamuoju periodu net skatins ieškovus tai daryti. Pagrindinės priežastys, sukuriančios palankaus teismo pasirinkimo sąlygas, yra bifurkacija, kalbos vertimo reikalavimai ir proceso kalba, teisėjų patirtis ir konkurencija pereinamuoju laikotarpiu su nacionaliniais teismais. Todėl galima pagrįstai teigti, kad palankaus teismo pasirinkimo poveikis BPT teoriškai turėtų būti ribotas ir nusvers dabartinės patentų ginčų nagrinėjimo Europoje trūkumus. Tačiau tik realiai pradėjęs veikti BPT savo teismine praktika galės sureguliuoti kritikuojamas nuostatas, kurios ir turėtų tapti pagrindinė priežastis rinktis BPT kaip teisminę instituciją.

3.3. Skiriamų Bendro patentų teismo teisėjų problematika

BPT teisėjų aiški ir skaidri atranka bei skyrimas atsižvelgiant į patirtį ir aukščiausią kompetenciją yra sudėtingiausia praktiškai įgyvendinama BPT steigimo dalis, kuri vėliau tiesiogiai lems BPT kompetenciją ir pasitikėjimą naująja sistema. 2016 liepos 4 d. baigėsi asmenų, norinčių tapti BPT teisėjais, paraiškų pateikimas ir BPT parengiamasis komitetas pavišino statistinius duomenis, pagal kuriuos bus galima spręsti apie būsimus BPT teisėjus. Pagal šiuos duomenis paraiškas pateikė 840 kandidatų, iš kurių 33% paraiškas pateikė asmenys norėjo tapti teisinę kvalifikaciją turinčiais teisėjais, 62% techninę, o likę 5 % pateikė paraiškas abejoms pozicijoms kartu. 40% pareiškėjų yra iš Vokietijos, 16% iš Prancūzijos, 13% iš Italijos, 7% iš JK, ir 3% iš Austrijos, Belgijos, Danijos, Nyderlandų Karalystės ir Švedijos. Pagal amžių – 42% iš pareiškėjų yra 25-45 metų, 52% yra 46-60 metų, 6% yra 61 arba daugiau metų. Iš 840 BPT parengiamasis komitetas rengiasi pakviesti tik 280 pareiškėjų pokalbiui, iš kurių atrinks 45 teisinę ir 50 techninę kvalifikaciją turinčių teisėjų bei tiek pat atsarginių teisėjų.¹⁰⁷ Taip BPT parengiamasis komitetas siekia užtikrinti geriausią techninę ir teisinę ekspertizę bei subalansuotą teismo kolegijų sudėtį geografiniu atžvilgiu. Tačiau nežiūrint gerų ketinimų, BPT teisėjų skyrimą reguliuojančios teisinės normos bei kvalifikacijos ir patirties reikalavimai, susilaukė kritikos.

Vienas iš jų yra D. Xenos, kuris savo straipsnyje komentuodamas BPT susitarimą teigia, kad teisėjų skyrimo procedūros kompetencijos atžvilgiu sudaro tiesioginį pagrindą interesų

¹⁰⁶ Ibid, 9 str.

¹⁰⁷ Richard Pinckney. „UPC Judge Application Statistics.“ Lexology. Žiūrėta 2017 vasario 23 d. <http://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=346ad9df-9bcb-479d-bae9-8b62879f575a>.

konfliktui. Savo nuomonę D. Xenos argumentavo tuo, kad pagal tinkamumo kriterijus, numatytus BPT teisėjų atrankos tvarkoje, visiems teisininkams, advokatams ir patentų patikėtiniams leidžia tapti kandidatais į BPT teisėjus. Jeigu jie yra Susitariančiosios valstybės narės piliečiai, turi įrodytą patirtį ir aukščiausią kompetenciją, o techniniams teisėjams tereikia universitetinio išsilavinimo ir įrodyti patirtį technologijų srityje. Dėl to, siekiant išvengti interesų konflikto ir užtikrinti kokybišką kandidatų atranką, advokatų kontorų ar patentinių patikėtinių darbuotojai negali tapti kandidatais, kadangi vėliau jie turėtų spręsti bylas, kurių šalims atstovautų buvę darbdaviai ar partneriai. Todėl BPT teisėjai turėtų būti skiriami tik iš Susitariančių valstybių narių teismų teisėjų, kurie gali įrodyti savo kompetenciją, patikimumą, nepriklausomumą ir nešališkumą. O teisėjų atrankai visais atžvilgiais turi būti taikomos tos pačios taisyklės ir kriterijai kaip ir teisėjų atrankai į ESTT.¹⁰⁸

R. Swanson savo straipsnyje lygindamas planuojamo BPT įgyvendinimo nuostatas teisėjų atžvilgiu su JAV federaliniais teismais teigia priešingai, kad BPT žymiai pagerins praktinį bylų nagrinėjimą įtraukdami į teisėjų kolegijas techninės kvalifikacijos teisėjus. Savo nuomonę R. Swanson argumentuoja tuo, kad techninės kvalifikacijos teisėjai turės didesnę patirtį dirbdami su verslo klientais ir pramonę, todėl bus labiau orientuoti į verslo poreikius. Tačiau techninės kvalifikacijos teisėjai nėra tobulas sprendimas, kadangi šie teisėjai dirbdami BPT labai greitai gali prarasti savo įdirbį atitinkamoje technikos srityje dėl greito technologijų vystymosi.¹⁰⁹ Kita problema, kurią atskleidžia R. Swanson savo straipsnyje, yra ta, kad BPT teisėjai, kitaip negu JAV teisėjai, yra ne bendros kompetencijos, o specialistai. Nors daugelis teigia, kad bendros kompetencijos teisėjai turi ir privalomų, tačiau BPT specializuotas pirmosios instancijos teismas gali būti geras sprendimas. Savo pastebėjimus R. Swanson grindžia tuo, kad bendros kompetencijos teismai dažnai kritikuojami dėl netinkamo elgesio su naujomis technologijomis, o BPT dėl techninių teisėjų dalyvavimo turėtų išvengti šios kritikos, jeigu pirmos instancijos teismų teisėjai ir apeliacinio teismo teisėjai tarpusavyje bendradarbiaus. Tuo tikslu apeliacinės instancijos teisėjai turėtų rengti seminarus, kurių metu dalyviai galėtų gilinti ir dalintis žiniomis bei suteikti grįžtamąjį ryšį. Tokiu būdu šie seminarai kartu su centralizuotai vykdomu teisėjų skyrimu ir bendru apeliaciniu teismu turėtų minimalizuoti palankiausio teismo pasirinkimo problemą.¹¹⁰

Hartmann-Vareilles savo straipsnyje nagrinėdamas BPT teisėjų rengimą atkreipė dėmesį į patirties reikalavimą. Hartmann-Vareilles teigia, kad ypač ankstyvajame etape BPT patyrusių teisėjų atėjimas iš šalių, turinčių didelę patentinių ginčų patirtį, yra esminė sąlyga, todėl labai svarbu, kad būtų organizuojamas dalijimasis žiniomis su kitais teisėjais iš mažiau patyrusių šalių.

¹⁰⁸ Dimitris Xenos, *supra* note 19, p. 7.

¹⁰⁹ Robert Swanson, *supra* note 99, p. 184-185.

¹¹⁰ *Ibid.*

Savo teiginį Hartmann-Vareilles argumentuoja tuo, kad poreikis mokytis labiau patyrusius teisėjus bus mažesnis, tačiau dėl BPT tarptautinio pobūdžio ir specializacijos visi teisėjai, net ir labiausiai patyrę, tam tikru momentu turės praeiti BPT taikytinos materialinės ir procesinės teisės mokymus. Be to, abiejų kategorijų teisėjai turės turėti įrodytą patirtį nagrinėjant patentų ginčus, tačiau akivaizdu, kad tiek mokymo poreikis, tiek patirtis skirsis ne tik tarp pačių teisinės ar techninės kvalifikacijos teisėjų, bet ir tarp abiejų kategorijų teisėjų. Papildomai reikia atsižvelgti ir į tai, kad BPT teisėjų kolegijos bus sudarytos daugianacionaliniu pagrindu, dėl to negalima atmesti ir kalbų mokėjimo reikalavimų abiejų kategorijų teisėjams, ypač techninės terminologijos. Todėl BPT teisėjų mokymas ir pasidalinimas patirtimi tampa esmine BPT praktinio pasirengimo ašimi.¹¹¹

Visi autoriai pažymi, kad BPT teisėjų skyrimą reguliuojančios teisinės normos bei kvalifikacijos ir patirties reikalavimai iš esmės turėtų turėti teigiamą efektą, bet taip pat atskleidžia ir dvi praktines problemas. BPT sėkmė priklausys nuo teisėjų patirties ir pasirengimo. Todėl jau dabar aišku, kad ne visos Susitariančios valstybės narės turi patyrusių teisėjų. Ši situacija tiesiogiai atspindi kandidatų į BPT teisėjus paraiškų pateikimo statistikoje. Dėl to, kad šalims, nagrinėjančioms tik kelias patentų bylas per metus, yra problema skirti reikalaujamos patirties patentų ginčiuose turinčius teisėjus. O BPT statuto 2 str. numato, kad teisėju gali būti paskirtas bet kuris asmuo, kuris yra Susitariančiosios valstybės narės pilietis, moka bent vieną oficialią EPO kalbą ir turi įrodytą patentų ginčų nagrinėjimo patirtį, kuri turi būti įrodoma pagal BPT susitarimo 15 str. arba įgyta pagal BPT statuto 11 str. 4 d. rengiamuose mokymuose. Pagal BPT susitarimo 15 str. reikalavimus abi teisėjų kategorijos turi būti aukščiausios kompetencijos ir kartojasi reikalavimas dėl patirties. Be to, atskirai teisinės kvalifikacijos teisėjams numatyta, kad pastarieji turi turėti tokią pačią kvalifikaciją, kuri atitinka Susitariančiojoje valstybėje narėje skiriamų asmenų vykdyti teisėjų pareigas reikalavimus. O techninės kvalifikacijos teisėjai turi turėti universitetinį išsilavinimą bei įrodytas patirties technologijų srityje ir turi įrodyti teisės žinias patentų ginčų nagrinėjimo srityje. O BPT statuto 11 str. nustato BPT teisėjų mokymo reikalavimus, kurios numato tinkamą ir reguliarią teisėjų mokymą, kurio metu numatoma galimybė keistis patirtimi ir rengti diskusijas, organizuojant kursus, konferencijas, seminarus, o svarbiausiai numato tęstinį profesinį mokymą. Be to, į metinę mokymo programą ir gaires turi būti įtraukiami visi kiekvienam teisėjui skirti metiniai mokymo planai, kuriuose numatyti pagrindiniai konkretaus teisėjo mokymo poreikiai, taigi BPT susitarimu nustatomas individualus teisėjų mokymas.¹¹²

Tačiau tai tik teorinės nuostatos, kurios savo veiksmingumą dar tik galės įrodyti, todėl šiuo metu galima įvertinti tik teorinius teisėjų mokymo, patirties ir kompetencijos aspektus. Nėra

¹¹¹ Florence Hartmann-Vareilles. „Judicial training in the framework of the Unified Patent Court as a prerequisite for the success of the Unitary Patent System.“ ERA Forum, 16, 1, p. 1–6. <http://link.springer.com/article/10.1007/s12027-015-0378-z>.

¹¹² „Susitarimas dėl bendro patentų teismo,“ *supra* note 51.

jokių abejonių, kad BPT teisėjams yra reikalingas pirminis mokymas prieš pradėdami dirbti teisėju ir tęstinis mokymas dirbant. Tačiau BPT yra visiškai naujas darinys, todėl nėra tiesioginės tokio mokymo patirties, dėl to galima teigti, kad BPT teisėjų mokymas, ypač pradžioje, bus ne daugiau nei teorinis, kadangi dar nėra susiformavusi BPT teismų praktika. Tikėtina, kad šiame etape rengiant teisėjus bus galima suformuoti vienodus materialinės ir procesinės teisės pagrindus, tačiau jų praktinis pritaikymas priklausys nuo kiekvieno teisėjo ir teisėjų kolegijos atskirai. Lygiai taip pat kaip ir teisėjų patirtis nagrinėjant patentų ginčus. Šio darbo pirmoje dalyje buvo apžvelgti nacionaliniai patentų ginčų ypatumai, kurie yra skirtingi, todėl ir BPT teisėjų patirtis bus skirtinga, kuri ypač pereinamojo laikotarpio pradžioje sukurs teisinį neapibrėžtumą. Kadangi teisėjai jau ateina su skirtinga patirtimi ir kompetencija, todėl labai tikėtina, kad daugiausiai patyręs teisėjas labai greitai gali pradėti dominuoti mažiau patyrusius kolegijos teisėjus. Tokiu būdu atsirastų atskirų teisėjų diktatas kitų teisėjų atžvilgiu paneigiant kolegialumo principą, kurio pasekmės ne visuomet gali būti nuspėjamos. Hartmann-Vareilles savo straipsnyje, atskleisdamas pramonės susirūpinimą įžvelgė grėsmę dėl BPT teisėjų žemos kompetencijos ir patirties, kuri šiandien yra ne daugiau kaip kelios eilutės BPT susitarime,¹¹³ kadangi iš 25 Susitariančių valstybių narių didžioji dalis nagrinėja iki 10 patentų ginčų per metus arba visai nenagrinėja. Todėl BPT teisėjų mokymas negali apsiriboti kelių savaičių teorinėmis paskaitomis ar parodomuoju proceso demonstravimu, bet turi sudaryti sąlygas BPT teisėjams rimtai įsigilinti į BPT patentinių ginčų ypatumus, o žinių dalinimasis tarp labiau ir mažiau patyrusių teisėjų yra būtina mokymo sąlyga.

Kitas probleminis aspektas yra siejamas su kalbų mokėjimu. Pagal reikalavimus BPT teisėjas turi mokėti bent vieną oficialią EPO kalbą. Tai reiškia, kad kiekvienas teisėjas turi mokėti anglų, prancūzų arba vokiečių kalbą, tačiau BPT bylų nagrinėjimai gali vykti ne tik oficialiomis EPO kalbomis, bet ir vietine kalba. Todėl teisėjas, gerai mokantis kelias oficialias EPO kalbas, tampa pranašesnis prieš kandidatą, mokantį tik vieną oficialią EPO kalbą. Vokiškai, prancūziškai ir angliškai kalbančios šalys turi pranašumą, tačiau kitų kalbų atstovai yra įpareigoti gerai išmokti vieną iš kalbų, ypač techninę ir teisinę terminologiją, kuri apribos galimybes turintiems aukščiausią kompetenciją ir patirtį Susitariančių šalių kandidatams pretenduoti į BPT teisėjus. Dėl šios priežasties galima tikėtis, kad teisėjų iš tokių šalių, kuriose nagrinėjama iki 10 patentų ginčų per metus, BPT teisėjų visai nebus. Tačiau tai neužkerta kelio užtikrinti, kad BPT taptų patraukli sistema, garantuojanti aukštą kompetenciją ir nuspėjamumą. Todėl teisėjų atranka yra kritinė BPT steigimo stadija, kurioje turi būti užtikrinta ne tik aukščiausios kompetencijos, patirties ir kalbos mokėjimo patikrinimas, bet ir tęstinis BPT teisėjų mokymas bei patirties dalinimasis.

BPT teisėjų atranka yra tik pirmas etapas, todėl dabar reikia įvertinti BPT teisėjų skyrimo nuostatas. BPT susitarimo 16 str. numato BPT teisėjų skyrimo tvarką, pagal kurią numatyta, kad

¹¹³ Florence Hartmann-Vareilles, *supra* note 111, p. 1-2.

patariamasis komitetas sudaro tinkamiausių BPT teisėjų kandidatų sąrašą, o administracinis komitetas bendru sutarimu remdamasis šiuo sąrašu skiria teisėjus pagal BPT statuto nuostatas.¹¹⁴ BPT susitarimo I-ame priedo teismo statuto 3 str. numato BPT teisėjų skyrimo tvarką. Ši tvarka numato, kad patariamasis komitetas pateikia nuomonę dėl kandidatų tinkamumo eiti teismo teisėjų pareigas. Savo nuomonėje patariamasis komitetas pateikia tinkamiausių kandidatų sąrašą, kuris turi būti bent du kartus didesnis, negu yra laisvų pareigybių. O prireikus patariamasis komitetas gali rekomenduoti kandidatams į teisėjus surengti patentų ginčų srities mokymus prieš priimant sprendimą dėl jų skyrimo. Administracinis komitetas skirdamas teisėjus privalo užtikrinti aukščiausią teisinę ir techninę kompetenciją ir subalansuotą geografiniu požiūriu teismo sudėtį taip, kad kiekviename pirmosios instancijos teismo skyriuje būtų sudaryta bent po vieną teisėjų kolegiją, o apeliaciniame teisme būtų sudarytos bent dvi teisėjų kolegijos. Skiriami teisėjai patenka į visą ir ne visą darbo dieną dirbančių teisėjų kategorijas pagal teismo instanciją, į kurią kiekvienas teisėjas skiriamas atsižvelgiant į technologijų sritis. Ne visą darbo dieną dirbantys techninės kvalifikacijos teisėjai įtraukiami į teisėjų grupę ir skiriami teismo teisėjais.¹¹⁵

Pateiktas reguliavimas atskleidžia ne tik teigiamas susitarimo puses, bet ir trūkumus. Visų pirma, kandidatų skyrimo tvarka yra nustatyta labai plačiai, todėl tikėtina, kad egzistuoja detali teisėjų atrankos instrukcija, kuri šiam momentui viešai nėra prieinama arba ji dar tik kuriama. Tačiau tai nekeičia fakto, kad iš esmės tolimesnė atranka vyks individualių pokalbių metu, kurių metu ir bus atrinkti geriausiai save pristatantys teisėjai. Šiuo metu pradeda ryškėti BPT skyrių geografija, todėl gali susidaryti situacija, kad į apeliacinio teismo teisėjus Liuksemburge pateiks tris kartus daugiau paraiškų, o į Miuncheno skyrių - nė vienas. Kokiais kriterijais vadovausis patariamasis komitetas atrinkdamas pretendentes į konkrečias pozicijas nėra aišku. Todėl turėtų būti parengta tvarka, nustatanti aiškius atrankos į konkretų teismo skyrių skiriamų teisėjų kriterijus ir skaidrią atrankos procedūrą, o pavyzdžiu galėtų būti ESTT veikianti atrankos sistema. Kadangi kitu atveju tarp kelių pareiškėjų į tą pačią poziciją kiltų konfliktas arba jeigu prieš kandidato valią jis būtų skiriamas į kitą valstybę, kandidatas gali savo paraišką atšaukti. Kadangi yra numatyta tarptautinė BPT kolegijų sudėtis, tai kažkuriems teisėjams neišvengiamai reikės kraustyti į kitas valstybes, taip galimai sukuriant neigiamą socialinį efektą teisėjams ir jų šeimoms.

Antras neatsakytas klausimas yra teisėjų grupės mobilumas, kadangi, bet kuris BPT skyrius gali pareikalauti techninio tam tikros srities teisėjo iš teisėjų grupės. Jeigu yra priimamas sprendimas skirti konkrečiam BPT skyriui konkretų teisėją iš teisėjų grupės vykti į kitą valstybę, tada kaip tai turi būti suprasta? Ar jis vyksta vienai dienai? Ar jis vyksta iki bus išnagrinėta byla? Šiai dienai nėra aišku, tačiau esminis dalykas, kuris gali kliudyti skirti konkretų teisėją iš teisėjų

¹¹⁴ „Susitarimas dėl bendro patentų teismo,“ *supra* note 51.

¹¹⁵ *Ibid.*

grupės yra kalba, kuri yra trečias iššūkis. Pavyzdžiui, jeigu techninis teisėjas kalba vokiškai, o vykti reikia į Paryžių, kur procesas vyksta prancūzų kalba, tada kaip bus sprendžiamas tinkamo techninio teisėjo klausimas? Teisėjų skyrimas iš teisėjų grupės dar yra ne aiškus, todėl galima tik rekomenduoti parengiamajam komitetui nustatyti tinkamą teisėjų grupės sudėtį, kuri apimtų visas technines sritis ir tris oficialias EPO kalbas. Tačiau gali kilti kita problema dėl to, kad tos pačios srities techninių teisėjų reikės vienu metu keliose vietose. Kol nėra BPT praktikos, šia tema galima tik spekuliuoti, todėl parengiamasis komitetas turėtų numatyti teisėjų grupės skyrimo prioritetus ir BPT veiksmus, jeigu toks atvejis atsitiktų. Ketvirta problema jau aptarta – tai teisėjų mokymas, kuris pagal teismo statutą yra neprivalomas, o skiriamas tik prireikus. Šią nuostatą reikėtų keisti į privalomai skiriamą mokymą prieš skiriant teisėjais ir tęstinį mokymą darbo BPT metu. O paskutinis neatsakytas klausimas yra šešerių metų kadencija, kuri gali būti pratęsta dar šešeriams metams. Kyla klausimas, kaip teisėjams reikės elgtis pasibaigus antrai kadencijai? Ir kaip teisėjai bus keičiami po šios kadencijos nėra atsakyti? Patentų bylų nagrinėjamo laikotarpis yra matuojamas metais, todėl reikia nuo pradžių nustatyti teisėjų, kuriems baigiasi kadencija pakeitimo procedūras, kitu atveju gali atsitikti taip, kad teisėjas, nagrinėjęs bylą, bet nepriėmęs sprendimo, turės atsistatydinti, o bylos šalys bus nepatenkintos dėl bylos vilkinimo. Todėl išvardinti faktoriai, apimantys teisėjų skyrimą, didina teisinį neapibrėžtumą ir mažina BPT patrauklumą.

Apibendrinant problemas dėl BPT teisėjų skyrimo galima teigti, kad tai viena svarbiausių ir sunkiausiai praktiškai įgyvendinama BPT steigimo dalis, kuri tiesiogiai turės įtakos BPT kompetencijai ir pasitikėjimui naująja sistema. Kadangi nepatyrę ir nekompetentingi teisėjai tik atbaidys patentų savininkus ir ne tik padidins išskirtinės BPT jurisdikcijos atsisakymo mastus, bet ir pritrauks „patentų trolius“. Todėl BPT parengiamojo komiteto tikslas sukompaktuoti kiekvieno BPT skyriaus teisėjų kolegiją iš visą darbo dieną dirbančių teisėjų yra teisingas, tačiau šis tikslas gali būti pasiektas tik kruopščiai ir skaidriai organizuojant teisėjų atrankos procesą panašiai kaip ir teisėjų atranką į ESTT teisminę sistemą bei privalomą teisėjų mokymą prieš skiriant į konkrečią BPT poziciją pagal iš anksto nustatytus kriterijus. Patariamajam komitetui tai bus tikras iššūkis, todėl negalima atmesti, kad gali būti ir nepatenkintų kandidatų, kurie nebus skiriami į pageidaujamas pozicijas ir sieks skusti administracinio komiteto sprendimus, taip trikdydami BPT teisėjų skyrimo procedūrą. Įvertinus BPT teisėjų atrankos ir skyrimo nuostatas apžvelgsiu ir BPT kalbos problematiką.

3.4. Bendro patentų teismo vertimų reikalavimų ir kalbos problematika

Susitarimas dėl BPT vertimų reikalavimų ir kalbos režimo yra sudėtingų politinių derybų ir ginčų rezultatas. Italija ir Ispanija net bandė šį klausimą užblokuoti ir vietoje susitarimo inicijavo

ESTT eilę ieškinių prieš ES tarybą. Žinoma, Italijos ir Ispanijos prieštaravimai buvo grindžiami diskriminacija dėl kalbos, tačiau BPT kalbų režimas lyginant su EPO kalbų vartojimo tvarką reikšmingai skiriasi, todėl vertas detalesnės analizės. Šio skyriaus pradžioje bus apžvelgta Ispanijos ir Italijos teisminių ginčų esmė ir pagrindiniai argumentai kalbos vartojimo aspektu, o tada įvertintos BPT susitarimo vertimu reikalavimų ir kalbos probleminės sritys.

3.4.1. Ispanijos ir Italijos teisminių ginčų apžvalga

2013 m. Ispanija ir Italija apskundė ESTT ES tarybos sprendimą leisti 25-ioms iš tuometinių 27-nerių ES valstybių pradėti tvirtesnio bendradarbiavimo procedūrą siekiant sukurti vieningą EP, tačiau ESTT išnagrinėjęs bylas Nr. C-274/11 ir Nr. C-295/11 ieškinius atmetė kaip nepagrįstus.¹¹⁶ Vis dėlto Ispanija (aut. pastaba: ši kartą be Italijos) nebuvo nusiteikusi nusileisti dėl taikomos vertimo tvarkos ir tvirtesnio bendradarbiavimo kuriant bendrą patentinę apsaugą ir pateikė ESTT atskyrus ieškinius prašydamą panaikinti reglamentus Nr. 1260/2012, Nr.1257/2012 ir BPT susitarimą. Ispanijos byloje prieš ES Tarybą Nr. C-146/13 Ispanija siekė įrodyti, kad susitarimo dėl BPT nuostatos nesuderinamos su Sąjungos teise ir kad dalyvaujančios valstybės narės negali ratifikuoti BPT susitarimo nepažeisdamos įsipareigojimų pagal Sąjungos teisę. Tačiau ESTT nagrinėdamas bylą priminė, kad ESTT neturi jurisdikcijos priimti sprendimo dėl valstybių narių sudaryto tarptautinio susitarimo teisėtumo, todėl priėmė sprendimą Ispanijos ieškinį atmesti.¹¹⁷

Kitoje Ispanijos byloje prieš ES Tarybą Nr. C-147/13 pastaroji savo ieškinius grindė argumentu, kad priimdama ginčijamą reglamentą ES Taryba pažeidė įtvirtintą nediskriminavimo principą. Kadangi BGEP nustatė kalbų sistemą, nepalankią asmenims, kurių kalba nėra viena iš oficialiųjų EPO kalbų, taip sukuriama diskriminacija dėl kalbos ir teisinio saugumo principo pažeidimą. O įstojusios į bylą šalys pabrėžė, kad rasti pusiausvyrą buvo ypač sunku dėl valstybėse narėse egzistuojančių vertinimų skirtumų, susijusių su kalbų sistema, todėl žlugo visi ankstesni bendrojo patento projektai. Be to, vertimas į visas oficialiąsias Sąjungos kalbas būtų per brangus, todėl atsižvelgiant į tai, kad beveik 90 % subjektų, prašančių išduoti EP, patentų paraiškas dabar pateikia vokiečių, anglų ir prancūzų kalbomis, prieš išversdami aprašymą ir apibrėžčių punktus. Dėl šios priežasties ir buvo pasirinktos EPO oficialios kalbos.¹¹⁸

¹¹⁶ ESTT didžiosios kolegija, *supra* note 46.

¹¹⁷ „ESTT sprendimas byloje C-146/13 Ispanijos Karalystė prieš ES Parlamentą ir Tarybą.“ InfoCuria - Teisingumo Teismo praktika. Žiūrėta 2016 kovo 25 d. <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=164092&pageIndex=0&doclang=LT&mode=lst%20&dir=&occ=first&part=1&cid=731691>.

¹¹⁸ „ESTT sprendimas byloje C-147/13 Ispanijos Karalystė prieš ES Tarybą.“ InfoCuria - Teisingumo Teismo praktika. Žiūrėta 2016 kovo 25 d.

Generalinis advokatas Y. Bot pateikė savo vertinimą dėl abiejų bylų teigdamas, kad ieškiniai turi būti atmesti. Savo nuomonę generalinis advokatas Y. Bot iš esmės pagrindė tuo, kad ESTT 1993 m. byloje Kik prieš VRDT pripažino, kad ES teisėje nėra kalbų lygybės principo, garantuojančio kiekvienam piliečiui teisę, kad viskas, kas gali paveikti jo teisėtus interesus, turi būti visada rengiama jo kalba. Iš kitos pusės generalinis advokatas pripažino, kad ES taryba priėmė ginčijamą reglamentą siekdamas teisėto tikslo, nors pasirinkta sistema tikrai reiškia kalbų vartojimo apribojimą, tačiau ja siekiama teisėto tikslo sumažinti vertimo išlaidas, kadangi daugėjant kalbų, didėja ir vertimo išlaidos. Todėl siekiant apriboti tokias išlaidas ES Taryba neturėjo kito pasirinkimo, tik apriboti kalbų skaičių, dėl to kalbų skaičiaus ribojimas yra tinkamas. Dėl šios priežasties ES tarybos sprendimas remtis EPO sistema yra logiškas, nes ši sistema jau pasiteisino ir užtikrina stabilumą ūkio subjektams ir patentų sektoriaus specialistams. Be to, EPO oficialių kalbų pasirinkimas grindžiamas patentų sektoriaus kalbine tikrove. Vadovaudamasis šiais argumentais generalinis advokatas Y. Bot konstatavo, kad ES taryba kalbiniu pasirinkimu siekė teisėto tikslo, kuris yra tinkamas ir proporcingas, todėl siūlė ESTT atmesti Ispanijos ieškinio dalį dėl kalbos diskriminavimo kaip nepagrįstą.¹¹⁹

ESTT didžioji kolegija nagrinėdama Ispanijos ieškinio dalį, susijusią su nediskriminavimo dėl kalbos principo pažeidimu prieš ES Tarybą byloje C-147/13, iš esmės pritarė generalinio advokato Y. Bot pateiktiems argumentams ir išvadai bei patvirtino, kad nagrinėjamu atveju neginčytina, kad ginčijamu reglamentu įtvirtintas skirtingas ES oficialiųjų kalbų vertinimas. Tačiau primena, kad, taikant skirtingą požiūrį į kalbų vartojimą, taip pat reikia laikytis teisėtumo ir proporcingumo principo. Be to, patvirtino, jog ginčijamu reglamentu siekiama palengvinti galimybę gauti patento teikiamą apsaugą, visų pirma, mažoms ir vidutinėms įmonėms, todėl tokio tikslo teisėtumas neginčytinas. Atsižvelgiant į tai, kad EP apsauga pasižymi labai dideliu kompleksiskumu ir su šiuo kompleksiskumu susijusiomis labai didelėmis išlaidomis, sąlygojančiomis vertimą į oficialiąją kiekvienos valstybės narės kalbą, kuri yra kliūtis gauti patento apsaugą Sąjungoje. Dėl to Reglamentu Nr. 1257/2012 bendro galiojimo vertimo tvarka nereikalaujama išversti BGEP aprašymo ar bent jau jo apibrėžties punktų į kiekvienos BGEP Susitariančios valstybės kalbą. Vadinasi, ginčijamu reglamentu nustatyta tvarka iš tiesų leidžia palengvinti galimybę gauti patento teikiamą apsaugą, nes sumažinamos su vertimo reikalavimais

<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=164093&pageIndex=0&doclang=LT&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1419896>.

¹¹⁹ „ESTT generalinio advokato Bot, Y. išvada pateikta 2014 m. lapkričio 18 d. (1) byloje Nr. C-147/13 Ispanijos Karalystė prieš ES Tarybą.“ InfoCuria - Teisingumo Teismo praktika. Žiūrėta 2016 kovo 25 d. http://curia.europa.eu/juris/document/document_print.jsf?jsessionid=9ea7d2dc30d57394d6c5e6a04407a3a2cf27798575f2.e34KaxiLc3qMb40Rch0SaxuOc3z0?doclang=LT&text=&pageIndex=0&part=1&mode=DOC&docid=159763&occ=first&dir=&cid=274216.

susijusios išlaidos. Remdamasis šiais motyvais ESTT didžioji kolegija priėmė sprendimą atmesti Ispanijos ieškinį dėl kalbos diskriminavimo.¹²⁰

Apibendrinant galima teigti, kad pats svarbiausias šių bylų rezultatas yra tas, kad ESTT pašalino paskutinius teisinius trikdžius ir atvėrė kelią BGEP ir BPT įgyvendinimui. Be to, ESTT patvirtino generalinio advokato nuomonę dėl SESV 118 str., kuris nereikalauja, kad ES Taryba suderintų visus sukurtų intelektinės nuosavybės dokumentų kalbų vartojimo tvarkos aspektus, kuris buvo plačiai kritikuojamas (aut. pastaba: dėl darbo tikslo ir apimties detaliau SESV 118 str. analizuojamas nebus). Kitas reikšmingas šių bylų rezultatas yra tai, kad ESTT pasisakė dėl kalbos nediskriminavimo principo nurodydamas, kad ES teisėje nėra kalbų lygybės principo, garantuojančio kiekvienam piliečiui teisę, kad viskas visada būtų rengiama jo kalba. Todėl reglamentais įtvirtintas teisės reguliavimas yra teisėtas ir proporcingas siekiamam tikslui. Dėl to, atsižvelgiant į ginčijamų reglamentų ryšį su BPT susitarimu pagrįstai galima teigti, kad atmetus Ispanijos reikalavimus kaip nepagrįstus dėl reglamentų Nr. 1260/2012 ir Nr.1257/2012 BPT susitarimas tapo realiai įgyvendinamas. Ir nepriklausomai nuo to, kokiomis kalbomis ar kokios kokybės automatinio vertimo galimybės bus prieinamos, BGEP vertimas reikalingas tik informaciniais tikslais, o kokia kalba pagal BPT susitarimą kilus nesutarimams vyks teisminiai ginčai, bus nagrinėjama kitame skyriuje.

3.4.2. Bendro patentų teismo susitarimo kalbos režimo teisinis vertinimas

Dėl daugiakalbystės atsirandantis netikrumas ir galimybė naudoti kalbą siekiant pranašumo teisme gali būti sumažinta, jeigu BPT skyriai naudotų anglų kalbą kaip vieną alternatyvią proceso kalbą šalia vietos kalbos. BPT susitarimas skiria III dalies II skyrių teisės nuostatomis, reguliuojančioms proceso kalbą. Pagal šias nuostatas procesas vietiniuose BPT skyriuose pagal bendrą taisyklę turėtų vykti oficialia Susitariančiosios valstybės narės kalba, kurioje yra įsteigtas vietinis skyrius. Tačiau valstybės narės gali laisvai pasirinkti ir kitą oficialią Susitariančių narių kalbą.¹²¹ Pavyzdžiui, Vokietijoje ir Prancūzijoje diskutuojama dėl alternatyvios anglų kalbos arba Šiaurės – Baltijos skyrių sudarančios Susitariančios valstybės susitarė, kad BPT teisminiai nagrinėjimai vyks anglų kalba.¹²² Be to, teisinis reguliavimas numato, kad proceso šalys teismui leidus gali susitarti, kad procesas vyks ta pačia kalba kaip ir patento kalba, o centrinio skyriaus proceso kalba yra ta kalba, kuria buvo išduotas atitinkamas patentas.¹²³ Taigi, ryškėja visa skirtingų kalbų „paletė“, kuria teoriškai galėtų vykti BPT bylų nagrinėjimo

¹²⁰ „ESTT sprendimas byloje C-147/13 Ispanijos Karalystė prieš ES Tarybą,“ *supra* note 118.

¹²¹ „Susitarimas dėl bendro patentų teismo,“ *supra* note 51.

¹²² Jim Kinnier Wilson. „Language Considerations when Litigating in the Unified Patent Court.“ Penningtons Manches LLP. 2016 balandžio 6 d. <http://www.penningtons.co.uk/news-publications/latest-news/language-considerations-when-litigating-in-the-unified-patent-court/>.

¹²³ „Susitarimas dėl bendro patentų teismo,“ *supra* note 51, II skyrius.

procesai. Tačiau atsižvelgiant į patentų savininkų galimybę pasirinkti teismą dėl patentų pažeidimų bei reikalavimą tretiesiems asmenims kreiptis tik į centrinį skyrių dėl patento pripažinimo negaliojančiu gali sukurti kalbos pranašumą, kuris būtų patrauklesnis patentų savininkams ir yra kritikuojamas.

D. Xenos savo straipsnyje komentuodamas BPT susitarimą pasisakė prieš pirmenybės suteikimą EPO oficialioms kalboms teigdamas, kad BPT susitarimas prieštarauja pagrindinėms laisvėms, kuriomis remiasi ES laisva rinka pagal SEVS 56-57 str. dėl kalbos diskriminavimo ir laisvės teikti paslaugas. Savo nuomonę D. Xenos argumentuoja tuo, kad BPT susitarimas kartu su BGEP paketu tiesiogiai teikia pirmenybę vokiečių, anglų ir prancūzų kalboms, kartu atmetant visas kitas ES valstybių kalbas. Be to, vokiečių, anglų ir prancūzų kalbos bus priastos ir BPT centrinio skyriaus padaliniuose bei apeliaciniame teisme. Tuo pačiu diskriminacija dėl kalbos yra galima vietiniuose ir regioniniuose skyriuose, kuriuose bus pasirinkta kita negu oficiali EPO kalba. Nors BPT sutartis daugiausia dėmesio skiriama patentų savininkams, tačiau dėl kalbos bus stipriai paveiktas ir antrinis teisinių paslaugų sektorius (aut. pastaba: advokatai, patentų patikėtiniai), o tuo pačiu gali paskatinti ir „patentų trolius“. Dėl to, diskriminacija įteisinta BPT sistemoje teikia pirmenybę tik tiems juridinių paslaugų teikėjams, kurie yra įsikūrę Vokietijoje, JK ir Prancūzijoje. Todėl diskriminacija dėl kalbos ir prieštarauja SEVS 56-57 str. reglamentuojamos laisvės teikti paslaugas ir turėtų būti panaikinta visuose BPT skyriuose.¹²⁴

Kitas autorius C. J. Bayliss vertindamas BGEP ir BPT galimus pasikeitimus ir pasekmes yra priešingos nuomonės ir netiesiogiai siūlo įteisinti vieningą BPT kalbą. C. J. Bayliss teigia, kad jeigu bylos nagrinėjime visų dalyvaujančių šalių gimtoji kalba yra kita negu oficiali EPO kalba, kuria vyksta procesas, tada nei viena šalis neįgauna pranašumo, o numatyta kalbos vertimų tvarka yra sąžininga. Jeigu bylos nagrinėjime kurios nors iš dalyvaujančių šalių gimtoji kalba yra viena iš oficiali EPO kalba, kuria vyksta procesas, tada yra numatytos priemonės, šalinančios gimtosios kalbos pranašumą, kurios planuojamos įgyvendinti pereinamuoju laikotarpiu. Savo nuomonę C. J. Bayliss argumentuoja tuo, kad EPO rengia aukštos kokybės vertimo sistemą, kuri užtikrins visų patentų vertimą į visas ES kalbas. Kadangi ši sistema kol kas nėra prieinama, tai pereinamuoju laikotarpiu kilus ginčams teisme patentai turėtų būti pirma išversti į anglų kalbą ir tik po to į vokiečių ir prancūzų kalbas. Tokiu būdu visi patentai prieš BPT bet kurioje valstybėje narėje būtų išversti į anglų kalbą ir taip užtikrintų priimtina procesą kalbą, kuri dažniausiai naudojama publikuojant technologinius tyrimus ar skelbiant išradimus.¹²⁵

O M. Kant savo daktaro disertacijoje kritikuoja BPT kalbos vartojimo tvarką ir teigia, kad vietinių ir regioninių BPT skyrių svarbumas buvo mažinamas centrinio skyriaus padalinių

¹²⁴ Dimitris Xenos, *supra* note 19, p. 2-4.

¹²⁵ Christopher J. Bayliss, *supra* note 23, p. 456-458.

naudai. Tai reiškia decentralizuotos jurisdikcijos principo pasikeitimą, kuris lemia vietos kalbinių procedūrų įvairovę. Todėl su tuo pačiu patentu susijusios bylos gali būti nagrinėjamos skirtinguose BPT skyriuose ir skirtingomis kalbomis, dėl ko kils papildomų reikalavimų vertimui. Savo teiginį M. Kant grindžia tuo, kad yra nesubalansuota jurisdikcija tarp pirmos instancijos BPT skyrių ir centrinio skyriaus padalinių. Dėl to, jeigu atsakovo nuolatinė gyvenamoji vieta nėra Susitariančioje valstybėje narėje, tada teisiniai veiksmai gali būti inicijuoti tik centriniame skyriuje, kur bus taikytina patento kalba, o ne vietos kalba. O jeigu atsakovo nuolatinė gyvenamoji vieta yra Susitariančioje valstybėje narėje ir tariamas pažeidimas įvyko teritorijoje, apimančioje daugiau nei trijų vietinių padalinių teritoriją, tada atsakovas gali reikalauti, kad byla būtų perduota centriniam skyriui, kuriame keistųsi ir proceso kalba. Be to, jeigu byla nagrinėjama vietiniame BPT skyriuje ieškovo pasirinkta kalba, pareikalavus atsakovui ji gali būti pakeista į patento kalbą. Be to, šios taisyklės diskriminuoja ypač mažas ir vidutines įmones, kurioms galiausiai atimama galimybė bylinėtis vietiniame ar regioniniame skyriuje gimtąja kalba perkeliant bylos nagrinėjimą į vieną iš centrinių padalinių įskaitant ir kalbos pasikeitimą.¹²⁶

Vertinant autorių argumentus yra matoma, kad pagrindinė kritika, kurios sulaukė BPT kalbos režimas, yra daugiakalbystė. Nors ESTT pažymėjo, kad bendro EP vertimo tvarka mažinant kalbų skaičių yra teisėta ir proporcinga, tačiau siekti BPT kalbos siaurimo klausimai taip ir liko dviprasmiški. BPT susitarimo 49 str. leidžia pasirinkti pirmosios instancijos teismo proceso kalbą pagal tokias taisykles. Pirmą, vietinio ar regioninio skyriaus proceso kalba yra oficiali ES narės kalba, kurioje įkurtas skyrius. Antra, regioninio skyriaus proceso kalba yra viena iš oficialių ES narių kalbų, dėl kurios susitarė skyrių įsteigusios Susitariančios valstybės narės. Trečia, Susitariančiosios valstybės narės gali nustatyti vieną ar daugiau EPO oficialių kalbų kaip savo įsteigto vietinio ar regioninio skyriaus proceso kalbą. Ketvirta, teismui leidus ginčo šalys gali pasirinkti išduoto patento kalbą kaip proceso kalbą, o jeigu teismas nesutinka, tada gali prašyti perduoti bylą centriniam skyriui, kur proceso kalba gali būti nustatoma ta pati kaip ir patento. Penkta, atsižvelgiant į vienos iš ginčo šalių prašymą ir išklausus kitų ginčo šalių, pirmosios instancijos teismo pirmininkui paliekama diskrecijos teisė spręsti dėl procese naudotinos patento kalbos, tačiau turi įvertinti, ar reikia specialios vertimo raštu ir žodžiu tvarkos. Ir šešta, centrinio skyriaus proceso kalba yra ta pati kalba, kuria išduotas patentas.¹²⁷ Todėl galima daryti išvadą, kad pagal BPT susitarimą 49 str. teismo procesas gali vykti bet kuria oficialia ES kalba.

BPT proceso 14 taisyklė detalizuoja BPT susitarimo 49 str. taikymą. Šių taisyklių 2 d. leidžia vietinių ar regioninių skyrių teismams vykdyti procesą keliomis kalbomis, jeigu dėl to buvo sutarusios Susitariančios valstybės narės, tačiau iš esmės atkartoja BPT susitarimo 49 str. 1-2 d.

¹²⁶ Michael Christian Alexander Kant, *supra* note 1, p. 515-516.

¹²⁷ „Susitarimas dėl bendro patentų teismo,“ *supra* note 51.

BPT proceso 14 taisyklės 2 d. (b) p. detalizuoja proceso kalbą, jeigu atsakovo nuolatinė gyvenamoji vieta ar pagrindinė jo verslo vieta yra toje Susitariančios valstybės narės teritorijoje, kurioje nėra įsteigto BPT vietinio ar regioninio skyriaus, tada procesas gali būti inicijuotas bet kuriame kitame vietiniame ar regioniniame skyriuje pagal tame skyriuje nustatytą kalbą. Tuo atveju, kai Susitariančioji valstybė narė turi kelias oficialias kalbas, tada proceso kalba turi būti ta, kuri yra atsakovo nuolatinės gyvenamosios vietos ar jo pagrindinės verslo vietos kalba. O jeigu tokių atsakovų yra keli iš skirtingas oficialias kalbas turinčių regionų, tada ieškovas gali pasirinkti proceso kalbą iš oficialių Susitariančios valstybės kalbų.¹²⁸ Nustatytas teisinis reguliavimas įtvirtina daugiakalbystę ir prieštarauja ESTT išsakytiems teisėtumo ir proporcingumo argumentams bei iš dalies patvirtina D. Xenos teiginį dėl kalbos diskriminavimo. Tai reiškia, kad ieškinyje turi būti pateiktas viena kalba, o prasidėjusi bylos nagrinėjimui kalba gali keistis. Todėl galima teigti, kad toks teisinis reguliavimas neužtikrina teisinio apibrėžtumo ir stabilumo.

Taigi, išsiaiškinus procesinių dokumentų kalbos ir vertinimų reikalavimus reikia įvertinti, kaip reglamentuojama žodinė bylos nagrinėjimo stadija. Sinchroninio vertimo taisyklės žodinių nagrinėjimų metu nustato BPT proceso 9 taisyklė. Pagal ją ne vėliau kaip prieš vieną mėnesį iki žodinio bylos nagrinėjimo šalis gali pateikti prašymus dėl sinchroninio vertimo. Tokie prašymai gali būti pateikti liudytojams ar ekspertams. O BPT proceso 112 taisyklė numato, kad teismui leidus liudininkas gali pateikti įrodymus kita negu proceso kalba.¹²⁹ Todėl vertinant teisinį reguliavimą galima teigti, kad teoriškai priemonės, užtikrinančios sklandų žodinės bylos nagrinėjimo stadijos vykdymą kalbos aspektu, yra užtikrintos. Tačiau šiandien nėra aišku, kiek tokių sinchroninių vertėjų reikės, kiek jie kainuos ir kiek tai įtakos pačią bylos kokybę. Kadangi sinchroninis techninių dalykų vertimas yra sudėtingas procesas, reikalaujantis gilių kalbos įgūdžių ir techninių žinių. Todėl sinchroniniams vertimams reikės aukštos kvalifikacijos specialistų, kurių paslaugos bus brangios, o apmokėjimo kaštai guls ant pralaimėjusios šalies.

BPT proceso 324 taisyklė numato kalbos keitimo pasekmes bylos nagrinėjimo metu. Pagal šios taisyklės nuostatas yra nukreipiama į 321 taisyklės 1 d., kuri numato, kad rašytinės stadijos metu bet kuri šalis gali pateikti prašymą pakeisti proceso kalbą į kalbą, kuria buvo išduotas patentas, tačiau dėl šio prašymo visos bylos šalys turi išreikšti pritarimą. O pagal nuorodą į 323 taisyklės 1 d. toks prašymas turi būti pateiktas ieškinyje arba replikoje.¹³⁰ O analizuojant BPT proceso 324 taisyklę galima matyti prieštaravimą tarp 321 taisyklės 1 d. ir 323 taisyklės 1 d. taikymo. Jeigu ieškinyje yra pateiktas prašymas keisti proceso kalbą yra logiškai suprantamas ir gali būti paaiškinamas kalbiniais patento ypatumais ir vertimo reikalavimais, tai prašymo keisti

¹²⁸ „Preliminary set of provisions for the Rules of Procedure (“Rules”) of the Unified Patent Court,“ *supra* note 92.

¹²⁹ *Ibid.*

¹³⁰ *Ibid.*

kalbą rašytinės stadijos metu galima vertinti kaip landą, paliktą piktnaudžiauti kalba, pasirenkant tą kalbą, kuri suteikia šaliai pranašumą. Todėl šios nuostatos turėtų būti suderintos, o teismas turėtų labai kritiškai vertinti šalių prašymus keisti kalbą rašytinės stadijos metu arba vadovaujantis BPT susitarimo nuostatomis perduoti bylą nagrinėti centrinio skyriaus padaliniui taip užtikrinant sąžiningumo principą.

BPT susitarimo 50 str. reglamentuoja apeliacinio teismo proceso kalba ir nustato pagrindinę taisyklę, kad apeliacinio teismo proceso kalba yra pirmosios instancijos teismo proceso kalba, tai reiškia bet kuri oficiali ES kalba. Tačiau kaip ir pirmos instancijos teisme yra galimybė pasirinkti patento kalbą bei išskirtiniais atvejais, jei ginčo šalys sutinka, apeliacinis teismas gali nuspręsti viso arba dalies proceso metu vartoti kitą oficialią Susitariančiosios valstybės narės kalbą.¹³¹ Be to, BPT proceso 39 taisyklė nustato, kad bylos dėl priešieškinių, kuris buvo nagrinėjamas vietiniame ar regioniniame BPT skyriuje, kita kalba negu patento gali būti keičiama į patento kalbą. Tuomet teisėjas turi nustatyti, kokie rašytinio proceso metu pateikti dokumentai turi būti išversti per vieno mėnesio terminą.¹³² Ir pabaigai, reikia įvertinti BPT proceso 118 taisyklę, kuri numato teismo sprendimo priėmimo kalbinius aspektus. Pagal šią taisyklę BPT sprendimai turi būti įvykdomi, todėl ieškovas privalo nurodyti teismui, kurią sprendimo dalį jis ruošiasi vykdyti priverstinai. BPT parengia patvirtintą vertimą, kuris bus įteiktas atsakovui.¹³³ Taigi, apeliacinė instancija tik dar prideda kompleksškumo jau ir taip į sudėtingą teisinį reguliavimą. Dokumentų vertimas sudarys problemas teismo teisėjams, teismo kanceliarijai ir proceso šalims, ypač pereinamuoju laikotarpiu, kol EPO sukurs aukštos kokybės kalbos vertimo sistemą. Todėl viena iš galimybių sumažinti vartojamų kalbų skaičių yra pasirinkti vieną alternatyvią BPT kalbą tokiems atvejams, kai pagrindinė BPT skyriuje oficialiai priimta kalba dėl vienu ar kitu priežasčių negali būti vartojama.

Siekiant palengvinti vertimų našta BPT susitarimo 51 str. nustato, kad BPT kolegijoms leidžiama nenaudoti vertimo raštų, o vienos iš šalių prašymu teikia vertimo žodžiu paslaugas žodinio proceso metu. Be to, sudaro galimybę atsakovui prašant gauti dokumentus pagrindinės jo gyvenamosios vietos ar pagrindinės verslo vietos kalba, jeigu atsakovas nepakankamai moka proceso kalbą.¹³⁴ Tačiau visos šios priemonės, kuriomis bandyta sumažinti BGEP naudojamų kalbų skaičių BPT susitarime yra reglamentuojamos dispozityviai ir leidžia susitariančioms valstybėms narėms pačioms nuspręsti, kokią kalbą vartoti. Todėl galima spėti, kad visi skyriai rinksis BPT skyrių įkūrusios valstybės kalbą arba vieną iš EPO oficialių kalbų kaip pagrindinę kalbą. O teisininkai L. Jan-Diederik, ir J. Bussé nagrinėdami BPT kalbos režimą pastebėjo, kad

¹³¹ „Susitarimas dėl bendro patentų teismo,“ *supra* note 51.

¹³² „Preliminary set of provisions for the Rules of Procedure (“Rules”) of the Unified Patent Court,“ *supra* note 92.

¹³³ *Ibid.*

¹³⁴ „Susitarimas dėl bendro patentų teismo,“ *supra* note 51.

BPT skyrių kalba praktikoje formuojasi aiški tendencija, kuri teikia anglų kalbai prioritetą kaip pagrindiniai arba alternatyviai kalbai, kadangi tik Milano ir Vienos vietiniai skyriai nepasirinko anglų kaip alternatyvios kalbos.¹³⁵

Todėl vertinant kalbų pasiskirstymą matoma aiški tendencija vartoti anglų kalbą. Dėl to, reikia sutikti su C. J. Bayliss vertinimu ir netiesioginiu siūlymu įvesti vieningą BPT proceso kalbą. Šią idėją galima pagrįsti dviem pagrindiniais argumentais. Pirma, BGEP ir EP apibrėžtys yra verčiamos į oficialias EPO kalbas, o vėliau sukūrus aukštos kokybės vertimo sistemą ir į visas ES kalbas, kurių iš esmės siekiama tik vieno tikslo – informuoti. Todėl yra labai svarbu pateikti patentų apibrėžtis kiek įmanoma prieinamomis kalbomis. Tačiau BPT proceso kalba iš esmės neturi nieko bendro su pačiu patentu ar jo apibrėžtimi, o tik nustato, kokia kalba bus teikiami procesiniai dokumentai ir vyks pats procesas. Todėl, jeigu galima būtų nagrinėti keliomis kalbomis, tai būtų logiška, kad kalbų pasirinkimas būtų kuo mažesnis. Taigi, atsižvelgiant į ryškėjančias tendencijas vartoti anglų kalbą, ją ir reikėtų rinktis kaip pagrindinę proceso kalbą. Antra, jeigu jau yra galimybė išversti patentus ar jų apibrėžtis į EPO oficialias kalbas, tada patentas bus išverstas ir į anglų. Taigi, atsižvelgiant į tai, kad visi BPT skyriai, išskyrus Milano ir Vienos, jau ir taip pasirinko anglų kalbą kaip vieną iš proceso kalbų, belieka žengti paskutinį žingsnį ir unifikuoti proceso kalbą. Todėl atsižvelgiant į ESTT pareikštą nuomonę dėl kalbos galima teigti, kad tai politinis sprendimas, o ne teisės klausimas. Be to, dabartinė sistema leidžia patento savininkui pasirinkti kalbą, o kartu skatinamas ir palankiausias jurisdikcijos teismo pasirinkimas. Priėmus vieningą kalbą šių kritikuojamų sąlygų piktnaudžiauti neliktų, o teismo posėdžiuose ateityje sėkmingai galima būtų naudoti aukštos kokybės vertimo sistemą dokumentams versti ir sinchroninio vertimo paslaugą šalims, kurios nepakankamai moka vieningą proceso kalbą. Be to, mokyti teisėjus bendros BPT proceso kalbos būtų racionaliau ir efektyviau. Kitas kritikos objektas yra bifurkacijos nulemti BPT bylų nagrinėjimai skirtinguose teismuose skirtingomis kalbomis. Todėl priėmus vieningą kalbą neliktų jokių papildomų vertimų reikalavimų ir tikslo rinktis teismą dėl tame teisme naudojamos kalbos.

Apibendrinant galima teigti, kad BPT susitarimo ir proceso teisinis reguliavimas yra politinio kompromiso rezultatas, dėl to teisiniu požiūriu kritikuotinas. Visų pirma, todėl, kad ieškovas gali dėl taktinių bylos nagrinėjimo pranašumo pasirinkti bylos kalbą, kurioje įtariamą pažeidėjas bus priverstas atlikti procesinių dokumentų vertimus ir dalyvauti bylos nagrinėjime ta kalba, kuri jam yra nepatogi. Antra, atsižvelgiant į tai, kad patentų pažeidimų ir negaliojimo bylos tikėtina bus nagrinėjamos skirtinguose teismuose skirtinga kalba, tai sukurs papildomą našą

¹³⁵ Jan-Diederik Lindemans ir Judith Bussé. „Unified Patent Court: The Language Regime.“ Crowell & Moring. 2016 sausio 5 d. <https://www.crowell.com/NewsEvents/AlertsNewsletters/Unified-Patent-Court-Alerts/Unified-Patent-Court-The-Language-Regime>.

proceso šalims ir sukurs teisinį neapibrėžtumą. Trečia, atsižvelgiant į tai, kad ieškinio turinys proceso metu visais atvejais taps interpretacijos objektas, tai padidins teismo rezultatų nenuspėjamumą. Toks teisinis neapibrėžtumas dėl kalbos sudaro nepatogumus visoms proceso šalims, todėl atsirandantis teisinis netikrumas ir galimybė naudoti kalbą siekiant pranašumo gali būti sumažinta vartojant anglų kaip vieningą BPT proceso kalbą. Atsižvelgiant į BPT kalbos režimo kompleksiskumą nesunku nuspėti, kad daugiakalbystė gali paskatinti ir „patentų trolių“ reiškinį, kuris bus vertinamas kitame skyriuje.

3.5. „Patentų trolių“ reiškinio vertinimas Bendro patentų teismo teisinio reguliavimo aspektu

Galimybė gauti 25-ias BPT Susitariančias valstybes apimančią teismo įsakymą, palankiausio teismo pasirinkimo galimybė ir BPT kalbos režimas tikėtinai pritrauks „patentų trolius“, tačiau teismo išlaidų paskirstymo taisyklės, numatančios, kad abi šalys padengia savo bylinėjimosi išlaidas ir žalos atlyginimo nuostatos, šią riziką sumažins. Per pastaruosius kelis dešimtmečius „patentų troliai“ (troliai) dar vadinami nepraktikuojantys subjektai (angl. non-practicing entities) arba patentų gynimo subjektai (angl. patent assertion entities) sulaukia vis daugiau kritikos. „Trolių“ įmonės nekuria ir neketina kurti kokių nors produktų ar paslaugų, jų pagrindinis tikslas yra išnaudoti įsigytus patentus siekiant išgauti licencijavimo mokesčius iš įmonių, kurios iš tikrųjų kuria produktus ar paslaugas. Europos fragmentuota patentų apsaugos sistema nebuvo palanki „troliams“, tačiau, kaip buvo minėta šiame darbe, BPT yra kritikuojamas dėl teisinio reguliavimo, suteikiančio pranašumą patentų savininkui. Todėl tikėtina, kad pradėjus veikti BPT pritrauks „trolius“ ir į Europą. Šiame skyriuje bus apibrėžta „trolių“ sąvoka, o tada bus įvertintas BPT teisinis reguliavimas, sudarantis sąlygas veikti „troliams“.

M. Kant savo daktaro disertacijoje kritikuoja BPT susitarime įtvirtintą teisinį reguliavimą ir teigia, kad pradėjus veikti BGEP ir BPT sistemoms, padidės ir „trolių“ aktyvumas. Savo teiginį M. Kant argumentuoja tuo, kad „trolių“ įmonės perka ir padeda patentus į stalčių iki tol, kol jie tampa ekonomiškai nepakeičiami. Tuomet trolių įmonė pareikalauja didelio licencijavimo mokesčio arba kreipiasi į teismą dėl teismo įsakymo (angl. injunction) išdavimo. Kadangi išlaidos teisinėms paslaugoms dėl galimo pažeidimo dažnai yra didesnės negu licencijavimo mokestis, todėl daugelis įmonių ir bendrovių pasirenka sumokėti „troliams“ licencijavimo mokestį kaip greitesnę ir pigesnę alternatyvą. O jeigu patento savininkas dar turi dominuojančias pozicijas tam tikroje rinkoje, toks elgesys gali būti laikomas piktnaudžiavimu. Todėl naujai steigiamas BPT gali paskatinti „trolius“ piktnaudžiauti, kadangi siekdami daryti įtaką įmonėms ir bendrovėms galės vienu ieškiniu gauti teismo įsakymą dėl draudimo visose Susitariančiose valstybėse narėse. Tačiau

M. Kant pripažįsta, kad ši situacija yra kaip dviašmenis kardas, kuris tuo pačiu atveria kelią ir atsakovams ar tretiesiems asmenims pareikšti priešiškinį dėl patento negaliojimo.¹³⁶

L. McDonagh tyrime nagrinėdamas BGEP ir BPT poveikį verslo ir teisininkų bendruomenėms yra ne toks kategoriškas ir teigė, kad naujai kuriama BGEP ir BPT sistemos sąlygotas teisinis neaiškumas, bifurkacija ir palankesnio teismo pasirinkimo galimybė galimai pritrauks „trolius“. Savo nuomonę L. McDonagh pagrindė keliais argumentais. Visų pirma tuo, kad „troliai“ mėgsta naujai sukurtas sistemas dėl neaiškumo ir neapibrėžtumo. Antra, BPT bifurkacija ir teismo įsakymų išdavimas kelia didžiausią grėsmę, kadangi šiais dviem teisiniais instrumentais remiasi „trolių“ taktika. Kaip pavyzdį, L. McDonagh pateikia JAV teismus, kur visoms valstijoms galiojančių teismo įsakymą gali išduoti regioninis teismas, dėl to plačiai išnaudojamas „trolių“. Dėl šios priežasties BPT turi užtikrinti, kad „troliai“ negalėtų gauti visoms BPT Susitariančioms valstybėms galiojančio teismo įsakymo, kitu atveju verslas atsisakys BGEP ir BPT likdami prie EPO sistemos. Tačiau pastebė, kad jeigu bifurkacija ir teismo įsakymo išdavimo institutai bus idealiai sinchronizuoti ir užtikrins aukščiausios kvalifikacijos teisėjų dalyvavimą bylų nagrinėjime, tada „trolių“ rizika bus minimizuota. Trečia, BPT egzistuojanti palankiausio teismo pasirinkimo galimybė, dėl to teismai pradės konkuruoti tarpusavyje. Tokiu atveju „troliai“ galėtų nustatyti draugiškiausią teismą patentų savininkams ir ten siekti teismo įsakymo uždraudžiančio patentą pažeidžiančią veiklą. Kaip pavyzdį L. McDonagh pateikė JAV Rytinės Teksaso apskrities teismą, kuris dėl savo palankumo patentų savininkams yra vadinamas „patentų rojumi“. Ir paskutinis argumentas yra siejamas su JAV teismo išlaidų padengimo nebuvimu, kurias turi padengti pralaimėjusi šalis. Kadangi BPT kitaip negu JAV teismuose „troliai“ bus priversti mokėti savo teismines išlaidas, panašiai kaip galiojanti tvarka JK teismuose. Todėl „trolių“ grėsmė BPT nors ir išlieka, tačiau tikėtina, kad nesukurs tokio neigiamo efekto kaip JAV.¹³⁷

Nagrinėdamas „trolių“ reiškinį G. A. Gabison savo straipsnyje identifikavo JAV teismų išmuktas pamokas, į kurias turi atkreipti dėmesį Europa kurdama BPT sistemą. G. A. Gabison teigia, kad BPT sistema bus patrauklesnė „troliams“ negu dabar egzistuojanti fragmentuota nacionalinių patentų teismų sistema, o dėl aukšto Europos intelekto potencialo „trolių“ atėjimas į Europą yra neišvengiamas, tačiau bendra teisinė aplinka „troliams“ išliks nepalanki. Savo nuomonę G. A. Gabison grindžia tuo, kad „troliai“ buvo, yra ir bus Europoje nežiūrint į steigiamą BPT. Jų aktyvumas gali padidėti arba pamažėti, bet dėl dydžio ekonomijos taikymo pastarieji galės reikalauti žalos ar nuostolių atlyginimo bet kurioje BPT Susitariančioje valstybėje narėje. Be to, BPT neišvengiamai susidurs su palankiausio teismo pasirinkimo galimybe kaip ir JAV teismai

¹³⁶ Michael Christian Alexander Kant, supra note 1, p. 521-522.

¹³⁷ Luke McDonagh, supra note 14, p. 26-27.

sudarydami palankias sąlygas „troliams“ piktnaudžiauti iki BPT praktika detalizuos bifurkacijos, palankiausio teismo pasirinkimo galimybės ir teismo įsakymo išdavimo klausimus. Tačiau G. A. Gabison pateikia ir argumentus, teigiančius, kad BPT nesusidurs su tokiais dideliais „trolių“ inicijuotų bylų skaičiais kaip JAV. Kadangi Europoje yra mažiau patentų, o BPT turi teisę paskelbti patentą negaliojančiu ne tik per pirmus devynis mėnesius kaip EPO sistemoje, bet viso patento galiojimo metu. Be to, dėl teismo išlaidų „troliai“ turės įvertinti naudos ir išlaidų analizę tuo atveju, jeigu BPT pripažintų patentą negaliojančiu. Be to, Europos patentų apibrėžtys skirtingai negu JAV yra susiaurintos ir konkrečios, todėl neleidžia „troliams“ laisvai piktnaudžiauti teise. Paskutinis argumentas, kurį G. A. Gabison pateikia, yra tas, kad BPT procedūros dėl teismo išlaidų yra nepalankios „troliams“, todėl turėtų juos atgrasinti.¹³⁸

Pagrindinė problema siekiant nustatyti, kas yra „troliai“, yra ta, kad nėra bendro visiems priimto apibrėžimo, kuris aiškiai ir nedviprasmiškai atskleistų „trolių“ sąvokos turinį. Todėl atsižvelgiant į šio darbo temą ir tikslus bus naudojama E Rogers ir Y. Jeon straipsnyje pasiūlytą sąvoką su autoriaus pastabomis. Pagal šią sąvoką „troliai“ yra:

- a) patentų savininkai, kurie nepraktikuoja šiuo patentu apsaugoto išradimo ir (aut. pastaba: sąmoningai) neketina šio patento pagrindu ką nors kurti, gaminti ar teikti paslaugas, o jį įsigijo tik vienu tikslu išgauti licencijavimo mokesį;
- b) praktikuoja verslo modelį, pagal kurį įsigyjamas plataus turinio patentas, kurio pagrindu grasinama teismais visiems gamintojams ar paslaugų teikėjams, kurių paslaugos ar produkcija yra siejami su saugomo patento technologija (aut. pastaba: „troliai“ sąmoningai laukia ir siekia sukurti situaciją, kad su jų patentu siejama technologija sukurtas produktas ar paslauga taptų ekonomiškai nepakeičiama);
- c) už licencijavimo mokesį suteikia teisę naudotis patentu saugomu išradimu;
- d) patentas yra ginamas nuo pramonės pažeidėjų pirma siūlymu susitarti dėl licencijavimo mokesčio, o nesusitarus teisme (aut. pastaba: „troliai“ nebijo teismuose priešiškinio dėl patentų pažeidimų, kadangi jie nekuria ir negamina jokių produktų ar paslaugų).¹³⁹

Apibrėžus, kas yra „troliai“, galima grįžti prie BPT susitarimo teisinio reguliavimo ir proceso taisyklių. Pirminė BPT susitarimo analizė identifikavo dvi prieštaringas nuostatas, kurių įgyvendinimas gali lemti „trolių“ elgesį. Pirmoji BPT susitarimo nuostata, galinti turėti įtakos „trolių“ elgesiui yra 62 str., kuris reglamentuoja laikinąsias apsaugos priemones. Pagal 62 str. 1 d. nuostatas teismas gali (angl. may) patenkinti ieškinius dėl uždraudimo siekdamas užkirsti kelią

¹³⁸ Garry A. Gabison. „Lessons that Europe Can Learn from the U.S. Patent Assertion Entity Phenomenon.“ *Information & Communications Technology Law* 24, 3 (2015): 20-22. <http://dx.doi.org/10.1080/13600834.2015.1095755>.

¹³⁹ Eric Rogers and Jeon Young. „Inhibiting Patent Trolling: A New Approach for Applying Rule 11.“ *Northwestern Journal of Technology and Intellectual Property* 12, 4, (2014): 300-303. <http://scholarlycommons.law.northwestern.edu/njtip/vol12/iss4/2/>.

bet kokiam gresiančiam pažeidimui. Be to, gali nustatyti laikinas ar periodiškas baudas, uždrausti tęsti įtariamą veiklą ir reikalauti užstato, kuriuo užtikrintų kompensaciją teisių turėtoji. 62 str. 2 d. įtvirtinta BPT teisė, bet ne pareigą pasverti ginčo šalių interesus ir galimą žalą, kuri galėtų atsirasti patenkinus arba atmetus ieškinį dėl uždraudimo. Juolab, kad BPT susitarimo 62 str. 3 d. teismui suteikia labai plačias diskrecijos teisės priimti sprendimus dėl prevencinių priemonių, o svarbiausia, kad jei pareiškėjas įrodo, kad tikėtina, jog kyla grėsmė žalos atlyginimui, BPT gali priimti nutartį konfiskuoti įtariamo pažeidėjo kilnojamąjį ir nekilnojamąjį turtą, blokuoti banko sąskaitas ir kitas lėšas.¹⁴⁰ BPT proceso 211 taisyklė detalizuoja tik 62 str. 2 ir 4 d., tačiau 62 str. 1 d. nuostatos, pagal kurią teismas gali (angl. *may*) patenkinti ieškinius dėl uždraudimo siekdamas užkirsti kelią bet kokiam gresiančiam pažeidimui, net neužsimena.¹⁴¹ BPT proceso taisyklės yra vis dar rengiamos, todėl turėtų būti tikslinamos.

Tačiau analizuojant BPT proceso 211 taisyklę matyti, kad lingvistinė išraiška nesikeičia ir palieka teismui galimybę (angl. *may*) spręsti dėl laikinųjų apsaugos priemonių ir iš esmės atkartoja BPT susitarimo 62 str.¹⁴² Toliau analizuojant BPT proceso 211 taisyklės, 3 d. suteikia (angl. *shall*) teismui diskrecijos teisę pasverti ginčo šalių interesus ir ypač atsižvelgti į galimą tokio sprendimo priėmimo ar nepriėmimo žalą visoms ginčo šalims, tačiau neįpareigoja. O BPT proceso 211 taisyklės, 5 d. numato, kad teismas gali (angl. *may*) nustatyti adekvačias žalos atlyginimo priemones kompensacijai dėl tikėtina (angl. *likely*) padarytos žalos užtikrinti. Ir tik BPT proceso 211 taisyklės, 6 d. nustato, kad teismo sprendimas dėl laikinųjų apsaugos priemonių gali būti skundžiamas apeliacine tvarka, atsižvelgiant į BPT susitarimo 73 str. per 15 kalendorinių dienų terminą nuo nutarties paskelbimo.¹⁴³ Todėl dabar akivaizdu, kad tokie lingvistiniai terminai, kaip gali (angl. *may*), suteikia teismui praktiškai neribotą diskrecijos teisę vertinti, kiek, kas ir ko turi įrodyti? Be to, reikia atsižvelgti ir į pačių įrodymų rinkimo procesą pagal BPT proceso 172 taisyklės 1 d. teigiančią, kad ginčo šalis turi pateikti įrodymus.¹⁴⁴ Todėl ir kyla klausimas, kokiais kriterijais skirtingi BPT teismai vertins pateiktus įrodymus? Dėl to, lieka tikimybė, kad teismas priims sprendimą taikyti laikinąsias apsaugos priemones ir tais atvejais, kai ieškiny bus nepagrįstas tinkamais įrodymais.

Antroji BPT susitarimo nuostata, galinti lemti „trolių“ elgesį yra 33 str., kuris reglamentuoja pirmos instancijos teismo jurisdikciją. Šiame darbe jau buvo analizuota skyriuje „3.1 Bendro patentų teismo bifurkacija“, todėl iš karto pereinama prie vertinimo. Bylų atskyrimo reiškiny suteikia BPT teisėjams diskrecijos teisę spręsti ir pasirinkti vieną iš veiksmų eigos

¹⁴⁰ „Susitarimas dėl bendro patentų teismo,“ *supra* note 51.

¹⁴¹ „Preliminary set of provisions for the Rules of Procedure (“Rules”) of the Unified Patent Court,“ *supra* note 92.

¹⁴² *Ibid.*

¹⁴³ *Ibid.*

¹⁴⁴ *Ibid.*

variantų. Pirmuoju atveju gali priimti sprendimą stabdyti bylą dėl patento pažeidimo iki tol, kol bus išnagrinėtas patento pripažinimas negaliojančiu. Antruoju atveju gali nuspręsti perduoti patento pažeidimo bylą centriniam skyriui nagrinėti kartu su patento pripažinimo negaliojančiu byla. Ir trečiuoju atveju gali nuspręsti tęsti bylos nagrinėjimą, tokiu būdu sukuriama situacija, kai dėl skirtingų iš to paties patento kylančių bylų nagrinėjimo greičių atsiranda laiko tarpas, vadinamas atotrūkiu (angl. *injunction gap*¹⁴⁵) tarp skirtingų teismų sprendimų.

Šio atotrūkio neigiamas poveikis pasireiškia tuo, kad „troliai“ pasinaudodami šiuo laiko atotrūkiu galės priversti atsakovus mokėti didelius licencijavimo mokesčius net ir dėl silpnų patentų. Todėl BPT susitarimo 33 str. nuostatose įtvirtinta bifurkacija padidina tikimybę, kad vietiniai ir regioniniai skyriai priims sprendimus, konstatuojančius patento pažeidimą, nors pats patentas vėliau bus pripažintas negaliojančiu. Dėl šių priežasčių BPT susitarimo 33 str. normos turi būti detalizuotos BPT proceso taisyklėse nurodant, kokiais objektyviais kriterijais remiantis, kurį veiksmų eigos variantą BPT teisėjų kolegija turi pasirinkti. O kilus nors mažiausioms abejonėms, reikėtų bylą dėl patento pažeidimo apjungti su byla dėl patento pripažinimo negaliojančiu ir visais atvejais perduoti nagrinėti centriniam skyriui. Ir nors BPT parengiamasis komitetas BPT tinklapyje teigia, kad BPT susitarime ir proceso taisyklėse įtvirtintos priemonės užkirs kelią „troliams“¹⁴⁶, tačiau analizė rodo priešingai, kad landų BPT susitarime, kuriomis gali pasinaudoti „troliai“, vis dar yra. Įvertinus bendras problemas, kylančias iš BPT struktūros ir institucinių nuostatų, galima pereiti prie LR pasirengimą prisijungti prie Šiaurės – Baltijos regiono BPT skyriaus.

3.6 Lietuvos Respublikos pasirengimo prisijungti prie Bendro patentų teismo teisinis vertinimas

LR pasirengimo prisijungti prie BPT neišvengė bendrų BPT teisinio reguliavimo probleminių aspektų, kurie yra nagrinėjami II ir III šio darbo dalyje, tačiau atsižvelgiant į priimtas švelninančias priemones nagrinėjimas Šiaurės – Baltijos regioniniame BPT skyriuje ilguoju periodu nusvers egzistuojančius LR nacionalinius EP ginčų nagrinėjimo trūkumus. 2013 m. vasario 19 d. Lietuva pasirašė susitarimą dėl BPT, o vėliau 2014 m. kovo 4 d. po derybų kartu su Estijos, Latvijos ir Švedijos atstovais pasirašė Šiaurės ir Baltijos regiono BPT skyriaus steigimo sutartį.¹⁴⁷ LR Vyriausybės kanceliarijos užsakymu advokatų profesinė bendrija „*Baltic Legal*

¹⁴⁵ „Oral Hearing on the Draft Rules of Procedure of the Unified Patent Court. Comments of the Industry Coalition on the UPC Rules of Procedure.“ UPC Industry coalition. 2014 lapkričio 26. <http://www.industrycoalition.eu/wp-content/uploads/2015/02/Coalition-position-paper-Oral-Hearing-on-UPC-Rules-26-November-2014.pdf>.

¹⁴⁶ „Will the existence of the UPC make it easier for non-practicing entities (patent trolls) to sue innovative companies?“ UPC Preparatory Committee. 2017 m. kovo 12 d., <https://www.unified-patent-court.org/faq/impact-upc-0>.

¹⁴⁷ „LR įstatymo dėl susitarimo dėl Bendro patentų teismo ratifikavimo projekto ir LR įstatymo dėl sutarties dėl Bendro patentų teismo Šiaurės ir Baltijos valstybių regioninio skyriaus įsteigimo ratifikavimo projekto aiškinamasis

Solutions Lietuva“ parengė dvi 2012 m. ir 2014 m. ataskaitas dėl BPT steigimo. Pirmąją ataskaitą „Vieningo patentų teismo steigimas – teisiniai aspektai“ rengė prof. V. Mizaro vadovaujama ekspertų grupė. Savo tyrime ekspertai teigia, kad, pirma, jurisdikcijos perdavimas BPT neprieštarauja LR Konstitucijai, o atsižvelgiant į tiesioginį sutarties taikymą nereikalauja keisti teisės aktų, reglamentuojančių teisingumą. Savo teiginį ekspertai grindžia tuo, kad LR tarptautinių sutarčių įstatymo 81, 8 ir 9 str. numato tarptautinių sutarčių ratifikavimą kaip sutarčių inkorporavimo būdą. O atsižvelgiant į LR Konstitucijos 138 str. 3 d., tarptautines sutartis, kurias ratifikavo LR Seimas, yra inkorporuojama į LR teisinę sistemą.¹⁴⁸ Antra, BPT teisėjų kolegijos sudarymo teisinis reglamentavimas yra suderinamas su LR nacionaline teise. Šį teiginį ekspertai grindžia tuo, kad BPT susitarimo 10 str. 2 d. nukreipia į Susitariančios valstybės nacionalinėje teisėje numatytus reikalavimus pretendents į teisėjus. Todėl vadovaujantis Teismų įstatymo 51 str. LR piliečiai, kandidatuojantys į BPT teisėjus, turi atitikti pretendentų į apylinkes teismo teisėjus reikalavimus. Tačiau vadovaujantis LR Konstitucijos 113 str. 1 d. ir Teismų įstatymo 48 str. 1 d. LR teisėjai negalės tuo pačiu metu vykdyti BPT teisėjo ir LR teisėjo pareigų. O BPT teisėjų kolegijos sudarymo taisyklės neturės įtakos LR CPK 62 str. nustatytoms teismo sudėties sudarymo taisyklėms.¹⁴⁹

Trečia, BPT kalbos ir vertimo reikalavimai nekonkuruoja su LR teisės aktais ir CPK kalbos reglamentavimu, todėl nereikalauja LR Teismų įstatymo ar CPK pakeitimų. Savo teiginį ekspertai argumentuoja tuo, kad BPT yra tarptautiniu susitarimu įkurtas teismas. Todėl atsižvelgiant į LR Konstitucinio teismo jurisprudenciją ir Valstybinės kalbos įstatymo nuostatas, lietuvių kalbos vartojimas yra privalomas tik viešame valstybės gyvenime. O atsižvelgiant į tarptautinį BPT susitarimo pobūdį, LR ratifikuojant BPT susitarimą savo valia perduoda ne tik jurisdikciją, bet ir apriboja lietuvių kalbos vartojimą sprendžiant ginčus BPT. Todėl LR konstitucijos 117 str. 2 d. numatytas lietuvių kalbos vartojimo reikalavimas netaikomas. Tačiau BPT susitarimo 29 str. 2 d. numato galimybę pasirinkti visas ar vieną iš EPO oficialių kalbų. O BPT kalbos ir vertimo reikalavimų atžvilgiu, „aukščiausios kokybės sprendimai“ gali būti priimami tik, jeigu bus užtikrintas aukščiausios kvalifikacijos ir patirties teisėjų dalyvavimas. LR dėl mažo patentų ginčų bylų skaičiaus tokių teisėjų negalėtų užtikrinti. Todėl BPT susitarime numatyta kalbos ir vertimų tvarka nekonkuruoja su LR CPK ir kituose teisės aktuose nustatyto kalbos reglamentavimu.¹⁵⁰

raštas.“ LR Teisingumo ministerija. Žiūrėta 2017 m. kovo 13 d. <https://e-seimas.lrs.lt/rs/lasupplement/TAP/ecf3c340e5f311e59b76f36d7fa634f8/4f9e37cfe5f711e59b76f36d7fa634f8/>.

¹⁴⁸ Vytautas Mizaras ir kt., *supra* note 12, p. 45-49.

¹⁴⁹ *Ibid.*, p. 49-50.

¹⁵⁰ *Ibid.*, p. 50-53.

Antroje 2014 m. ataskaitoje prof. V. Mizaro vadovaujamos ekspertų grupės atliktame tyrime „Bendrojo patentų teismo jurisdikcijos įgyvendinimo Lietuvoje galimybių vertinimas: vietinio skyriaus, regioninio skyriaus ir centrinio skyriaus palyginimas“ teigiama, kad LR reikia atsisakyti steigti BPT vietinį skyrių dėl mažo¹⁵¹ patentų ginčų skaičiaus ir siūloma steigti kartu su Šiaurės Europos valstybėmis BPT regioninį skyrių. Ekspertų grupė savo teiginį grindžia tokiais argumentais: pirma, LR nagrinėjama iki 1 patentų ginčo per metus, todėl būtų nagrinėjamas ypač mažas patentų ginčų skaičius. Antra, dėl mažo bylų skaičiaus suinteresuoti asmenis mažiau pasitikėtų LR BPT vietinio skyriaus teisėjų kompetenciją bei paskatintų atsisakyti išimtinės jurisdikcijos atsisakymo taikymo. Trečia, pagal LR konstitucijos 113 str. 1 d. ir LR teismų įstatymo 48 str. 1 d. BPT teisėjas, išnagrinėjantis tokį mažą skaičių patentų ginčų, negalėtų užimti LR teisėjo pareigų ir nagrinėti kitų bylų, dėl ko labai greitai prarastų savo kvalifikaciją ir kompetenciją. Ketvirta, nagrinėjant bylas regioniniame ar centriname skyriuje dėl proceso kalbos, kelionių ir apgyvendinimo išlaidų suinteresuoti asmenys patirtų daugiau išlaidų, tačiau LR patirtų mažiausias su BPT įgyvendinimu susijusias išlaidas.¹⁵²

2016 m. gruodžio 8 d. Vilniuje vykusios konferencijos „Bendrojo galiojimo patentų sistema ir Bendras patentų teismas“ metu Teisingumo ministerijos atstovas A. Baležentis pristatydamas „Susitarimo dėl Bendro patentų teismo įgyvendinimo Lietuvoje aktualijas“ teigė, kad, pirma, LR Seimas 2016 m. lapkričio 3 d. priėmė įstatymą dėl Bendro patentų teismo susitarimo ratifikavimo (Nr. XII-2733) ir įstatymą dėl Bendro patentų teismo Šiaurės ir Baltijos valstybių regioninio skyriaus įsteigimo sutarties ratifikavimo (Nr. XII-2734). Antra, patentų įstatymo pataisos numato 2, 51 ir 79 str. ir priedo pakeitimus. Be to, patentų įstatymas, papildytas dvyliktuoju skirsniu, kurio nuostatos nustato BPT sąvoką, kompetencijos BPT perdavimą, BPT nutarčių ir sprendimų vykdymą, dvigubos apsaugos draudimą ir ieškinių dėl BPT padarytos žalos dėl ES teisės pažeidimo. Trečia, sutartis dėl BPT Šiaurės ir Baltijos valstybių regioninio skyriaus įsteigimo numato, kad Švedija dengs regioninio skyriaus kanceliarijos išlaidas, o proceso kalba bus anglų. Ketvirta, susitarimas numato galimybę bylas nagrinėti Vilniuje, o Vilniaus apygardos administracinis teismas (VAAT) skiria patalpas ir sudaro būtinas sąlygas patentų ginčams Lietuvoje nagrinėti. Tokiu būdu LR subjektams užtikrinamos mažos finansinės išlaidos, susijusios su procesu, o LR minimalios teismo išlaikymo išlaidas.¹⁵³

¹⁵¹ LR teisingumo ministerijos aiškinamajame rašte dėl VPT susitarimo teigiama, kad 2010 m. Lietuvoje buvo inicijuotos 2 EP bylos (viena byla dėl EP pažeidimo, kita – dėl EP pripažinimo negaliojančiu), 2011 m. – 1 byla (dėl EP pažeidimo), 2012–2015 m. laikotarpiu bylų dėl EP inicijuota nebuvo, *supra* note 147, p 4.

¹⁵² Vytautas Mizara ir kt., *supra* note 13, p 75-78.

¹⁵³ Algis Baležentis, „Susitarimo dėl Bendro patentų teismo įgyvendinimo Lietuvoje aktualijos.“ Pranešimas konferencijoje Bendrojo galiojimo patentų sistema ir Bendras patentų teismas, Vilnius, 2016 m. gruodžio 8 d. <http://www.vpb.gov.lt/files/Balezentis.pdf>.

Be to, LR įstatymų dėl BPT susitarimo ratifikavimo projekto ir dėl Šiaurės Baltijos valstybių regioninio BPT skyriaus įsteigimo ratifikavimo projekto aiškinamajame rašte pateikiamos įstatymų projekto rengimo metu gautos specialistų išvados ir vertinimai. Pirma, Teisėjų taryba pateikė siūlymą patikslinti susitarimo dėl BPT ratifikavimo projektą 2 str. 2 d. ir nurodyti, kokiai institucijai teikti siūlymą dėl BPT patariamąjį komiteto nario ir siūlo skirti praktinį vadovą, kuris užtikrintų sklandų bendradarbiavimą tarp BPT Šiaurės ir Baltijos valstybių regioninio skyriaus ir sąlygas jo veiklai LR užtikrinančiu VAAT. Antra, Lietuvos Aukščiausiasis Teismas atkreipia dėmesį, kad dėl mažo patentų bylų skaičiaus sprendimas kurti BPT Šiaurės ir Baltijos valstybių regioninio skyrių yra optimalus variantas. Teigiamai įvertinti ir Susitariančiųjų Šiaurės ir Baltijos valstybių deklaracijoje numatyti nagrinėjimo vietos paskyrimo principai, kurie leidžia patentų ginčus nagrinėti LR tais atvejais, kada atsakovo gyvenamoji ar verslo vieta yra LR teritorijoje.¹⁵⁴

Taigi, vertinant LR pasirengimą prisijungti prie BPT galima teigti, kad šiam klausimui teisės mokslo atstovai skyrė mažai dėmesio. Visgi vakuumą iš dalies užpildo V. prof. Mizaro vadovaujamos ekspertų grupės parengti tyrimai ir BPT ratifikavimo įstatymų aiškinamasis raštas. Kaip ir buvo tikėtasi, LR neišvengė tų pačių, bendrų BPT teisinio reguliavimo probleminių aspektų, kurie yra nagrinėjami šiame darbe ir sukuria patentų savininkams įskaitant ir LR subjektams teisinį neapibrėžtumą. Ypač aktualūs išlieka teisėjų kvalifikacijos ir mokymo bei kalbos ir vertimo reikalavimo klausimai. Toliau vertinant pasirengimą galima teigti, kad LR galioja tos pačios problemos dėl fragmentuotų ir skirtingai reguliuojamų valstybių narių patentų ginčų sistemų. Šią problematiką atskleidžia LAT 2016 m. birželio 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3- 325-701/2016, kuri nagrinėjo EP galiojimo ir jų ginčijimo Lietuvoje klausimus. Šioje byloje LAT pažymėjo, kad EPO Apeliacinės tarybos sprendimas nėra dogma, o tik vienas iš rašytinių įrodymų, kuris neturi teismui iš anksto nustatytos galios. O žemesnės instancijos teismas taikė EPO Apeliacinės tarybos sprendimą kaip prejudicinį faktą neatsižvelgdamas į tai, kad iki tol, kol pradės veikti BPT LR teritorijoje, galiojantis ir taikomas LR civilinio proceso kodekse įtvirtintas teisinis reguliavimas gali skirtis nuo EPO, o sprendimai nacionaliniu lygiu nebūtinai turi sutapti.¹⁵⁵ Tęsiant LR pasirengimą prisijungti prie BPT vertinimo reikia atkreipti dėmesį, kad LR atsižvelgė į galimas pereinamojo laikotarpio nuostatas ir išimtinės BPT jurisdikcijos taikymo atsisakymo problemas bei pasirinko regioninį BPT skyrių. Be to, teigiamai vertinama ir Susitariančiųjų Šiaurės ir Baltijos valstybių deklaracija, kuri numato galimybę patentų ginčus

¹⁵⁴ „LR įstatymo dėl susitarimo dėl Bendro patentų teismo ratifikavimo projekto ir LR įstatymo dėl sutarties dėl Bendro patentų teismo Šiaurės ir Baltijos valstybių regioninio skyriaus įsteigimo ratifikavimo projekto aiškinamasis raštas,“ *supra* note 147.

¹⁵⁵ „LAT 2016 m. birželio 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3- 325-701/2016.“ LAT 2016 metų birželio mėn. teismo praktikos apžvalga, p. 21-22. http://www.lat.lt/download/1547/lat_aktuali_praktika_bir%C5%BEelis.pdf.

nagrinėti Vilniuje. Tokiu būdu švelninamos ir „trolių“ bei palankiausio jurisdikcijos teismo pasirinkimo reiškinių neigiamas efektas. Dėl ko tikėtina, kad pasibaigus pereinamajam laikotarpiui BPT nusvers šiuo metu esančius nacionalinius EP ginčų nagrinėjimo LR trūkumus.

3.7 Apibendrinantys teiginiai

1. Dėl BPT suteiktos diskrecijos teisės atskirti bylas dėl patento pažeidimo nuo patento pripažinimo negaliojančiu gali sukurti situaciją, kai dėl to paties patento bylos bus nagrinėjamos skirtinguose teismuose taip sukurdamos atsakovui laikiną teisinį neapibrėžtumą.
2. Dėl esamo teisinio reguliavimo išlieka galimybė pasirinkti palankiausią BPT, kuri pereinamuoju laikotarpiu bus net skatinama, tačiau vėliau BPT teikiami pranašumai nusvers dabartinės patentų ginčų nagrinėjimo Europoje trūkumus.
3. BPT teisėjų skyrimas yra sudėtingiausia praktiškai įgyvendinama BPT steigimo dalis. Atrinktų teisėjų patirtis ir aukščiausia kompetencija vėliau tiesiogiai įtakos pasitikėjimą naująja sistema ir kompetencija.
4. Susitarimas dėl BPT kalbos ir vertimų reikalavimų yra politinio kompromiso rezultatas. Teisiniu požiūriu šis BPT kalbos režimas yra kritikuotinas dėl galimybės naudoti kalbą siekiant pranašumo teisme ir dėl to atsirandančio teisinio netikrumo, kuris gali būti sumažintas, jeigu anglų kalba būtų vartojama kaip vieninga alternatyvi BPT proceso kalba.
5. „Patentų troliai“ gali pasinaudoti BPT kalbos režimu, galimybe pasirinkti palankiausią teismą bei galimybę gauti 25-iose BPT valstybėse galiojantį teismo įsakymą, tačiau šią riziką sumažina teismo išlaidų paskirstymo taisyklės ir žalos atlyginimo nuostatos.
6. LR pasirengimo prisijungti prie BPT neišvengė bendrų BPT tiesinio reguliavimo probleminių aspektų, tačiau priimtos švelninančios priemonės ilguoju periodu nusvers egzistuojančius LR nacionalinius EP ginčų nagrinėjimo trūkumus.

IŠVADOS

1. Nepagrįstas teisminių ginčų dubliavimas, sukuriantis neefektyvią intelektinės teisės apsaugos sistemą, fragmentuotas ir skirtingas valstybių narių patentų ginčų teisinis reguliavimas yra pagrindinės priežastys, lėmusios sprendimą įsteigti BPT. Tačiau BPT susitarimas nepakeičia esamos EP ir nacionalinių patentų sistemos, o tik prideda dar vieną teisminę sistemą į jau esamų regioninių ir nacionalinių teismų sanklodą. Todėl Lisabonos sutarties 118 str. prieštaringas vertinimas ir 218 str. 11 d. nesuderinamumas su ES teisės aktų nuostatomis sąlygojo pirmąją BPT steigimo praktinę problemą. O antroji praktinė problema teisės aspektu buvo griežtas Ispanijos ir Italijos nepritarimas pasiūlytai kalbos vertimo tvarkai, įtvirtinančiai anglų, prancūzų ir vokiečių kalbas ir dėl to inicijuotos ESTT bylos Nr. C-274/11 ir C-295/11 prieš ES tarybą.
2. ES reglamentas Nr. 542/2014 suteikia BPT ir BTT tarptautinę jurisdikciją vis-à-vis prieš atsakovus iš trečiųjų valstybių susijusius su EP arba BGEP pažeidimais, sukėlusiais žalą valstybėse narėse ar už jų ribų, taip sukuriant visiškai naują ES teisei aktyvais grįstą jurisdikciją. Nors Briuselis I ir leidžia BPT priimti ieškinius dėl EP ir BGEP pažeidimų šalyse, kurios nėra BPT susitarimo narės, tačiau tokį BPT tarptautinės jurisdikcijos išplėtimą galima vertinti neigiamai. Valstybė, kuri nėra susitarimo dėl BPT narė, gali nepripažinti tokių BPT sprendimų bei neleisti jų vykdyti. Dėl šios priežasties Nr. 542/2014 suteikta išplėsta jurisdikcija gali tapti BPT susitarimo valstybes nares skaldantis faktorius.
3. Teorinės problemos kyla iš BPT susitarimo 83 str. ir išimtinės jurisdikcijos atsisakymo taikymo teisinio reguliavimo. Pirma, BPT susitarimo 83 str. suponuoja dvejopą BPT ir nacionalinių teismų jurisdikciją pereinamuoju laikotarpiu, kuri sukuria teisinį neapibrėžtumą dėl išimtinės BPT jurisdikcijos atsisakymo ir atšaukimo nuostatų. Antra, dėl neapibrėžto pereinamojo laikotarpio termino ir aiškių vertinamųjų kriterijų administracinio komiteto sprendimui dėl pereinamojo laikotarpio pratęsimo priimti nebuvimo teisinis neapibrėžtumas tik padidės, ypač baigiantis pirmajam septynerių metų laikotarpiui. Trečia, tikėtina, kad išimtinės BPT jurisdikcijos taikymo atsisakymas gali sudaryti trečiajai šaliai galimybę pasirinkti jai palankiausią teismą ir pritraukti „patentų troliaus“.
4. Vietiniai ir regioniniai BPT turi diskrecijos teisę pasirinkti bifurkaciją kaip vieną iš scenarijų pagal BPT susitarimo 33 str. 3 d., todėl atsakovas gali susidurti su situacija, kuriančia laikiną teisinį neapibrėžtumą, kai bylos dėl to paties patento yra sprendžiamos skirtinguose BPT skyriuose. Tokia situacija gali sukelti praktines problemas dėl bylinėjimosi dvejuose skirtinguose teismuose tuo pačiu metu ir kalbos vertimo reikalavimų skirtinguose BPT. Tačiau atsižvelgiant į BPT proceso taisyklėse įdiegtos apsaugos priemones galima teigti, kad

bifurkacija rimtų problemų BPT nesudarys. Visgi iki bylų atskyrimo kriterijai nusistovės ir bus įtvirtinti teismų praktikoje į bifurkaciją bus žiūrima su nerimu.

5. BPT susitarimo teisinis reguliavimas neužkerta kelio galimybei pasirinkti palankiausią teismą, o pereinamuoju periodu net skatins. Pagrindinės priežastys, sukuriančios palankiausio teismo pasirinkimo sąlygas yra bifurkacija, kalbos vertimo reikalavimai ir proceso kalba, teismo organizacinės nuostatos ir teisėjų patirtis. Tačiau ilguoju periodu palankiausio teismo pasirinkimo poveikis BPT turėtų nusverti dabartinių patentų ginčų nagrinėjimo sistemų Europoje trūkumus.
6. BPT teisėjų aiški ir skaidri atranka bei skyrimas atsižvelgiant į patirtį ir aukščiausią kompetenciją yra sudėtingiausia praktiškai įgyvendinama BPT steigimo dalis. Pirma praktinė problema, su kuria susidurs administracinis komitetas, yra organizuoti teisėjų atrankos procesą ir atrinkti aukščiausios kompetencijos ir patirties kandidatus į BPT teisėjų sąrašą, iš kurio vėliau kiekvienas teisėjas būtų tikslingai atrinktas į konkrečią poziciją pagal iš anksto nustatytus kriterijus. O antra praktinė problema yra privalomas teisėjų mokymas prieš skiriant į BPT teisėjų pozicijas ir individualus tęstinis BPT teisėjų mokymas visos kadencijos metu.
7. Dėl kalbos ir vertimo tvarkos atsirandantis teisinis netikrumas interpretuojant procesinius dokumentus ir galimybė ieškovui vartoti kalbą siekiant pranašumo teisme bei bifurkacijos sukurta papildoma našta proceso šalims ir teisinis neapibrėžtumas gali būti sumažintas, jeigu BPT skyriai vartotų anglų kalbą kaip vieningą alternatyvią proceso kalbą šalia vietos kalbos.
8. Galimybė gauti BPT Susitariančias 25-ias valstybes apimančią teismo įsakymą, BPT susitarimo 33 str. nuostatose įtvirtinta bifurkacija, palankiausio teismo pasirinkimo galimybė ir BPT kalbos režimas tikėtinau pritrauks „patentų trolius“. Tačiau teismo išlaidų paskirstymo taisyklės, numatančios, kad abi šalys padengia savo bylinėjimosi išlaidas ir žalos atlyginimo nuostatos, šią riziką sumažins.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

ES REGLAMENTAI

„Europos parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1215/2012, 2012. Dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (nauja redakcija)“. OL L 351, (2012), p. 1–32. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:32012R1215&from=LT>.

„Europos parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 542/2014, 2014. Dėl taisyklių, taikytinų dėl Bendro patentų teismo ir Beniliukso Teisingumo Teismo, iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 1215/2012.“ OL L 163/1 (2014). <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:32014R0542&qid=1490134753427&from=en>.

TEISMŲ PRAKTIKA

„ESTT (didžiosios kolegijos) 2013 m. balandžio 16 d. sprendimas jungtinėje C-274/11 ir C-295/11 byloje Ispanijos Karalystė ir Italija prieš ES Tarybą.“ InfoCuria - Teisingumo Teismo praktika Žiūrėta 2016 kovo 18 d. [http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?pro=&lgrc=en&nat=or&oqp=&dates=&lg=&language=lt&jur=C%2CT%2CF&cit=none%252CC%252CCJ%252CR%252C2008E%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252Ctrue%252Cfalse%252Cfalse&num=C-274%252F11&td=%3BALL&pcs=Oor&avg=&page=1&mat=or&jge=&for=&cid=971452](http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?pro=&lgrc=en&nat=or&oqp=&dates=&lg=&language=lt&jur=C%2CT%2CF&cit=none%252CC%252CCJ%252CR%252C2008E%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252Ctrue%252Cfalse%252Cfalse&num=C-274%252F11&td=%3BALL&pcs=Oor&avg=&page=1&mat=or&jge=&for=&cid=971452).

„ESTT generalinio advokato Bot, Y. išvada pateikta 2014 m. lapkričio 18 d. (1) byloje Nr. C-147/13 Ispanijos Karalystė prieš ES Tarybą.“ InfoCuria - Teisingumo Teismo praktika. Žiūrėta 2016 kovo 25 d. http://curia.europa.eu/jError!_Bookmark_not_defined.uris/document/document_print.jsf;jsessionId=9ea7d2dc30d57394d6c5e6a04407a3a2cf27798575f2.e34KaxiLc3qMb40Rch0SaxuOc3z0?doclang=LT&text=&pageIndex=0&part=1&mode=D0C&docid=159763&occ=first&dir=&cid=274216.

ESTT. „Nuomonė nr. 1/09 dėl 218(11) str. suderinamumo.“ Žiūrėta 2017 sausio 28 d. http://curia.europa.eu/juris/document/document_print.jsf;jsessionId=9ea7d0f130d5358bef17b8ff4ab8a002973366e067f7.e34KaxiLc3eQc40LaxqMbN4ObNiNe0?doclang=EN&text=&pageIndex=0&docid=124701&cid=207849.

„ESTT sprendimas byloje C-146/13 Ispanijos Karalystė prieš ES Parlamentą ir Tarybą.“ InfoCuria - Teisingumo Teismo praktika. Žiūrėta 2016 kovo 25 d.

<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=164092&pageIndex=0&doclang=LT&mode=lst%20&dir=&occ=first&part=1&cid=731691>.

„ESTT sprendimas byloje C-147/13 Ispanijos Karalystė prieš ES Tarybą.“ InfoCuria - Teisingumo Teismo praktika. Žiūrėta 2016 kovo 25 d. <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=164093&pageIndex=0&doclang=LT&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1419896>.

Freeport plc v. Olle Arnoldsson. ESTT generalinio advokato Mengozz, P. išvadą pateikta 2007 m. gegužės 24 d. (1) byloje nr. C-98/06, (2007). Cituota Ispanijos Karalystė v. ES Tarybą, byla nr. C-147/13. http://curia.europa.eu/juris/document/document_print.jsf;jsessionid=9ea7d2dc30dbcac7f5006c824401adacdd7baddc320.e34KaxiLc3qMb40Rch0SaxuKc3v0?doclang=LT&text=&pageIndex=0&part=1&mode=DOC&docid=62685&occ=first&dir=&cid=1942064.

„LAT 2016 m. birželio 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-325-701/2016.“ LAT 2016 metų birželio mėn. teismo praktikos apžvalga, p. 21-22. http://www.lat.lt/download/1547/lat_aktuali_praktika_bir%C5%BEelis.pdf.

TARPTAUTINĖS SUTARTYS

„Europos patentų išdavimo konvencija (Europos patentų konvencija).“ Valstybės žinios, 2004-10-05, Nr. 147-5326 (2000). <https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?documentId=TAR.B96F46CC102F>.

„Lisabonos sutartis.“ OL C 306 (2007).

„Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo suvestinė redakcija.“ Europos Sąjungos oficialusis leidinys C 326/49, (2012). <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=celex%3A12012E%2FTXT>.

„Susitarimas dėl Bendro patentų teismo.“ Europos Sąjungos oficialusis leidinys. Informacija ir pranešimai nr. C 175/0.1, 56 tomas. ISSN 1977-0960, (2013).

LITERATŪRA

Addor, Felix and Mund, Claudia. „A Patent Court for Europe - What's at Stake for Users?“ 4th St.Gallen International Dispute Resolution Conference, 2011. <https://ssrn.com/abstract=2236470>.

Bayliss, Christopher J. "The Unitary Patent and Unified Patent Court: Potential Changes and Implications," *Cybaris*: Vol. 5: Iss. 2, Article 3. (2014): 435-473. <http://open.mitchellhamline.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1011&context=cybaris>.

Baležentis, Algis. „Susitarimo dėl Bendro patentų teismo įgyvendinimo Lietuvoje aktualijos.“ Pranešimas konferencijoje Bendrojo galiojimo patentų sistema ir Bendras patentų teismas, Vilnius, 2016 m. gruodžio 8 d. <http://www.vpb.gov.lt/files/Balezentis.pdf>.

Bausch, Thorsten ir Kröger, Bernd. (2013). „Opting out and Opting in – What will be your Options and what are you Opting for?“ *Kluwer Patent Blog*. 2013 spalio 24 d. <http://kluwerpatentblog.com/2013/10/24/opting-out-and-opting-in-what-will-be-your-options-and-what-are-you-opting-for/>.

Betancourt, Ana Alba. „Cross-Border Patent Disputes: Unified Patent Court or International Commercial Arbitration?“ *Utrecht Journal of International and European Law*. 32(82), (2016): p.44–58. <http://doi.org/10.5334/ujiel.262>.

Cremers, Katrin, Ernicke, Max, Gaessler, Fabian, Harhoff, Dietmar, Helmers, Christian, McDonagh, Luke, Schliessler ir Nicolas van Zeebroeck, Paula. „Patent litigation in Europe.“ *European Journal of Law and Economics*, Springer, 2016. <http://link.springer.com/content/pdf/10.1007%2Fs10657-016-9529-0.pdf>.

Cremers, Katrin, Ernicke, Max, Gaessler, Fabian, Harhoff, Dietmar, Helmers, Christian, McDonagh, Luke, Schliessler, ir Nicolas van Zeebroeck, Paula. „Patent litigation in Europe: Discussion Paper No. 13-072.“ Centre for European Economic Research, 2013. <http://ftp.zew.de/pub/zew-docs/dp/dp13072.pdf>.

Cremers, Katrin, Gaessler, Fabian, Harhoff, Dietmar, Helmers, Christian and Lefouili, Yassine. „Invalid but infringed? An analysis of the bifurcated patent litigation system. Working Paper No. 16-198.“ Toulouse School of Economics, 2016. http://www.tse-fr.eu/sites/default/files/TSE/documents/doc/wp/2016/wp_tse_698.pdf.

Confederation of Finnish Industry. „Report on the Reform of the European Patent System. On the Impact of the Unitary Patent and the Unified Patent Court (UPC) on Finnish Companies.“ (2014). <https://ek.fi/wp-content/uploads/Finnish-Report-on-UPC1.pdf>

Danys, Žilvinas. „Bendro galiojimo Europos patentas“. LR valstybinio patentų biuro pristatymas, Vilnius, 2013 vasario 21 d. http://paramaverslui.eu/wp-content/uploads/2015/04/Bendras-Eu...tas_verslui.pdf.

Dariescu, Cosmin. „The Jurisdictional Competence for the Recognition of the Foreign Judgements Compliant to Regulation (EU) No. 1215/2012“. SSRN, (2015). <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2553847>.

De Miguel Asensio, Pedro Alberto. „The Unified Patent Court Agreement and the Amendment to the Brussels I Regulation (Recast).“ *Luci e ombre del nuovo sistema UE di tutela brevettuale (The EU Patent Protection Lights and Shades of the New System)* Torino: G. Giappichelli Editore. ISBN/EAN 978-88-348-4793-0. (2014): p. 153-170.

Drexl, Josef. „The European Unitary Patent System: On the ‘Unconstitutional’ Misuse of Conflict-of-Law Rules“ Max Planck Institute for Innovation & Competition Research Paper No. 15-01, (2015): p. 361-374. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2553791>.

ES komisija. „The long road to unitary patent protection in Europe. Factsheet.“ 2012 gruodžio 17 d. http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/intm/134393.pdf.

Europos teisminis tinklas. „Europos teisminio tinklo civilinėse ir komercinėse bylose: Glosarijus.“ Žiūrėta 2017 vasario 22 d. http://ec.europa.eu/civiljustice/glossary/glossary_lt.htm#ForumShop.

Gabison, Garry A. „Lessons that Europe Can Learn from the U.S. Patent Assertion Entity Phenomenon.“ *Information & Communications Technology Law* 24, 3 (2015): 278-302. <http://dx.doi.org/10.1080/13600834.2015.1095755>.

Gabison, Garry and Thumm, Nikolaus. „Patent Assertion Entities in Europe.“ *European Economics*. doi:10.2791/134702. <http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC103321/jrc103321%20online%20version.pdf>.

Geerts, Dominique. „The unitary patent package. A Beneficial addition to Patent law in Europe“. Master thesis. University of Amsterdam, 2016. <http://www.scriptsionline.uba.uva.nl/document/642423>.

Gilbert, Penny ir Kusumakar, Siddharth. “Patents in the United Kingdom - Lexology Navigator Q&A.” *Lexology Navigator / dr Jürgen Fegbeutel*, Žiūrėta 2017 sausio 22 d. <http://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=e057982f-e249-48bb-b78b-00c3e059b6fd>.

Glazer, Klara. „Advantages and Disadvantages of the Single European Patent“. *Our Economy* 61, 2 (2015): 24-34. <http://ng-epf.si/index.php/ngoe/article/download/53/50>.

Graham, Stuart J.H. ir Van Zeebroeck, Nicolas. „Comparing Patent Litigation Across Europe: a First Look.“ *Stanford Technology Law Review*, 17 (2014): 669-674, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1924124.

Harhoff, Dietmar. „Economic Cost-Benefit Analysis of a Unified and Integrated European Patent Litigation System.“ Institute for Innovation Research, Technology Management and Entrepreneurship, Final Report, (2009). http://ec.europa.eu/internal_market/indprop/docs/patent/studies/litigation_system_en.pdf.

Hartmann-Vareilles, Florence. „Judicial training in the framework of the Unified Patent Court as a prerequisite for the success of the Unitary Patent System.“ ERA Forum 16, 1, p. 1–6. <http://link.springer.com/article/10.1007/s12027-015-0378-z>.

Hattenbach, Brad ir Longley, Nathaniel. „The European Unitary Patent: Implications and Strategies for U.S. Businesses.“ Intellectual Property Today. 2013 lapkritis. http://files.dorsey.com/files/upload/hattenbach_longley_nov13_final.pdf.

House of Commons European Scrutiny Committee. „The Unified Patent Court: help or hindrance?“ Sixty–fifth Report of Session 2010–12. Volume I: Report, together with formal minutes, oral and written evidence) London: The Stationery Office Limited. 2012 balandžio 25 d. <https://www.publications.parliament.uk/pa/cm201012/cmselect/cmeuleg/1799/1799.pdf>.

„Išvadą dėl patentų sistemos stiprinimo Europoje nr. 17229/09.“ ES komisija. Žiūrėta 2017 sausio 29 d. <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%2017229%202009%20INIT>.

Janssens de Bisthoven, Nicolas. „Patent Trolls and Abusive Patent Litigation in Europe: What the Unitary Patent Package Can Learn From the American Experience?“ TTLF Working Papers, No. 19 (2013). https://www-cdn.law.stanford.edu/wp-content/uploads/2015/07/janssens_wp19.pdf.

Kant, Michael Christian Alexander. „Cross-Border Patent Infringement Litigation within the European Union“. PhD thesis. University of Groningen, 2015. https://www.rug.nl/research/portal/files/26470850/Complete_thesis.pdf.

„Law & practice. Unitary patent & Unified Patent Court.“ European Patent Office. Žiūrėta 2017 sausio 26 d. <https://www.epo.org/law-practice/unitary/patent-court.html>.

„Law & practice. Comments on the Preliminary Set of Provisions for the Rules of Procedure of the European Unified Patent Court.“ University of East London. 2013 rugsėjo 30. <https://ssrn.com/abstract=2498521>.

Lembke, Jonas. „The unitary patent package“. Master thesis. Lund University, 2014. <http://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordId=4530295&fileId=4530296>.

Lindemans, Jan-Diederik ir Bussé, Judith. „Unified Patent Court: The Language Regime.“ Crowell & Moring. 2016 sausio 5 d. <https://www.crowell.com/NewsEvents/AlertsNewsletters/Unified-Patent-Court-Alerts/Unified-Patent-Court-The-Language-Regime>.

„LR įstatymo dėl susitarimo dėl Bendro patentų teismo ratifikavimo projekto ir LR įstatymo dėl sutarties dėl Bendro patentų teismo Šiaurės ir Baltijos valstybių regioninio skyriaus įsteigimo ratifikavimo projekto aiškinamasis raštas.“ LR Teisingumo ministerija. Žiūrėta 2017 m. kovo 13 d. <https://e-seimas.lrs.lt/rs/lasupplement/TAP/ecf3c340e5f311e59b76f36d7fa634f8/4f9e37cfe5f711e59b76f36d7fa634f8/>.

Machek, Nina. „How ‘Unitary’ is the Unitary Patent?“. Master thesis. Munich Intellectual Property Law Center. 2013. https://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID2407357_code1876818.pdf?abstractid=2407357&mirid=1.

Marongiu Buonaiuti, Fabrizio. „The Agreement Establishing a Unified Patent Court and its Impact on The Brussels I Recast Regulation. The New Rules Introduced under Regulation (Eu) No 542/2014 in Respect of the Unified Patent Court and the Benelux Court Of Justice.“ Cuadernos de Derecho Transnacional, 8, 1, ISSN 1989-4570, (2016): p. 208-222. <http://e-revistas.uc3m.es/index.php/CDT/article/viewFile/3026/1732>.

McDonagh, Luke. „Exploring Perspectives of the Unified Patent Court and Unitary Patent Within the Business and Legal Communities.“ Intellectual Property Office. 10 July 2014. <https://www.gov.uk/government/publications/exploring-perspectives-of-the-up-and-upc>.

Mizaras, Vytautas, Janušauskaitė, Kristina, Rimkevičius, Mantas ir Vaznys, Artūras. „Vieningo patentų teismo steigimas – teisiniai aspektai.“ Tyrimo ataskaita. Ataskaitą parengė advokatų profesinė bendrija „Baltic Legal Solutions Lietuva,“ 2012. http://www.esparama.lt/es_parama_pletra/failai/ESFproduktai/2012_bendro_patentu_teismo_steigimas_teisiniai_aspektai.pdf.

Mizaras, Vytautas, Kavoliūnaitė – Ragauskienė, Eglė ir Rimkevičius, Mantas. „Bendrojo patentų teismo jurisdikcijos įgyvendinimo Lietuvoje galimybių vertinimas: vietinio skyriaus, regioninio skyriaus ir centrinio skyriaus palyginimas.“ Tyrimo ataskaita. Tyrimą parengė advokatų profesinė bendrija „Baltic Legal Solutions Lietuva.“ 2014. <http://www.tm.lt/dok/Ataskaita%20tyrimas%20BPT%20skyriai%20galutine%202014%2001%2024.pdf>.

„Oral Hearing on the Draft Rules of Procedure of the Unified Patent Court. Comments of the Industry Coalition on the UPC Rules of Procedure.“ UPC Industry coalition. Publikavimo data 2014 lapkričio 26. <http://www.industrycoalition.eu/wp-content/uploads/2015/02/Coalition-position-paper-Oral-Hearing-on-UPC-Rules-26-November-2014.pdf>.

„Pasiūlymas dėl Tarybos nr. 6524/11 kuriuo leidžiama glaudžiau bendradarbiauti kuriant bendrą patentinę apsaugą.“ ES komisija. Žiūrėta 2017 sausio 26 d. <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%206524%202011%20ADD%201>.

„Patentų sistemos stiprinimo Europoje.“ ES komisijos komunikatas nr. 8302/07 ES vadovų tarybai ir parlamentui.“ ES komisija. Žiūrėta 2017 sausio 26 d. <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%208302%202007%20INIT>.

„Patent Litigation in Europe. An overview of national law and practice in the EPC contracting states.“ European Patent Academy. 3rd edition, 2013.

„Patent Litigation in Europe: An overview of national law and practice in the EPC contracting states.“ European Patent Academy. 4th edition. 2016. [http://documents.epo.org/projects/babylon/eponot.nsf/0/05B84848CBCF7338C1257833003C2531/\\$File/patent_litigation_in_europe_2016_en.pdf](http://documents.epo.org/projects/babylon/eponot.nsf/0/05B84848CBCF7338C1257833003C2531/$File/patent_litigation_in_europe_2016_en.pdf).

Pinckney, Richard. „Understanding the transitional provisions of the Agreement on the Unified Patent Court.“ European Intellectual Property Review, (2015). Žiūrėta 2017-02-06. Prieiga per internetą:

<http://www.bristows.com/assets/pdf/Understanding%20the%20transitional%20provisions%20of%20the%20Agreement%20on%20the%20Unified%20Patent%20Court%20-%20Richard%20Pinckney.pdf>.

Pinckney, Richard. „UPC Judge Application Statistics.“ Lexology. Žiūrėta 2017 vasario 23 d. <http://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=346ad9df-9bcb-479d-bae9-8b62879f575a>.

„Preliminary set of provisions for the Rules of Procedure (“Rules”) of the Unified Patent Court.“ 18th draft of 19 October 2015. (2015). <https://www.unified-patent-court.org/sites/default/files/UPC-Rules-of-Procedure.pdf>.

Rogers, Eric and Young, Jeon. „Inhibiting Patent Trolling: A New Approach for Applying Rule 11.“ Northwestern Journal of Technology and Intellectual Property 12, 4, (2014): 291-337. <http://scholarlycommons.law.northwestern.edu/njtip/vol12/iss4/2/>.

Scellato, Giuseppe, Calderini, Mario, Ughetto, Elisa, Kica, Evisa. „Study on the quality of the patent system in Europe: PATQUAL: Tender MARKT/2009/11/D.“ The Open AIDS Journal, (2011). <https://www.researchgate.net/publication/254860340>.

„Siūlymas dėl Bendrijos patento reglamento nr. 16113/09 ADD 1.“ ES komisija. Žiūrėta 2017 sausio 29 d. <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%2016113%202009%20ADD%201>.

„Siūlymas dėl ES patento vertimo tvarkos susitarimo nr. 11805/10.“ ES komisija. Žiūrėta 2017 sausio 29 d. <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%2011805%202010%20ADD%201>.

Swanson, Robert. „Implementing the E.U. Unified Patent Court: Lessons from the Federal Circuit.“ Brigham Young University International Law & Management Review 9, 2 (2013): 171-199. <http://digitalcommons.law.byu.edu/ilmr/vol9/iss2/4>.

Tumosa, Marijus. „Europos patentų ginčų nagrinėjimo sistema: ateities perspektyva (aktualūs teoriniai bei praktiniai aspektai).“ Magistro baigiamasis darbas. Mykolo Romerio universitetas. 2008. <http://www.google.lt/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0ahUKEwikrtq-5nTAhWHd5oKHRhUB2EQFggkMAE&url=http%3A%2F%2Fgs.elaba.lt%2Fobject%2Felaba%3A1964571%2F1964571.pdf&usq=AFQjCNEE7UKT-XTJdale1ZEL-IyGHyJd5w&bvm=bv.152174688,d.bGs>.

UPC Preparatory Committee. „Interpretative note – Consequences of the application of Article 83 UPCA.“ Žiūrėta 2017-02-06. <https://www.unified-patent-court.org/news/interpretative-note-%E2%80%93-consequences-application-article-83-upca>.

„UPC locations.“ UPC Preparatory Committee. 2017 m. kovo 23 d. <https://www.unified-patent-court.org/locations>.

„Will the existence of the UPC make it easier for non-practicing entities (patent trolls) to sue innovative companies?“ UPC Preparatory Committee. Žiūrėta 2017 m. kovo 12 d. <https://www.unified-patent-court.org/faq/impact-upc-0>.

Wilson, Jim Kinnier. „Language Considerations when Litigating in the Unified Patent Court.“ Penningtons Manches LLP. 2016 balandžio 6 d. <http://www.penningtons.co.uk/news-publications/latest-news/language-considerations-when-litigating-in-the-unified-patent-court/>.

Xenos, Dimitris. „Comments on the Preliminary Set of Provisions for the Rules of Procedure of the European Unified Patent Court.“ University of East London. Publikavimo data 2013 rugsėjo 30. <https://ssrn.com/abstract=2498521>.

ANOTACIJA LIETUVIŲ IR ANGLŲ KALBOMIS

2013 m. Susitariančių valstybių pasirašytas BPT susitarimas atvėrė kelią dar vienos regioninės teismų sistemos sukūrimui. Šiame darbe yra atskleidžiami kuriamo BPT teisinio reguliavimo probleminiai aspektai, kurie sukuria teisinį neapibrėžtumą. Nagrinėjamos pereinamojo laikotarpio nuostatos bei analizuojamos problemos, kylančios iš BPT susitarimo 83 str. ir išimtinės BPT jurisdikcijos taikymo atsisakymo. Įvertintos galimos problemos dėl vertimų reikalavimų ir kalbos bei BPT teisėjų skyrimo problematika. Taip pat analizuojami „patentų trolių“ ir palankiausio jurisdikcijos teismo pasirinkimo reiškiniai BPT teisinio reguliavimo aspektu. Analizė atskleidė, kad nežiūrint dabar vyraujančios laukimo nuotaikos, pasibaigus pereinamajam periodui BPT nusvers dabar veikiančių nacionalinių ir regioninių patentų ginčų nagrinėjimo Europoje trūkumus. O pagrindiniai nustatytų problemų sprendimo būdai yra tinkamų teisėjų atranka ir mokymas, aiškiai ir nedviprasmiškai parengtos BPT proceso taisyklės bei nuosekli teismų praktika.

Reikšminiai žodžiai: bendras patentų teismas, bifurkacija, pereinamojo laikotarpio nuostatos, palankiausio teismo pasirinkimas, išimtinės BPT jurisdikcijos atsisakymas.

In 2013, member states signed an UPC agreement, which opened the way to establish one more regional court system. This paper reveals problematic aspects of newly established UPC regulation, which creates legal uncertainty. It examines transitional provision besides the problems arising from the UPC agreement Art.83 and Opt-out. It analyses potential problems emerging from the BPT language regime and appointment of judges. It also studies the impact of “patent trolls” and “forum-shopping” phenomena from the point of view of UPC legal base. The analysis revealed that, despite existing skepticism, after the transitional period is over UPC will outweigh current weaknesses of national and regional patent litigation in Europe. While selection of judges and their training in conjunction with clear UPC rules and consistent practice is the solution to clear the most of identified challenges.

Keywords: Unified Patent Court, bifurcation, transitional period provisions, forum-shopping, opt-out.

SANTRAUKA LIETUVIŲ KALBA

Šiame magistro baigiamajame darbe tema „Patentų ginčų nagrinėjimas Bendrame patentų teisme: teorinės ir praktinės problemos“ buvo siekiama atskleisti esminius BPT susitarimo teisinio reguliavimo aspektus, sukuriančius teisinį neapibrėžtumą. Pradžioje apžvelgti patentinių ginčų skirtumai būsimose BPT centrinio skyriaus padalinių šalyse bei nustatyti esminiai privalumai, kurie gali būti įgyvendinti steigiant BPT. O brangus ir nepagrįstas teisminių ginčų dubliavimas bei neefektyvi intelektinės teisės apsaugos sistema Europoje buvo įvardintos kaip pagrindinės BPT steigimo priežastys.

Tada buvo analizuota aktyvais grįsta išplėsta jurisdikcija, kurią BPT suteikia ES reglamentas Nr. 542/2014 vis-à-vis prieš atsakovus, neturinčius nuolatinės gyvenamosios vietos ar verslo buveinės valstybėje narėje. Taip pat įvertintos BPT susitarimo pereinamojo laikotarpio nuostatos, kurios suponuoja dvejopą BPT ir nacionalinių teismų jurisdikciją pereinamuoju laikotarpiu. Bei išimtinės jurisdikcijos atsisakymo taikymo teisinis reguliavimas, kuris dėl išimtinės BPT jurisdikcijos atsisakymo ir atšaukimo nuostatų sukuria teisinį neapibrėžtumą.

Taip pat buvo nagrinėjama BPT problematika, kylanti iš bifurkacijos, palankiausio jurisdikcijos teismo pasirinkimo, skiriamų teismo teisėjų, kalbos režimo ir „patentų trolių“. Analizė atskleidė, jog, pirma, BPT suteikta bifurkacijos teisė sukuria laikiną teisinį neapibrėžtumą. Antra, BPT susitarimo teisinis reguliavimas neužkerta kelio galimybei pasirinkti palankiausią teismą. Trečia, aiški ir skaidri BPT teisėjų atranka atsižvelgiant į patirtį ir aukščiausią kompetenciją yra sudėtingiausia praktiškai įgyvendinama BPT steigimo dalis. Ketvirta, dėl BPT kalbos režimo atsirandantis teisinis netikrumas ir galimybė vartoti kalbą siekiant pranašumo teisme gali būti sumažintas vartojant anglų kalbą kaip vieningą alternatyvią proceso kalbą. Penkta, palankiausio teismo pasirinkimo galimybė, BPT kalbos režimas ir galimybė gauti 25-ias valstybes apimančią teismo įsakymą gali pritraukti „patentų trolius“, tačiau teismo išlaidų paskirstymo taisyklės ir žalos atlyginimo nuostatos šią riziką sumažina. O darbo pabaigoje pateikiamas LR pasirengimo prisijungti prie BPT vertinimas, kuris atspindi bendrą BPT tiesinio reguliavimo probleminių aspektų neišvengiamumą LR atžvilgiu.

SANTRAUKA ANGLŲ KALBA

The subject of this paper is “Patent Litigation at the Unified Patent Court: Theoretical and Practical Problems”. It aimed to reveal fundamental regulatory aspects of Unified Patent Court (UPC) agreement, which creates legal uncertainty. Firstly, it provides overview of patent litigation differences in the countries of future central UPC divisions and identifies key advantages which could be implemented by creating UPC. At the same time an expensive and unnecessary litigation duplication besides ineffective intellectual property protection system in Europe has been identified as the main causes to establish UPC.

Secondly, it examines new extended, assets-based UPC jurisdiction based on EU Regulation No. 542/2014 and provides legal basis for jurisdiction vis-à-vis defendants which are not domiciled in a EU or Contracting Member State. Furthermore, UPC agreement provides patent owners with a possibility to Opt-out during the transitional period, however due to the vagueness of provision concerning Opt-out and opt-in it creates legal uncertainty.

Then, it analyzes UPC issues concerning a bifurcation, a forum-shopping, selection of judges, language regime and “patent trolls”. The analysis revealed: first, UPC provisions legitimizing UPC to bifurcate infringement from validity creates temporary legal uncertainty. Second, the legal basis of UPC agreement does not prevent occurrence of the forum-shopping phenomena. Third, clear and transparent rules to select UPC judges taking into account the highest standards of competence and proven experience in the field of patent litigation is the most difficult practical part in establishing the UPC. Fourth, due to the possibility to use language in order to achieve advantage during UPC proceedings resulting in a legal uncertainty. However, this uncertainty could be reduced by using English as the only alternative language of proceedings besides the official languages of the contracting member state hosting the relevant UPC division. And finally, the availability of forum-shopping, use of UPC language regime to achieve advantage and possibility to get a preliminary injunction covering territory of 25 contracting member states potentially could attract “patent trolls”. However, the UPC cost rules setting that, the parties should bear their own costs and actions for damages or compensation are likely to reduce the risk. Finally, it assesses the preparations of Lithuania Republic to join UPC and reflects the common problematic aspects of the UPC regulation.

PATVIRTINIMAS APIE ATLIKTO DARBO SAVARANKIŠKUMĄ

20 - -
Vilnius

Aš, Mykolo Romerio universiteto (toliau – Universitetas),

(fakulteto / instituto, programos pavadinimas)

Studentas (-ė) _____,
(vardas, pavardė)

patvirtinu, kad šis rašto darbas / bakalauro / magistro baigiamasis darbas

„_____“
_____“.

1. Yra atliktas savarankiškai ir sąžiningai;
2. Nebuvo pristatytas ir gintas kitoje mokslo įstaigoje Lietuvoje ar užsienyje;
3. Yra parašytas remiantis akademinio rašymo principais ir susipažinus su rašto darbų metodiniais nurodymais.

Man žinoma, kad už sąžiningos konkurencijos principo pažeidimą – plagijavimą- studentas gali būti šalinamas iš Universiteto kaip už akademinės etikos pažeidimą.

(parašas)

(vardas, pavardė)